Saikra Enyém?

XXIII. 9

Egyetemes Regénytár

14.964/23/9

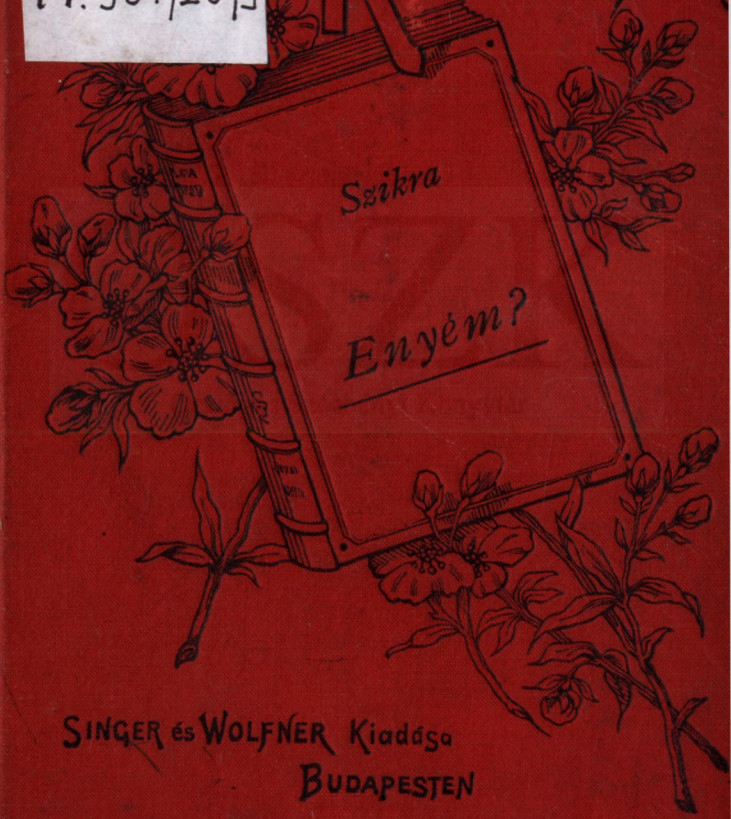

Singer és Wolfner Kiadása
Budapesten

SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSAI BUDAPESTEN

EGYETEMES REGÉNYTÁR

Egy-egy kötet diszes piros vászonkötésben 1 korona.

Manapság, mikor itthon is, a külföldön is annyira megszaporodott a regények száma, hogy az olvasóközönség nem tudja egyhamar, melyikhez nyuljon, nagy szolgálatot tesz az Egyetemes Regénytár, amely évek óta kedvelt olvasmánya a magyar közönségnek, amely gondosan összeválogatva adja a publikumnak a mai regényirodalom legjavát. A Regénytár ösmert piros vászonkötésü köteteivel csakugyan országszerte találkozunk. Főérdeme e ma már körülbelül 400 kötetből álló sorozatnak, hogy gondosan összeválogatja regényeit a hazai- és a világirodalomból, közli a legérdekesebb és legélvezetesebb müveket; gondosan kerülve az alsóbbrangu izlésre spekuláló irásmüvekot. Igazán a jó izlést szolgálja ez a gazdag sorozat s tekintettel van egyuttal arra is, hogy olcsón juttassa a házai és külföldi regényirodalom legjavát a közönség kezébe.

XXIII. évf.

Thurston E. C. Chileote képviselő.

XXII. évf.

Croker M. B. Jasra gyöngyök.
Coulvain Pierre. A diadalmas Éva.
Bársony István. Szelek utján.
Mikszáth K. Almanach 1906. évre.
Legrande Ch. Egy házasság titka.
Hegedüs Sándor. A rádzsa.
Pemberton M. A szépség doktora.
Farkas Pál. Az imrefalvi leány.
Poradowska M. Noémiért.
Ritoók Emma. Egyenes uton — egyedül.
Burton E. A Holladay eset.

XXI. évf.

Ohnet Gy. A dicsőség utja.
Mikszáth K. Almanach 1905. évre.
Croker. Balmaine k. a. multja.
Szikra. Fölfelé züllők.
Gorkij. Három elbeszélés.
Pekár. Delilah nyoszolyája.
Chantepleure. Rózsaszinruhás lelkiismeret.
Heimburg. Öreg barátnőm.
Gaal M. Hiuság.
Boothby. Doktor Nikola.

XX. évf.

Bródy S. Az ezüst kecske.
„ „ Két szőke asszony.
„ „ Árva lányok.
„ „ A nap lovagja.
„ „ Színészvér.
Bródy S. Erzsébet dajka.
„ „ Apró regények.
„ „ Egy rossz asszony természetrajza.
„ Don Quixotte kisasszony.

XIX. évf.

Ohnet Gy. A méregvásár.
Mikszáth K. Almanach 1904. évre.
Wildenbruch. Kis mama.
Croker. A vándormadár.
Heltai. Számüzöttek.
Greville. Egy régi háztartás.
Bársony I. Igaz mesék.
Rider Haggard. Beatrice.
Daudet E. De Circe kisasszony.
Malonyai D. A tartódi medvehajtás.
Blicher C. Feri bácsi.
Pemberton. Kastély a tenger fenekén

XVIII. évf.

Ohnet. Ut a szerelemhez.
Mikszáth. Almanach 1903. évre.
Croker. A másik.
Werner Gyula. Hunok harcza.
Pemberton. A kronstadti kém.
Sardou. Theodora.
Vértesi Arnold. Innen-onnan.
Loti Pierre. Aziyadé.
Váradi A. Szt. Agatha levelei.
Blicher Clausen. Heine Inga.
Lörinczy Gy. Megtépett fészkek.
Zobeltitz H. A spártai nagyné.

XVII. évf.

Ohnet György. A könnyüvérüek.
Mikszáth K. Almanach 1902. évre.
Croker. Gwen, angol regény.
Szomaházy István. Aprópénz.
Ohnet György. Alkony.
Bársony István. A királytigris.
Werner Emilia. A becsület utja.
Anatole France. A vörös liliom.
Abonyi A. Férfiak.
Lengyel L. Dénes Olga házassága.
Gyp. Ő nem féltékeny.
Szikra. Bevándorlók.
Tábori R. Megfagyott pezsgő.

XVI. évf.	**Ohnet György.** A szirén. **Mikszáth K.** Almanach 1901. évre. **Szomaházy Istv.** Páratlan szerdák. **Croker.** Két férfi. **Pekár Gyula.** Lívió hadnagy. **Muray.** A püspök kalandja.	**Kupa A.** Jó szerencsét! **Hope A.** Hentzau Rupert. **Malonyay Dezső.** Judith. **Verga G.** D'Arce kapitány. **Bársony I.** Keresd az asszonyt.
XV. évf.	**Ohnet György.** Az örvény fenekén. **Mikszáth K.** Almanach 1900. évre. **Jean Rameau.** Nina kisasszony. **Alexander Mrs.** Egy házasság története. **Benedek Elek.** Falusi bohémek. **Croker.** Asszony-e vagy leány?	**Gárdonyi Géza.** A kékszemü Dávidkáné. **Sudermann.** A róka-ut. **Ambrus Zoltán.** A gyanu. **Hope Antal.** A zendai fogoly. **Bársony István.** A kaméleon leány története.
XIV. évf.	**Ohnet György.** Páris királya. **Mikszáth K.** Almanach 1899. évre. **Tábori R.** A negyvenéves férfiu. **Croker B. M.** A milliomos. **Lengyel Laura.** Balázs Klára. **Coppée E.** A bünös.	**Werner Gyula.** Olga. **Neera.** Kerüld az asszonyt. **Kemechey F.** Mara rózsái. **Norris.** Nem házasodunk. **Herczeg Ferenc.** Az első fecske.
XIII. évf.	**Ohnet Gy.** A favièresi lelkész. **Mikszáth K.** Almanach 1898. évre. **Gyp.** A szeleburdi. **Szántó Kálmán.** Alkonyat. **Croker,** Családi hasonlatosság. **Kupa Árpád.** Képzelt királyok.	**Marcel Prévost.** A titkos kert. **Thury Zoltán.** Üllői főút. **Rovetta.** Egy leány [illegible]. **Szomaházy István.** Egy [illegible] ötlete. **Rider Haggard.** Ismeretlen [illegible]ság.
XII. évf.	**Ohnet Gy.** Hiába való gazdagság. **Mikszáth K.** Almanach 1897. évre. **Serao Matild.** Bün és büntetés. **Pekár Gyula.** Hatalom. **Zola Emil.** Három elbeszélés. **Bársony István.** Ecce Homo. **Moeller O. M.** Az arany.	**Beniczkyné B. L.** Közvélemény. **Gunter A. C.** Az amerikai. **Kövér Ilma.** Két világ közt. **Ohnet György.** A képviselő leánya. **Gárdonyi G.** Két menyasszony. **Conan Doyle.** Az üldöző.
XI. évf.	**Ohnet György.** Régi harag. **Mikszáth K.** Almanach 1896. évre. **Rider Haggard.** Salamon király kincse. **Hermann Ottóné.** Knopfmacher. **Csehov P. Antal.** A párbaj. **Tábori Róbert.** Korhadt oszlopok.	**Cherbuliez V.** A Csókás-tanya. **Szomaházy I.** Nyári felhők. **Rovetta G.** Az első kedves. **Jean de la Bréte.** Vadrózsa. **Gyalui Farkas.** A szabaditó. **Warden Florence.** A rejtélyes ház.
X. évf.	**Ohnet György.** A gyermek joga. **Mikszáth K.** Almanach 1895. évre. **Mrs. Alexander.** Sibilla. **Beöthy László.** Két leány és egy legény. **Róberts Sándor.** Lou. **Tutsek Anna.** Viola története.	**Doyle A. C.** A nábob kincse. **Gyarmathy Zsigáné.** Asszonyokról asszonyoknak. **Theuriet André.** Angéla. **Kupa Árpád.** A napszámosok. **Contessa Lara.** A komédiásné. **Pekár Gyula.** Lavina.
IX. évf.	**Herczeg Ferenc.** Simon Zsuzsa. **Wettsteinné.** Viki kadét története. **Delpit Albert.** Hét év multán. **Croker B. M.** A szép Neville kisasszony. **Bródy Sándor.** Hófehérke. **Filon A.** Ibolya.	**Békefi Antal.** Kálvárián. **Tinseau L.** Göröngyös utakon. **Werner Gyula.** Andrásfalvy de Andrásfalva. **Mercedes.** Noemi. **Borostyány N.** Mindszenti Katalin. **Hungerford.** A kis hóbortos.

VIII. évf.	**Ohnet György.** Nimrod és társa. **Andor József.** Tünedező világ. **Günter A. C.** Marina (Mr. Barnes of New-York). **Tábori Róbert.** Nagy játék. **Savage R. H.** Hivatalos feleség. **Rákosi Viktor.** Téli rege.	**Jeanne Schultz.** A fogadalom. **Werner Gyula.** Anteusz. **Charles Reade.** Titok. **Bródy Sándor.** Nyomor. **Louis Couperus.** Végzet. **Salvatora Farina.** Vénusz.
VII. évf.	**Ohnet György.** A gyülölség adója. **Zola.** Nantas. **Verga G.** Egy apácza története. **Bret Harte.** Yerba Buena. **Váradi Antal.** Elmult évekből. **Theuriet André.** Veszedelmes bűbáj.	**Sudermann H.** A kegyencz. **Kövér Ilma.** Damáz Margit. **Hungerford.** Kis herczegnő. **P. Szathmáry Károly.** A kiengesztelt átok. **Tinseau Leon.** A tilalom. **Beniczkyné B. Lenke.** A vér.
VI. évf.	**Ohnet György.** A Pierre lelke. **Hevesi József.** Piros narancsok. **Coleman John.** Curly, egy színész története. **Beniczkyné.** Rang és pénz. **Feuillet Oktáv.** Müvészbecsület.	**Gyarmathy Zsigáné.** A havasok alján. **Ohnet.** A vasgyáros (A hámoros). **Serao M.** Isten hozzád szerelem. **Andronicus.** Öngyilkosok. **Lindau Pál.** Lázban. **Tinseau Leon.** A hivek.
V. évf.	**Beniczkyné B. Lenke.** A hegység tündére. **Hugh Conway.** Paulina. **Murai Károly.** Vig történetek. **Tarchetti H.** A szív küzdelmei. **Ohnet György.** Utolsó szerelem. **Bródy Sándor.** Faust orvos.	**Herczeg Ferenc.** Fenn és lenn. **Daudet E.** Az elitélt leánya. **Heyse P.** Felejthetetlen szavak. — Megosztott szív. **Jókai Mór.** A ki a szivét a homlokán hordja. **Cherbuliez V.** Miss Rovel.
IV. évf.	**Csiky G.** Az elvált asszony. **Rider Haggard.** „Ő“. **Wolfner Pál.** Meddő küzdelem. **Zola Emil.** Álom. **Werner E.** Szent Mihály.	**Abonyi.** A pénzes molnár románcza. **Ohnet György.** Rameau orvos. **Kazár Emil.** A szivárvány. **Burnett F. H.** A kis lord. **Letneff P.** Anjuta.
III. évf.	**Beniczkyné B. Lenke.** Ő az! **Delpit E.** A hitetlen. **Sudermann.** Csillagok. **Cherbuliez V.** Holdenis Meta. **Kazár E.** Lég és föld. — Kitörölt évek. **Groller Balduin.** A tábornok úr fia. — A nevelő.	**Ohnet György.** Akarat. **P. Szathmáry Károly.** A legszebb herczegnő. **Ouida.** A freskók. **Uchard Mario.** Blaisot kisasszony. **Bródy Sándor.** Emberek. **Dosztojevszkij Tivadar.** Fehér éjszakák.
II. évf.	**Ohnet.** A Croix-Mort grófnők. **Hugh Conway.** Élő halott. **Margitay Dezső.** Megölt lelkek. **Feuillet Oktáv.** Az özvegy. **Abonyi L.** Magduska öröksége. **Lindau Pál.** Jung Helén. **Ohnet György.** Sarah grófnő.	**P. Szathmáry K.** Balassa Bálint. **Delpit Albert.** A marquisné. **Turgenyev Iván.** Első szerelem. — Kip-kop. **Mikszáth Kálmán.** A fészek regényei. **Carmen Sylva.** Tábori posta.
I. évf.	**Ohnet György.** A bánya. **Mikszáth Kálmán.** A lohinai fü. **Hugh Conway.** Beatrice házassága. **Tolnai Lajos.** A jubilánsok. **Fortuné du Boisgobey.** A kék fátyol. **Feuillet Oktáv.** A halott. **Ohnet György.** Lise Fleuron.	**Petelei István.** A fülemile. **Wilkie-Collins.** Nem! **Eckstein Ernő.** Violanta. **Beniczkyné.** Saját kezébe. **Manuel Gonzales.** Egy csontváz elbeszélése. **Hamilton Aidé.** Az uri körökben.

Az „Egyetemes Regénytár"-ban eddig megjelent kötetek

JEGYZÉKE.

II. 7—8.	**Abonyi Lajos.** Magduska öröksége . .	2.—
IV. 12.	— A „pénzes molnár" románca	1.—
XVII. 14.	**Abonyi Árpád.** Férfiak	1.—
I. 18.	**Aidé.** Az uri körökben	1.—
X. 5—7.	**Alexander Mrs.** Sibilla.	3.—
XV. 8—9.	— Egy házasság története . . .	2.—
XV. 16.	**Ambrus Zoltán.** A gyanu	1.—
XVII. 12-13.	**Anatole France.** A vörös liliom. . . .	2.—
VIII. 3—4.	**Andor.** Tünedező világ	2.—
VI. 15—16.	**Andronicus.** Öngyilkosok.	2.—
XXII. 6.	**Bársony István.** Szelek utján	1.—
XIX. 11.	— Igaz mesék	1.—
XVI. 18.	— Keresd az asszonyt	1.—
XII. 9·	— Ecce Homo	1.—
XV. 18.	— A kaméleon leány története	1.—
XVII. 9.	— A királytigris	1.—
XV. 10.	**Benedek Elek.** Falusi bohémek . . .	1.—
I. 16.	**Beniczkyné.** Saját kezébe, regény . .	1.—
III. 1—2.	— „Ő az", regény	2.—
V. 1—2.	— A hegység tündére, regény	2.—
VI. 6—7.	— Rang és pénz, regény . . .	2.—
VII. 18.	— A vér	1.—
XII. 11—12.	— Közvélemény	2.—
IX. 11.	**Békefi Antal.** Kálvárián	1.—
XIX. 16.	**Blicher Clausen. Feri** bácsi	1.—
XVIII. 16.	— Heine Inga	1.—
X. 8.	**Beöthy László.** Két leány és egy legény	1.—
XXI. 17-18.	**Boothby.** Doktor Nikola	2.—
I. 7—8.	**Boisgobey.** A kék fátyol, regény . . .	2.—
IX. 17.	**Borostyány N.** Mindszenti Katalin . .	1.—
VII. 6—7.	**Bret-Harte.** Yerba Buena	2.—
XI. 14—15.	**Bréte Jean de la.** Vadrózsa	2.—
XX. 1—2.	**Bródy S.** Az ezüst kecske	2.—
XX. 3.	— Két szőke asszony	1.—
XX. 4.	— Árva lányok	1.—
XX. 5—6.	— A nap lovagja	2.—
XX. 7—8.	— Színészvér	2.—
XX. 9.	— Erzsébet dajka	1.—
XX. 10.	— Apró regények	1.—
XX. 11.	— Egy rossz asszony természet-rajza	1.—
XX. 12—13.	— Don Quixotte kisasszony .	2.—
IX. 9.	— Hófehérke	1.—
VIII. 16.	— Nyomor	1.—
V. 10.	— Faust orvos	1.—
III. 17.	— Emberek. Elbeszélések . . .	1.—
IV. 16.	**Burnet F. H.** „A kis lord", regény .	1.—
XXII. 18.	**Burton E.** A Holladay eset	1.—
II. 17—18.	**Carmen Sylva.** Tábori posta, regény .	2.—
XXI. 12.	**Chantepleure.** Rózsaszinruhás lelki-ismeret	1.—
III. 7—8.	**Cherbuliez.** Holdenis Meta, regény. .	2.—
V. 17—18.	— Miss Rovel, regény	2.—
XI. 10—11.	— A Csókás-tanya	2.—
VI. 5.	**Coleman John.** Curly, egy színész tört.	1.—
I. 13—14.	**Collins.** „Nem!" Regény	2.—
I. 4—5.	**Conway.** Beatrice házassága, regény	2.—

II. 3—4.	**Conway.** Élő halott, regény.	2.—
V. 3—4.	— Paulina, regény.	2.—
XIV. 10—11.	**Coppée.** A bünös, regény	2.—
XXII. 4—5.	**Coulvain Piere.** A diadalmas Éva . .	2.—
VIII. 17.	**Couperus Louis.** Végzet, regény . . .	2.—
IX. 7—8.	**Croker B.** A szép Neville kisasszony	2.—
XIII. 7—8.	— Családi hasonlatosság, regény	2.—
XIV. 7—8.	— A milliomos	2.—
XV. 11—12.	— Asszony-e vagy leány	2.—
XVI. 8—9.	— Két férfi	2.—
XVII. 6.	— Gwen, angol regény	1.—
XVIII. 6—7.	— A másik	2.—
XIX. 7—8.	— A vándormadár, regény . . .	2.—
XXI. 6—7.	— Balmaine kisasszony multja .	2.—
XXII. 1—3.	— Jasra gyöngyök	3.—
XI. 8.	**Csehov P. Antal.** A párbaj	1.—
IV. 1—2.	**Csiky Gergely.** Az elvált asszony, reg.	2.—
XIX. 14.	**Daudet E.** De Circe kisasszony . . .	1.—
V. 13—14.	— Az elitélt leánya	2.—
II. 13—14.	**Delpit A.** A marquisné, regény . . .	2.—
IX. 5—6.	— Hét év multán. regény	2.—
III. 3—4.	— A hitetlen, regény	2.—
X. 11.	**Doyle A. Conan.** A nábob kincse . . .	1.—
XII. 18.	— Az üldöző	1.—
III. 18.	**Dosztojevszkij.** Fehér éjszakák, reg.	1.—
I. 15.	**Eckstein.** Violanta, regény	1.—
VIII. 18.	**Farina Salvatore.** Vénus, regény . . .	1.—
XXII. 14-15.	**Farkas Pál.** Az imrefalvi leány . . .	2.—
IX. 10.	**Filon.** Ibolya, regény	1.—
I. 9.	**Feuillet.** A halott, regény	1.—
II. 6.	— Az özvegy, regény	1.—
VI. 8—9.	— Művészbecsület	2.—
XXI. 15-16.	**Gaál Mózes.** Hiuság	2.—
XII. 17.	**Gárdonyi.** Két menyasszony s más elb.	1.—
XV. 13.	— A kékszemü Dávidkáné . . .	1.—
I. 17.	**Gonzales.** Egy csontváz elbeszélése .	1.—
XXI. 10.	**Gorkij.** Három elbeszélés	1.—
XIX. 10.	**Greville.** Egy régi háztartás	1.—
III. 10.	**Groller.** A tábornok ur fia, elbeszélés	1.—
VIII. 5—6.	**Gunter A. C.** Marina.	2.—
XII. 13—14.	**Gunter A. C.** Az amerikai	2.—
XI. 16.	**Gyalui Farkas.** A szabaditó	1.—
VI. 10.	**Gyarmathyné.** A havasok alján	1.—
X. 12.	— Asszonyokról — asszonyoknak	1.—
XIII. 5.	**Gyp.** A szeleburdi, regény.	1.—
XVII. 16.	— Ő nem féltékeny	1.—
XIX. 12—13.	**Haggard Rider.** Beatrice	2.—
IV. 3—4.	— „Ő“, regény	2.—
XI. 5—6.	— Salamon király kincse	2.—
XIII. 17—18.	— Ismeretlen ország, regény . .	2.—
XXII. 11.	**Hegedüs Sándor.** A rádzsa	1.—
XXI. 13-14.	**Heimburg.** Öreg barátnőm	2.—
XIX. 9.	**Heltai.** Számüzöttek, regény	1.—
V. 11—12.	**Herczeg Ferenc.** Fenn és lenn	2.—
IX. 1—2.	— Simon Zsuzsa, regény	2.—
XIV. 18.	— Az első fecske, elbeszélés. . .	1.—
XI. 7.	**Herman Ottóné.** Knopfmacher	1.—
VI. 3—4.	**Hevesi J.** Piros narancsok	2.—
V. 15.	**Heyse P.** Felejthetetlen szavak . . .	1.—
XV. 17.	**Hope Antal.** A zendai fogoly.	1.—
XVI. 14—15.	— Hentzau Rupert	2.—
VII. 14.	**Hungerford Mrs.** Kis herczegnő . . .	1.—
IX. 18.	— A kis hóbortos	1.—
V. 16.	**Jókai M.** A ki a szivét a homlokán hordja	1.—

III. 9.	**Kazár.** Lég és föld. Kitörölt évek, 2 elb.	1.—
IV. 15.	— A szivárvány, regény.	1.—
XIV. 15—16.	**Kemechey Jenő.** Mara rózsái, regény	2.—
VII. 13.	**Kövér Ilma.** Damáz Margit	1.—
XII. 15.	— Két világ közt	1.—
XVI. 13.	**Kupa A.** Jó szerencsét	1.—
X. 15—16.	— A napszámosok, regény . . .	2.—
XIII. 9—10.	— Képzelt királyok, regény . . .	2.—
X. 17.	**Lara Contessa.** A komédiásné, regény	1.—
XXII. 9—10.	**Legrande Ch.** Egy házasság titka . .	2.—
XIV. 9.	**Lengyel L.** Balázs Klára	1.—
XVII. 15.	— Dénes Olga házassága . . .	1.—
IV. 17—18.	**Letneff.** Anjuta. Orosz regény	2.—
II. 9.	**Lindau.** Jung Helén, elbeszélés . . .	1.—
VI. 17.	**Lindau.** Lázban, regény	1.—
XVIII. 14.	**Loti Pierre.** Aziyadé	1.—
XVIII. 17.	**Lőrinczy György.** Megtépett fészkek .	1.—
XIX. 15.	**Malonyay D.** A tartódi medvehajtás .	1.—
XVI. 16.	— Judith könyve, regény	1.—
II. 5.	**Margitay.** Megölt lelkek, regény . . .	1.—
IX. 16.	**Mercedes.** Noemi	1.—
I. 3.	**Mikszáth.** A lohinai fü, elbeszélés . .	1.—
II. 16.	— A fészek regényei, elbeszél. .	1.—
	— „Almanach" 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906. évre	2.—
V. 5—6.	**Murai Károly.** Vig történetek	2.—
XVI. 12.	**Murray.** A püspök kalandja	1.—
XII. 10.	**Moeller O. M.** Az arany	1.—
XIV. 14.	**Neera.** Kerüld az asszonyt	1.—
XIV. 17.	**Norris.** Nem házasodunk.	1.—
XXI. 1—3.	**Ohnet.** A dicsőség utja	3.—
XIX. 1—3.	— A méregvásár	3.—
XVIII. 1—3.	— Ut a szerelemhez	3.—
XVII. 8.	— Alkony.	1.—
XVII. 1—3.	— A könnyüvérüek	3.—
XVI. 1—3.	— A szirén	3.—
XV. 1—3.	— Az örvény fenekén.	3.—
XIV. 1—3.	— Páris királya	3.—
XIII. 1—2.	— A favièresi lelkész	2.—
XII. 16.	— A képviselő leánya	1.—
XII. 1—2.	— Hiába való gazdagság. . . .	2.—
XI. 1—2.	— Régi harag, regény	2.—
X. 1—2.	— A gyermek joga	2.—
VIII. 1—2.	— Nimród és Társai	2.—
VII. 1—2.	— A gyülöleség adója	2.—
VI. 11—12.	— A vasgyáros (hámoros)	2.—
VI. 1—2.	— A Pierre lelke	2.—
V. 8—9.	— Utolsó szerelem.	2.—
IV. 13—14.	— Rameau orvos	2.—
III. 11—12.	— Akarat, regény	2.—
II. 10—11.	— Sarah grófnő, regény. . . .	2.—
II. 1—2.	— A Croix-Mort grófnők, regény	2.—
I. 10—11.	— Lise Fleuron, regény	2.—
I. 1—2.	— A bánya, regény	2.—
III. 15.	**Ouida.** A freskók, regény	1.—
XVI. 10—11.	**Pekár Gy.** Lívió hadnagy	2.—
X. 18.	— Lavina, regény	1.—
XII. 7.	— Hatalom	1.—
XXI. 11.	— Delilah nyoszolyája	1.—
XXII. 12—13.	**Pemberton M.** A szépség doktora . .	2.—
XIX. 17—18.	— Kastély a tenger fenekén . .	2.—
XVIII. 10.	— A kronstadti kém	1.—
I. 12.	**Petelei.** A fülemile, elbeszélés	1.—

XXII. 16.	**Poradowska M.** Noémiért.	1.—
XIII. 11—12.	**Prevost Marcel.** A titkos kert, regény	2.—
VIII. 10.	**Rákosi Viktor.** Téli rege	1.—
XV. 6—7.	**Rameau Jean.** Nina kisasszony, reg.	2.—
VIII. 14—15.	**Reade Charles.** Titok	2.—
XXII. 17.	**Ritoók Emma.** Egyenes uton, egyedül	1.—
X. 9.	**Roberts Sándor.** Lou	1.—
XI. 13.	**Rovetta G.** Az első kedves	1.—
XIII. 14—15.	— Egy leány miatt	2.—
XVIII. 11-12.	**Sardou.** Theodora	2.—
VIII. 9	**Savage R. Henry.** Hivatalos feleség .	1.—
VIII. 11.	**Schultz Jeanne.** A fogadalom.	1.—
VI. 13—14.	**Serao.** Isten hozzád szerelem, olasz regény	2.—
XII. 5—6.	— Bün és büntetés	2.—
VII. 11—12.	**Sudermann.** A kegyencz	2.—
XV. 14—15.	— A róka-ut	2.—
III. 5—6.	— Csillagok	2.—
XVII. 17.	**Szikra.** Bevándorlók	1.—
XXI. 8—9.	— Fölfelé zülllők.	2.—
II. 12.	**P. Szathmáry.** Balassa Bálint, tört. reg.	1.—
III. 13—14.	— A legszebb herczegnő . . .	2.—
VII. 15.	— A kiengesztelt átok.	1.—
XIII. 6.	**Szántó Kálmán.** Alkonyat, regény . .	1.—
XI. 12.	**Szomaházy István.** Nyári felhők . . .	1.—
XIII. 16.	— Ella kisasszony ötlete. . . .	1.—
XVI. 6—7.	— Páratlan szerdák, regény . . .	2.—
XVII. 7.	— Aprópénz.	1.—
VIII. 7—8.	**Tábori Róbert.** Nagy játék	2.—
XI. 9.	— Korhadt oszlopok	1.—
XIV. 6.	— A negyvenéves férfiu. . . .	1.—
XVII. 18.	— Megfagyott pezsgő	1.—
V. 7.	**Tarchetti.** A sziv küzdelmei	1.—
VII. 9—10.	**Theuriet.** Veszedelmes bűbáj.	2.—
X. 13—14.	— Angela, regény	2.—
XIII. 13.	**Thury Zoltán.** Ullrich főhadnagy. . .	1.—
VI. 18.	**Tinseau Leon.** A hivek, regény . . .	1.—
VII. 16—17.	— A tilalom	2.—
IX. 12—13.	— Göröngyös utakon	2.—
I. 6.	**Tolnai.** A jubilánsok, regény	1.—
II. 15.	**Turgenyev.** Első szerelem. Kipp-Kopp, elbeszélés	1.—
XXIII. 1-3.	**Thurston K. C.** Chileote képviselő . .	3.—
X. 10.	**Tutsek Anna.** Viola története.	1.—
III. 16.	**Uchard.** Blaisot kisasszony, regény .	1.—
VII. 8.	**Váradi Antal.** Elmult évekből	1.—
XVIII. 15.	— Szt. Agatha levelei	1.—
VII. 5.	**Verga.** Egy apácza története	1.—
XVI. 17.	— D' Arce kapitány	1.—
XVIII. 13.	**Vértesi Arnold.** Innen-onnan	1.—
XI. 17—18.	**Warden F.** A rejtélyes ház.	2.—
VIII. 12—13.	**Werner Gyula.** Anteusz	2.—
IX. 14—15.	— Andrásfalvy de Andrásfalva .	2.—
XIV. 12—13.	— Olga	2.—
XVIII. 8—9.	— Hunok harcza	2.—
XVII. 10-11.	**Werner E.** A becsület utja	2.—
IV. 9—11.	— Szent Mihály	3.—
IX. 3—4.	**Wettsteinné.** Viki kadét története . .	2.—
XIX. 6.	**Wildenbruch.** Kis mama	1.—
IV. 5—6.	**Wolfner Pál.** Meddő küzdelem	2.—
XVIII. 18.	**Zobeltitz H.** A spártai nagynéne. . .	1.—
IV. 7—8.	**Zola Emile.** Álom, regény	2.—
XII. 8.	— Három elbeszélés.	1.—
VII. 3—4.	— Nantas	2.—

MB7973

ENYÉM?

OSZK

OSZK

VOINOVICH GÉZÁNÉNAK

SZERETETTEL

A SZERZŐ.

OSZK

ENYÉM?

A KISFALUDY-TÁRSASÁG LUKÁCS KRISZTINA DÍJÁVAL JUTALMAZOTT REGÉNY

IRTA

SZIKRA

BUDAPEST, 1906
SINGER ÉS WOLFNER KÖNYVKERESKEDÉSE
VI., Andrássy.út 10.

14. 964/23/9

OSZK SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

2006

MÁRKUS SAMU, BUDAPEST.

I.

Két és fél óra mulva oltár elé fogok lépni vele, az én Lászlómmal. Az enyém ő, hiszen a polgári esküvőt már tegnap megkötöttük ; de mama azt mondja, hogy az nem számít és csak pap előtt adott eskü az igazi. Én pedig úgy érzem, hogy se a polgári, se az egyházi szertartás nem érne semmit, ha, úgy át meg át nem éreztük volna «a holtodiglan-holtomiglan» végtelen boldogságát, mint ahogy, hála istennek, mind a ketten átéreztük akkor, amidőn először megvallotta, hogy szeret.

A polgári esküvő tehát megtörtént. De, — különös! — ez az eljárás semmiféle benyomást se tett reám. Talán azért, mert olyan egyszerűen, szürkén folyt le az egész. Egypár száraz kérdés, egypár bélyeges fehér lap aláírása, — ennyi az egész.

Tény, hogy amikor egy vegyes tartalmu csomagot küldünk, mondjuk: Angliába, a postán százszor több keresztkérdéssel ostromolnak és sokkal nagyobb ünnepélyességgel kényszeritenek mindenféle zöld és sárga okiratok kitöltésére.

Csak a várakozás volt a sors-intéző hivatalon hosszabb, mint a főpostán. Másfél óránál tovább ültünk ott, még hozzá három más nászneppel egy szobában. Mama meg is mondta a véleményét, de apa azt felelte, hogy polgári törvényekkel szemben nem ismer rangkülönbséget és igy sohasem engedte volna, hogy leányát másként eskessék össze férjével, mint a Marcsákat a Pistákkal széles e hazában.

Az egyházi szertartás azonban egészen más. Mert, — magyarázta apa tanuinknak, — mert az Úristen tudja, kit miért küldött igy, vagy úgy a világba Ezért az én leányomat is biztosan valami különös okból helyezte olyan állásba és olyan névvel a földre, amely őt a többi emberektől eleve megkülönbözteti. És igy csak az ő szent akarata szerint cselekszem, ha azt kivánom, hogy holnap a bibornok ő eminenciája jöjjön Aszódberekre és ősi fészkünkben, házi kápolnámban eskesse össze leányomat, Aszódy Klára grófnét Dédesy László báróval.

Pedig, tulajdonképpen az se lényeges. A fő, hogy egymásnak adjanak, — ugy-e László?

Amikor tegnap az anyakönyvvezetőtől (mekkora szó!) hazatértünk, László szerette volna, ha az ő kocsijába ülök, de mama nem engedte. — Mit gondol? — méltatlankodott, — zárt kocsiba? Ketten! . . . S mivel tudom, hogy ellenvetés esetén mama szivdobogást szokott kapni, egy félpillanatra észrevétlen odasimúltam Lászlóhoz és kérőn súgtam neki: — Engedjen át a mamának erre a pár órára! — Majd még halkabban: — Hiszen úgyis az egész életem a magáé! . . . Mire László szó nélkül segített a nagy családi batárba, de azért tudtam, hogy megértett, mert kezemre hajolt és hosszan megcsókolta.

A négy sötét pej egyenletes patkó-csattogással röpítette ki a hintót a városból, az uradalom végtelen akácsorán végig. Mama mélyen hallgatott; még szemét is behunyta, mintha fárasztaná a világosság (pedig egészen be volt borulva előttünk). Én se szóltam egy szót sem. Örültem, hogy gondolataim zavartalanul ott pillangolhatnak a hátunk mögötti brougham körül, amelyben apa ült Lászlóval.

Félóra alatt Aszódberken voltunk.

A nagy veranda már telisden tele volt a »sirató bálra« összehivott vendégekkel.

Természetesen kendő-lobogtatva, éljen kiáltásokkal fogadtak bennünket.

A szorosan vett háznép, csupa közeli rokonunk, kissé előbbre állt, mint a többi vendégek. Gondolom, ilyen nagy alkalmakkor mindenki a családi összetartozandóság szép eszméje mellett szeret tüntetni . . .

Szerencsére, amint vacsora után rázenditett Pikity a nótára, egyszerre megszünt a széthúzódás és mindannyian egyforma lelkesedéssel raktuk a csárdást. Apán látszott a teljes megelégedés. Igy szerette ő az aszódberki házat, telve vígsággal, fiatalsággal. Mindenkihez volt valami kedves mondanivalója. Képes volt a legegyszerűbb szomszédnénikével egy sarokba telepedni és apró panaszait érdeklődéssel végighallgatni.

Meg vagyok győződve, hogy mire hazamentek, minden egyes jelenvolt, valahogy, ha csak órákra is, de kibékült sorsával és úgy érezte, hogy »mégis szép az élet!«

És úgy hiszem, apa életcélul tűzte ki magának, hogy ezt az érzést ébressze embertársai lelkében. Határozottan összes mindnyájunk között

László volt az egyedüli, akit elkedvetlenített ez a végnélküli mulatság. Idegesen tépegette a bajuszát és ha szóltak hozzá, zavartan felelt (fogadom, egészen mást, mint kellett volna!), aztán sietett egy ajtóval odább támasztani az unalmát. Menynyire vágytam őt e kellemetlen hangulatból kimenteni, de nem tehettem; hiszen mindig közfigyelem tárgya voltam. Végre mégis sikerült egy keringő alatt mellé húzódni.

— Nagyon unja magát? — kérdeztem tréfásan, mire ő vállat vonva csak azt felelte:

— Mondja, hát van ennek értelme?

— Istenem! — vigasztaltam — nem tart már sokáig. De meg apa azt mondta, hogy ha ötszáz év óta minden Aszódy leány menyegzőjét tánc előzte meg, engem is megillet ez a kis vígasság. De László nem békült meg ezzel a mentséggel.

— Félek, sápadt lesz holnap, — magyarázta, majd egy hirtelen elhatározással karonfogott és kivezetett a táncteremből.

— Ugy-e, mennyivel szebb itt? — súgta, amint az erkélyre értünk.

De mennyivel szebb is volt! Mert lám, a virágzó glicinia ezüstös, ametisztes fürtjei valóságos holdsugárfogó hálót alkottak a fejünk fölött.

És sehol senki! Csak mi ketten, az egész nagy csendes éjszakában.

De amint ott állottunk egymás mellett, kezem a kezében, László egyszerre csak lassan, csendesen, a szivéhez vonta fejemet — mert éppen a szivéig érek — és egy olyan különös, tőle sohasem hallott, fájdalmas, «távoli« hongon szólott hozzám, hogy ijedve rezzentem össze.

— Tudja, Klára, — mondta, elgondolkozva nézve a csillagos messzeségbe, — tudja, hogy én magát nem érdemelem meg?

— Szentségtörő, — feleltem felháborodással, — de hát akkor mit szóljak én, akinek csak egyetlen egy létjogosultsága van ezen a világon, az, hogy magát mindenek fölött szeretem?! — És hogy szavamnak több értelmet adjak, újra visszahelyeztem fejemet arra a szép fehér orchydeára, amelyet az előbb tűztem volt a gomblyukába.

— Jóságom! — suttogta László és lehajolva, arcomat, kezemet forró csókokkal borította.

— Klára, hol vagy? — hangzott most a mama hangja — és én bűntudatosan sompolyogtam a táncterembe vezető ajtóhoz, de mielőtt küszöbét átléptem, nem álltam meg, hogy tréfás panaszszal vissza ne szóljak Lászlónak:

— Most már nincs mit félnie, hogy sápadt leszek holnap !

És csakugyan, még ma reggel is lángolt az arcom.

. . . De őszinte leszek, nemcsak a . . . a tegnapi erkélyjelenettől, hanem a haragtól is.

Igen. Esküvőm reggelén haraggal ébredtem, mert el sem képzelhető : elfelejtettek fölkelleni ! . . . Engem ?! a menyaszonyt ! . . . Vagy talán azt hitték, hogy úgy sem alszom ? Ohó ! . . . Hát ugyan miért ne aludtam volna ? Hiszen amióta László megvallotta, hogy szeret (holnapután lesz három hónapja) — azóta álmomban is csak éppen úgy tudom, hogy boldog vagyok, mint ébrenlétemben . . .

Természetes tehát, ugyebár, hogy ezek szerint a templomba menetel gondolata sem ronthatta meg a nyugalmamat ?

Mégis, úgy kilenc óra felé valakinek eszébe juthatott, hogylétem felől tudakozódni, és ekkor a négy nyoszolyó-leányom vállalkozott arra, hogy érdeklődik. Belopózkodtak a szobámba, sőt — egy óriás kosár rózsalevelet is becsempésztek hozzám. Na, ez egyszerűen botrány ! — határozták el, amikor meggyőződtek arról, hogy nyugodtan al-

szom, és legott elkezdték a puha, hűvös virágszirmokat marékszám reám dobálni. Eleinte azt álmodtam hogy lepkék szállnak reám, de, amint az első elhessegető mozdulatot megtettem, olyan harsány nevetés támadt körülöttem, hogy menten fölébredtem.

— Mit csináltok? Mit jelent ez? — kérdeztem ijedten, mire Irma, mély udvari bókkal, roppant ünnepélyesen felelte: — Azt kérded, hogy mi ez? — és kezéből egy újabb raj lángoló piros virág repült felém. — Hát csupa: vőlegény-puszi! . . . Szerelmes csók szerelmesedtől . . .

Nagyon haragudtam! . . . Nem a gyerekes tréfáért, de azért, hogy a László csókjairól úgy beszéltek, mintha tudnának róla. Mintha látta volna csak egy is közülök, amikor megcsókolt. Pedig nem. Egy se. De senki. És nem is fogja soha! . . . Az olyan szent valami, mint az imádság; de éppen olyan. És az is. Hiszen Lászlóm minden csókjával azt érzem, hogy jobb vagyok, tisztább vagyok, mint annak előtte.

— Hagyjatok magamra! — kiáltottam nagyon szigorúan és kiugrottam az ágyból. — Egyszerüen ajtót akartam nekik mutatni, de ők erre azzal feleltek, hogy közrefogtak és körbe-körbe forogva csúfo-

lódtak: — Nézzétek, hogy didereg! — mondotta Irma. — Persze, egy ilyen kis sovány macska! — toldotta meg Olga. — De, mivel tudom, hogy ezt az irigység mondotta vele (szegény kis »putina bárónéval«, ahogy László tegnap is elnevezte), elnevettem magam.

— Jobb lesz, ha nem táncoljátok le gyönyörűséges frizurátokat . . . — indítványoztam tanácsképpen. És ez a kis emlékeztetés villámszerűen hatott. — Jézus! . . — A hajam! . . . Végem van — Kezdhetem előlről! — sikoltoztak fejükhöz kapkodva.

— Lássátok! — bölcselkedtem. — De meg nem is illik egy ilyen komoly napon ennyit nevetni.

De erre csak egy újabb virágostrommal feleltek és azt mondták, hogy máris olyan unalmas vagyok, mint egy vénasszony és hogy kikérik maguknak ezt a pedagóg-tónust. Végre is sikerült tőlük szabadulnom, csak Irma került az ablakom alá és onnan kiabált föl: — Klára! öltözz! Klára, elkésel! Öltözzél . . . — Öltözz?! visszhangoztam, könnyü ezt mondani, de mibe? Ugyanis arról teljesen megfeledkeztem, hogy esküvőm előtt is lesznek még társalgással, evéssel töltendő órák és

ezért leánykori ruháimat már tegnap szétosztottam házi szegényeim között . . .

De hátha valamely ujdonat-új kelengyebeli ruhámat venném magamra? ötlött az eszembe. Körülnéztem. Igen. Van miben válogatni. Lám, széken, pamlagon, ablakkilincsre, szekrények sarkára akasztva, egy egész halom kinálkozik reám. Hanem — itt a bökkenő! — mit szól majd a mama, ha meglát? . . . Végre is mit szólhat? hiszen ez a sok sok ruha az enyém. Jogom van hozzájuk. Igen de csak attól a perctől kezdve, mikor új otthonom küszöbét átléptem . . . Ejh, mire való ez a sok tanakodás. Egyszerüen azt fogom mondani, hogy nem birtam ellentállni ennek a sok csipkének, szallagnak (amint hát igaz is!). És egy félóra multával már csakugyan ott álltam a nagy ebédlő ajtaja előtt egy halvány rózsaszin crépe de chine és valódi régi point de rose-ból összealkotott gyönyörüségben.

Nagyon sieltem, de azért mégis megnéztem magamat a nagy álló tükörben és egy kis egyetértő fejbólintással odasúgtam a képmásomnak:

— Meg vagyok veled elégedve! . . .

De mintha az a másik, szigoruan azt felelte volna:

— Az mellékes, fő, hogy Lászlónak tessél.

— Mennyire igazad van! — és ezt a helyreigazítást legott meg is köszöntem azzal, hogy egy csókot küldtem neki, a jegygyűrűs ujjam leghegyéről, aztán kinyitottam az ebédlőajtót.

Ott ültek az asztal körül mindannyian. Az egész szorosan vett nászgyülekezet. Mennyi tanti, és bácsi, és fiatal cousin, és vén cousine! Szent Isten! Hogy fogom én eltalálni, hogy kinek mit kell mondani? Mégis meg kell lenni, határoztam el hősiesen és kezdtem őket sorra járni, hogy a reám várakozó öleléseket, csókokat, tanácsokat, illő módon bekebelezzem. De egyszerre csak fölharsant a Sári néni hangja:

— Mit látok? Te anticipálsz? Asszonyi ruhába öltöztél? Már ez mégis sok. — Aztán mamához fordulva: — Édes Eliz, gratulálok a leányod tapintatához.

— Na most! — gondoltam, — vége a világnak! . . . Biztos, hogy kitör a vihar, mint különben mindig, ha mama és Sári néni egy fél napnál tovább vannak együtt! Ez már úgy van ember emlékezet óta és fájdalom, mindig azzal szokott elsimulni a zivatar, hogy mindaketten engem szidnak ki alaposan. — Vajjon ma is úgy lesz?

töprengtem, mert kissé soknak találtam a tanút.

Szerencsémre apa segítségemre érkezett. Előbb egy lesujtó pillantással mérte végig sógornéját, aztán pedig azt mondta kevély, szigoru hangon:

— Ki is kérném magamnak, hogy Klára, huszonnégy órával a polgári esküvő után, ne aszszonyi ruhába öltözzék! Az én házamnál mindenkitől megkövetelem a törvény tiszteletét, legelső sorban a gyermekeimtől.

Mély csend. Ohó, itt toronymagasságig csapkodhattak az egyházpolitikai hullámok, gondoltam és később csakugyan megtudtam, hogy a klerikális Szenttamássyak (a mama rokonsága) hevesen összetűzött volt az Aszódy-család »pogány törzsfőnökével«, mint ahogy Sári néni apát elnevezte. Árpád tehát éppen jókor inditványozta, hogy a mama szalonjában kiállított nászajándékokat nézzük meg még egyszer.

Jézuskám! mennyi minden!

Ékszerek, kézimunkák, két egészen egyforma angol teakészlet, hat állólámpa, öt berendezett útitáska, tizenkét gólyaalaku ezüst cukor-csiptető stb.

Én, őszintén mondom, hogy mindennek nagyon örvendek. Végre is, ami felesleges, eltehetem a

leányaim számára, ami pedig nagyon is csunya (mert ilyen is vanszép számmal), azokkal szemben vigasztal az a tudat, hogy az isteni előrelátás: az időnek vasfogat, az inasoknak ügyetlen kezet, s a cigaretteknek perzselő képességet adott . . . De, aki adta, jó szándékkal tette és azért, hálás vagyok érette. De Sári néni nem állotta meg szó nélkül, s előbbi dorgálását feledve, most gyöngéd szánakozással kiáltott felém:

— Szegény kis Klárám! Mennyi haszontalan limlom, ugyebár?

Az a tizenkét néni és bácsi pedig, aki a cukorcsiptetők megválasztásában olyan meghatóan egyöntetü családi izlésről tett tanuságot, már éppen azon a ponton volt, hogy kölcsönösen nagy igazságokkal illesse egymást, de ekkor, szerencsémre az öreg András jött felém, jelentve, hogy felhozták a virágokat; és én kisiettem a szobából.

— Miféle virágok? — fogott meg Lenke.

— A lakodalmas asztalt akarom diszíteni, — feleltem.

— Gyertek, segitsünk! — inditványozta a többi fiatalságnak, de én egész határozottan visszautasitottam.

— Nem, Nem! Senki! Csak én egyedül, —

kiáltottam vissza a nagy folyosó végéről és máris becsaptam magam után az ajtót. Bementem az ebédlőbe és még az inasokat is kiküldtem a szobából. Valahogy úgy éreztem, hogy tartoztam azzal az én kedves, szép aszódberki virágaimnak.

Igen! Búcsuzzunk el egymástól tanuk nélkül és legyen az utolsó jó, ami őket hervadásuk előtt éri, — az én két kezem érintése. Vajjon tudtak-e róla? . . . De én Istenem, minek ezt kérdezni? Erre is csak oly kevéssé jöhet válasz, mint arra, hogy vajjon tudják-e a haldoklók, hogy ki fogja be a szemüket? És végre is csak hálásak lehetünk, hogy ilyesmit hiába kérdezünk, hiszen mennyi, de mennyi vigaszt adott már s fog adni ezután is az a kétes: hátha?!

De hallatlan?! Klára, hová gondolsz? te bolondos kis Klára. Lám, körülötted amerre csak nézel, menyasszonyi pompád fehérlik. Ott a hosszu uszályu, habosszövésü nehéz selyemruha. Amott a csipkefátyol. Itt meg melletted egy pár kis ezüsttalpu cipő. Mindenik megvalósult álmod édes hirdetője; s mégis, te ahelyett, hogy versenyt énekelnél azzal a pacsirtával, amely ott lebeg a virágzó rózsabokor és a kék ég között, te halálra gondolsz?!

Lehetséges az, hogy mégse volnál boldog? Óh! dehogy nem? De még milyen boldog! Megmondjam mit érzek?

Hát, látják azt a kis pacsirtát? Nos, amikor este lesz, ő kétségkivül egész nyugodtan fogja fejecskéjét szárnya alá tenni, mert azt mondja magában: »Tudom, hogy nem lesz semmi bántódásom, mert az egész mennybolt őrködik felettem az ő millió-billió ragyogó, sugárzó, szép csillagszemével.« No lássák, én Aszódy Klára, amikor ma este Dédesy László vállára hajtom majd borzas kis fejemet, egész lelkemből azt fogom magamban mondani: Tudom, hogy ezután végtelen nagy lesz az én boldogságom, mert az én Mindenem fog őrködni felette az ő áldott szive nagy szeretetével.

II.

Hihetetlen! Már két hónap óta vagyok László felesége! . . . Pedig, nekem úgy tetszik, hogy csak tegnap érkeztünk ide, a mi ujdonatúj szép kis otthonunkba. Kicsinek mondom, pedig nagyon is nagy; olyan nagy, hogy egy egész világ helyet talál benne: a mi kettőnk világa. De ezenkívül talán nincs is egyéb! . . . Ki-kinézek az utcára, ahol emberek, állatok járnak, kelnek, sietnek, nyüzsögnek, de valahogy az a benyomásom van, hogy ők mindannyian csak léteznek, de nem élnek. Hiszen meg vagyok győződve, hogy élni csak az él, aki öntudatosan boldog . . . Mint például mi ketten.

Ugy-e László?

Mama ugyan most haragudnék, ha ezt hal-

laná, mert ő mindig azt mondja, hogy a szerencsét sohasem szabad emlegetni, mert cserbehagy. Szerinte: bármi jót ád az Isten, azt egyszerüen el kell rejteni, titkolni, tagadni, különben baj lesz belőle. De én ezt a tanítást sehogysem hihetem, mert lehetetlenség az, hogy a Mindenható csakis az emberiség panaszkodásaiban lelhesse örömét; ellenben, rögtön bosszut álljon rajtunk, ha valamelyikünk elég vakmerő és örvendeni is merészel egy kicsit.

Már én csak kimondom, hallja aki akarja: Igen, én, Dédesy Klára, végtelenül boldog vagyok.

Lászlóm szeret . . . Hát van még ennél is nagyobb boldogság az én számomra?!

Lehetne . . . talán . . . idővel.

De az is csak azért, mert László volna az apja . . .

Ohó Klára! két hónap óta vagy asszony, és már is alkudozásba kezdel a sorssal? — Nem, nem. Nem akarok szerénytelen lenni. Nem kérdem a jövőt, csak hálásan élvezem a Jelent, amely olyan nagyon gyönyörü.

Van egy jelszavam: »Mint a csigák.« Ami annyit tesz, hogy örökre igy, csendesen, visszavonulva óhajtok élni szép kis házikónkban, mint ahogy most élünk. Cseppet sem kivánkozom a vi-

lágba de azért, remélem, megtalálom majd a módját, hogy együtt örüljek az örvendezőkkel és együtt könyezzem a bánatosokkal.

Mert dehogy gondolok valami rideg, önző visszahuzódásra, sőt ellenkezőleg! Ezer tervem van a jövőre nézve. Alapelvem azonban: seholse ott lenni, ahol külsőség az irányadó, de annál biztosabban ott, ahol hazámnak, vagy embertársamnak hasznára lehetek. »Alapelvem.« »Jelszavam!« Mily remekül hangzik! . . . Ha elgondolom, hogy tavaly ilyenkor mama milyen lesujtó szigoru pillantásokat mért reám, hacsak annyit mertem is mondani, hogy: a zöld kalap jobban tetszik nekem, mint a rózsaszín. . . De persze, most már asszony vagyok és igy teljes joggal beszélhetek komoly dolgokról, sőt, illik is, hogy véleményemet nyilvánitsam. Különben is tudni való, hogy hat hónap múlva húszéves leszek!

Tegnap azt mondtam Lászlónak, hogy a mi napjaink nem azokhoz a búzaszemekhez hasonlitanak, amelyeket az idő malma őrölget, morzsolgat teljes közömbösen, hanem olyanok egytől-egyig, mint a végnélküli rózsafűzér egyes gyöngyszemei. Érzem, tudom, hogy valami láthatatlan áldott kéz pergeti őket egyenként, egyenként. S ha elvégezte!

tán újra is kezdi! . . . Valószinüleg. Hiszen mi változhatnék a mi életünkben? . . . Feleletül (természetesen) László az ölébe vesz és megcsókol. Pedig tulajdonképpen ő se szereti, ha ilyeneket mondok. Milyen babonások is az okos emberek . . .

Sokszor olyan zordonan (igen, igen ez a helyes kifejezés: zordonan) néz reám, mintha haragudnék; de a másik percben már a két kezében fogja a fejemet; a szemembe mosolyog és azt súgja: »Ó maga! maga kis édes . . . »Csak azt tudnám, miért nem olyan jókedvü László, mint például jó magam! pedig boldognak látszik. És már hogy is ne volna boldog? Az övé vagyok szivem minden dobbanásával.

Azt is mondják, hogy szép vagyok. De én csak akkor érzem magamat szpének, ha László reám néz. Mint ahogy az aszódberki virágos rét is csak akkor szép igazán, ha napfény ragyog rája.

Ma reggel azonban valami különös történt; alapjában semmi, — de nyugtalanit, mert nem értem.

Annyi az egész, hogy a tükör előtt ülve egy új hajviseletet igyekeztem kitalálni. László ugyanis tegnap azt mondta, hogy még sohasem voltam úgy

fésülve, hogy neki igazán tetszenék. Fájdalom, most sem értem célt, mert mentől hullámosabban omlottak fürtjeim, vagy ellenkezőleg: mentől művészieseb építményeket raktam a fejemre, ő annál kedvetlenebbül, sőt türelmetlenebbül nézte. Végre is felugrott és azt mondta:

— Klára, mit szólna ahhoz, ha én tanácsolnék magának egy hajviseletet? . . .

— Nagyon hálásan venném! — feleltem meggyőződéssel. — Hisz előre tudom, hogy ez tetszeni fog magának.

— Valószinüleg, — bólintott ő kissé szórakozottan és kisietett a szobából. Én örvendezve mosolyogtam arra a kis kócos alakra, amely a nagy ezüst keretből nevetgélt felém.

Na most Klára! ezután lész csak igazán hetedhét országra szóló szépség! biztattam, és Uram bocsáss, még nyelvem hegyét is kinyujtottam a képmásomra: a nagyobb nyomatékosság okáért... Egy perccel később László visszatért hozzám és a kezében régi fényképet tartott.

— Nézze ilyenformán gondolom, — magyarázta kissé erőltetett könnyedséggel.

Gondtalanul vettem át a képet.

— Kit ábrázol? kérdeztem egész ösztönszerü-

leg. De László hangja olyan szárazon adta meg a választ, hogy megdöbbentem.

— Az teljesen mellékes . . . De — és itt mintha meghatottsággal küzdene . . . de a hajviselete szép, ugy-e? Megkisérli utánozni?

Hirtelen egy csepp kedvet sem éreztem magamban, hogy teljesítsem a kivánságát.

— Nekem nem tetszik, — felelém tehát számat elbigyesztve.

László sértődve állott fel mellőlem.

— Ahogy gondolja? — mormolta és az arcképet dacosan tette el kabátja zsebébe.

Ezt meg már éppen nem szerettem.

— Adja csak vissza . . . mégis megpróbálom, — kiáltottam hősiesen.

László megjegyzés nélkül adta át a képet és magamra hagyott. Én pedig soká néztem arra a kis elhalványult fotografiára, amely egy gyönyörü fiatal asszonyt (vagy leányt?) ábrázolt.

Ki lehet, ki lehet? — gyötrődtem. Valami azt súgja, hogy valaki, akit László nagyon szeretett . . . Csak nem egy kedvese?! Ej, minő gondolat! akkor nem adná ide, mintaképül. Különben is, Ilona, esküvőnk reggelén mondta nekem, hogy László sohasem szeretett úgy senkit, mint engemet.

Pedig Ilonának, legkedvesebb nővérének, ezt tudni kell! Nemde?

Ez a gondolat végre is megnyugtatott, és én roppant gonddal igyekeztem az ösmeretlen szépség »bandeaux de vierge«-jeit utánozni. Valahogy sikerült is, mert amikor elkészültem fésülködésemmel, nagy meglepetésemre azt találtam, hogy még arcban is hasonlítok hozzá. Vajjon László is észre fogja ezt venni s ha igen, mit szól majd hozzá?

De valószinüleg nem vette észre, mert nem szólt semmit.

Hanem azért mégis olyan különös volt. Elibem állott s azt mondta.

— Tudja-e Klára, hogy most maga a legszebb asszony Magyarországon?

Máskor boldoggá tett volna ez a kijelentés, de a hang, amelyen mondta, felingerelt s ezért csipősen feleltem:

— Feltéve, hogy annak a képnek az eredetije már nem él . . .

De László ezúttal egész nyugodtan nézett a szemembe.

— Ki mondja, hogy élt valaha? — kérdezte.

— Hogyan? De hisz ez arckép . . .

— Az ám, csakhogy nem látja, kis csacsi, hogy nem élő alakról, hanem festmény után.

És valóban! Ha jól megnézem, az ecsetvonások mind ott látszanak a szürke háttéren. Tehát, valószinüleg nem egyéb az egy névtelen modell képmásánál.

Csak azt szeretném tudni, hogy miért remegett László keze, valahányszor a hajamat megsimogatta. De ez már határozottan jólesik, hogy annak az asszonynak a szája sokkal nagyobb volt, mint az enyém. »Volt?« . . . Vajjon miért mondom azt, hogy »volt,“ amikor pedig nem is volt? Jól mondta László: maga kis csacsi! . . .

*

III.

Végre meghallgatta László kérésemet és Dédesre jöttünk. Tulajdonképpen sohasem fogom megérteni, miért nem azon kezdtük. Hisz bárminő kényelmes is az a mi Andrássy-úti villánk, mégse lehet soha olyan igazi otthon, mint ez az ősi fészek. És milyen szép ez a hely! Amerre a szem ellát, mindenütt a dédesi uradalom őserdeje, az országúttól pedig egy rendületlenül őrt álló hosszu jegenyesoron jutni a házhoz, amely világossárga falaival, ódon építkezésével, valahogy mindig egy pergamentbe kötött gyönyörü Elzevirt juttat az eszembe. Még a kapocs se hiányzik róla, csakhogy ez itt egy remekbe készült, vassal kivert óriás tölgyfaajtó. Istenem! Hány nemzedék Dédesynek az élettörténete lehet beleirva ebbe a kötetbe? Milyen

érdekes lenne őket rendre olvasni. Csakhogy úgy állok előttük, mintha igazán valami híres latin könyvet forgatnék, melyről tudom, hogy roppant csodálatos dolgokat tartalmaz, de azért semmiképpen se bírom azokat kibetűzni.

De hogyan tudhatnék meg valamit a rég meghalt Dédesyékről, amikor a László, az én jóságos, aranyos, szerelmes Lászlóm életében is vannak titkok! Mert vannak. Ezt, most már, egész határozottan érzem. És úgy nyugtalanít! . . . . . Olyanformán vagyok e sejtelemmel, mintha sötétben járnék és félnék a kísértetektől. — Ugy-e, minő gyerekség?! De nem tehetek róla. Ez így van. Pedig László olyan jó, úgy kényeztet. Sokszor kérdezgetem tőle, hogyan ér rá annyit foglalkozni a feleségével, amikor annyi más és valószinüleg sokkal fontosabb dolga is lehet?

Mert most látom csak mi az: a közügyet szolgálni. Szegény Lászlóm, sokszor hajnalig az íróasztalánál görnyedez miatta. De ennek ellenében nagy is a dicsőségünk, hiszen, (bár még nincs harminchárom esztendős az uracskám) már is az egész országban mint a legközelebbi jövő vezetőemberét emlegetik.

Tegnap is küldöttséget fogadott. (Ugylátszik újra egyhangulag fogják képviselőnek jelölni.)

Különben, jelenvoltam a fogadtatásnál. Részben engem is illetett, mint László fiatal feleségét.

Juj! Milyen büszkének éreztem magamat. Amikor László karján a nagy elfogadó terembe léptem, mindenfelől hódoló tekintetek mosolyogtak felém. De volt abban a tekintetekben más is, ami a hódolatnál ezerszerte jobban esett; tudják mi? . . . Megelégedés. Igen, az, kivált az öreg emberek szemében és ezt látva, legszivesebben sorra csókoltam volna valamennyit, mert olyan világosan fejezte ki azt, hogy ők mennyire magukénak tekintik Lászlót, és mert magukénak tekintik, örömük telik az ő kis feleségében is. És határozottan sikerült asszonyka (ezt nem tagadhatom). Persze nem mindig, csakis olykor-olykor, ha »ki tudom hozni« mindazt, amit a László végtelen jó ízlése és még végtelenebb szeretete bennem feltételez. Fájdalom, ez nem könnyü feladat: és én Istenkém, hányszor maradok el messze-messze a felállított ideál mögött.

És itt meg fogom vallani, hogy mi imponál nekem Lászlóban olyan nagyon: az, hogy az ideálnak olyan határozott körvonalait tudja adni. Nálam ez olyan gomolygó, változékony valami, ma ilyennek látom, holnap olyannak. Ma azt hiszem:

az a tökéletes asszony, aki teljesen alárendeli egyéniségét a férj akaratának és arra törekszem; de, elég Lászlónak egy türelmetlen mozdulata, amely tudtomra adta, hogy nem értettem meg, s már is az egyenlő tudásu, »legjobb barát feleségben« keresem a női nem eszményképét.

De László nem tétováz. Bár sohasem mondotta, mégis minden tanácsából, kéréséből és — Uram bocsáss! — szeszélyéből kiérzem, hogy van egy kép előtte, amelyhez hasonlóvá akar engem tenni. Nem, ne így mondjam, mert ez így csunyán is, hálátlanul is és gyanusítólag is hangzik, — de így: van egy eszményképe, amelynek magaslatára szeretne emelni engemet . . .

Az imént kicsúszott számon egy szó: szeszély...

Talán nem kellett volna kimondani? De miért ne? hiszen ez a tiszta valóság.

. . . Az én imádott Lászlóm bizony-bizony szeszélyes; még pedig: nagyon. Néha valóságos guerilla-harcot folytatok azzal az érthetetlen hibával, mert rendesen ott leskelődik reám, ahol legkevésbbé várom. Sokszor egy kalap formája, vagy egy ruha állása elég, hogy szemtől-szembe találjam magamat vele. Sőt, legtöbbnyire ilyesmi az ok . . Sokszor például, megesik, hogy László egy öltözé-

ket rajzol számomra: én, természetesen, sietek azt megcsináltatni, de — különös! — mentől tökéletesebben követtem utasításait, annál valószínűbb, hogy kifogásolni valót talál rajta.

Miért van ez így? Nem tudom, de tény, ha egy ilyen ruhát magamra veszek, de nem azzal a mozdulattal juttatom a redőket érvényre, mint ahogy azt László előre elképzelte (vagy talán mert a szín rosszabbul illik arcomhoz, mint hitte?), türelmetlensége nem ismer határt . . .

A napokban egy ósdi formáju csipkegallér volt az ok. Végre is azt mondtam neki:

— Aranyosom, mind hiába! Te dobhatsz reám annyi követ, amennyi neked tetszik és én mégis csak »confettit« fogok visszadobni reád . . .

S hogy ezt bebizonyítsam, egyszerűen az ölébe ültem és addig nevettem, addig csókoltam, míg eloszlattam homlokáról a ráncokat. De már hogy is tűrném őket az én Lászlóm szép homlokán? Aztán meg . . . félek is tőlük. Igen, mert, mindenikben mintha kis rosszakaratu ördögök ülnének, amelyek mindannyian esküdt ellenségei az én életörömömnek. Nem, azért se. Nem akarom, hogy ők győzedelmeskedjenek végképpen.

Ideig-óráig úgy is gyakrabban kerekednek felül, mintsem szeretném. Igy ma is . . .

Na lám, már ismét elfogott a pityergés. De Klára, hát illik ez? Még nincs három hónapja, hogy azé lettél, akit szeretsz és valld be, valld be de itt rögtön — hányszor sírtál már titkon,-órák hosszáig?

Mily különös is az: ha mélyen elgondolkozom, ezer okot tudok felhozni annak bizonyságául, hogy nagyon, de nagyon boldog vagyok, de ha lelkem legeslegmélyebb rejtekébe pillantok, akkor ijedve látom, hogy van ott egy valami, egy kétely vagy sejtelem, magam sem tudom minek nevezzem, de azt igen, hogy ez az »egy« erősebb mind a többi ezer oknál. S valahányszor ezt az egyet megszólalni engedem, úgy érzem, hogy végtelen szerencsétlen vagyok . . . Pedig ugy-e nem igaz? Ugy-e László, újra fogsz szeretni?

Újra? . . . Miért mondom azt, hogy újra? Hisz az egy rémes fogalom, mert föltételezi azt, hogy vannak olyan percek, vagy órák — talán napok is, — amikor te László nem szeretsz engemet! . . . Bolond beszéd. Hogy is juthat ilyesmi az eszembe? De hát látod nem kellett volna engemet azzal a lesujtó pillantással végigmérni. Nem.

Igazán nem! . . . De legkevésbbé lett volna szabad, hogy e pillantás után magamra hagyjál és elmenjél messzire, ég tudja hova? Ég tudja meddig?!

Vajjon haza jön-e estére? S ha jön is . . . hol van még az este! Hiszen alig mult el három óra . . .

Hogy is történt csak? Igen. Most már kezdek rá emlékezni . . . Olyan lassan forog az eszem . . Mégis . . . Igen . . . Tudom már. Itt ültünk az én rózsaszínű kis erkélyszobámban. Én festegettem, László pedig a postáját nézte át. Egyszerre csak egy felbontott levelet dobott az asztalra.

— Ugy látszik, ellenjelöltem lesz, — mondta boszusan.

— Kicsoda?! — és már is ott ültem a karosszéke támláján, karom a vállán, mint ahogy szoktam, valahányszor azt gondolom, hogy kellemetlenség érte.

— Gecséry Elemér . . .

Ösmered?

Óh! nagyon is. Két évig titkárom volt, de aztán . . . mindketten igyekeztünk elkerülni egymást . . .

László nevetve mondta ezt, de azért láttam, hogy az a levél teljesen elrontotta a kedvét.

— De hát van annak a Gecséry Elemérnek annyija, hogy egy választás költségeivel szembe szálljon? — kérdeztem.

— Az olyan embernek mindig van.

— Oh! hát »olyan ember?«

László keserűen nevetett.

— A »legolyanabb!« Hanem — tette hozzá — beszélni tud, az elszéditésig: ez az oka, hogy ökelme nem mint közönséges csaló, de mint nagy hazafi élheti a világát.

— Nem az egyetlen ebben az országban, — bölcselkedtem, mert apától sokszor hallottam, hogy mennyire előbbre lennénk, ha szegény hazánkban ész és jellem gyakrabban járna egy úton.

László idegesen állott fel mellőlem s az ablakhoz lépett.

— Gecséry Elemér! — ismételte. — Hogy is van bátorsága éppen én ellenem . . .

— Miért éppen ellened? — kérdeztem.

Mert még élénk emlékezetébe lehetne a tisztelt úrnak, hogy Dédesy Lászlót nem igen tanácsos haragra ingerelni.

— Ugyan kérlek . . . egy kis titkár . . . —

igyekeztem csillapítani. — Különben, sohasem említetted őt előttem? Tulajdonképpen miért is haragudtál meg reá?

— Mert . . . Ejh! hagyjuk ezt . . .

— Nem, nem! Mondd el . . Talán ha elmondod, be fogod látni, hogy nem is olyan nagy dolog volt az egész.

— Lehet, hogy igazad van . . . Végre is az . . . hogy egy kis alantas hivatalnok, még hozzá huszonkét éves korában, szerelmes leveleket írogat . . .

Ez az egész? — nevettem. Majd Lászlót hamiskásan megfenyegetve; — Ej, ej, báró úr! Talán bizony azok a levelek a magáéval tévedtek egy címre, mi?

De László türelmetlen vállvonítással fordult el tőlem.

— Már akárhová tévedtek, — dünnyögte összeszorított fogai közül, írójuk meglakolt érettük, mondhatom.

— Tettleg?

— Természetesen.

— És? . . . párbaj lett belőle?

— Ugyan!? Gecséry Elemérrel? . . . Azt

hiszi, ki merne állani? Dehogy! — S egy megvető kézmozdulattal egészítette ki a mondását.

Mind a ketten elhallgattunk, végre odasompolyogtam László mellé:

— Mennyire gyűlölheti az az ember magát! — sóhajtottam összeborzadva.

— Valószinü.

— Maga is őtet?

— Én? Dehogy . . , Szemtelenkedett . . . Megkapta a büntetését . . . s ezzel vége.

— A maga részéről . . . de ő?

— Azt hiszi, hogy most ütött a megtorlás órája, — nevetgélt László, — pedig alighanem csalódik.

— Már azt magam is hiszem! — hagytam rá felderülve — Dédesy Lászlót nem igen lehet kibuktatni a nyeregből.

— Elkeseredetten fog harcolni, annyi bizonyos . . .

— Tegye, ha kedve tartja. Reménylem, maga nem fél tőle?

— Nem én. De . . . — Ismét visszaült helyére és elgondolkozva nézett maga elé. — De olyan sok mindent juttatott az eszembe . . . Ejh! — kiáltotta olyan mozdulatot téve, mintha valami

terhet dobna le a válláról, — ne gondoljuk többé a mult . . . akarom mondani Gecséry Elemérre, hanem inkább . . . Tudja mit, kis édes? Olvasson nekem valamit. Akarja?

— Szivesen, de mit?

A földre esett levélért lehajolt és kérdezte:

— Megvannak Musset költeményei?

Hogyne! — kiáltottam örömmel s a könyvállványhoz siettem. De amint kezembe vettem azt a marokin-bőrbe kötött kis könyvet, önkénytelenül elérzékenyedtem. Istenem! hány leánykori álmom pihent ott egy-egy verssoron. Néhol egy kis jel; egy alig látható körömhuzás árulkodott.

— Ezt akkor olvastam, amikor maga először jött hozzánk, — sugtam arra a szonettere mutatva, amely így kezdődik: »Qu' il est doux d'être au monde, et quel bien que la vie.«

— És most melyiket parancsolja? — kérdeztem aztán tréfás alázattal. László pár percig szótlanul lapozgatott a könyvben, majd homlokát a hüvös bőrkötésre hajtotta.

— Ösmeri »Luciet«? — kérdezte halkan.

Csak ekkor vettem észre, hogy mennyire sápadt. Az a kiállhatatlan politika! gondoltam, egy gyűlöletes tekintettel a kellemetlen levélre. És

mindketten az ablakmélyedésbe ültünk. Balkezem lopvást a tenyerébe csúsztatva, olvasni kezdtem.

»Un soir, nous étions seuls, j'etais assis prés d'elle. . .

Lehet-e meghatottság nélkül olvasni ezt a verset? Ezért igen természetesnek találtam, hogy László szeme könyekkel telt meg. De már az mégis csodálatos (óh az erős férfiak!), hogy valamennyien rögtön megharagusznak arra, ami őket meghatja, a meghatottságot meg éppen, hogy ökölbe szorított kézzel és összeharapott fogakkal fogadják szemtől-szembe. Igy most László is, mert ime, mire ehhez a sorhoz értem hogy:

»Elle pencha sa téte, et sur son clavecin.

Laissait tout en revant flotter sa blanche main . . .«

Ő már olyan volt, mint a testté vált kinszenvedés. Ezt látva, nevetve ugrottam fel a helyemről:

— De édes babám! — kiáltottam messzire dobva el a könyvet. — Nem azért olvasok, hogy magát beteggé tegyem! . . .

Hanem ekkor valami különös történt: László cseppet se vette tréfára a dolgot, lehajolt a könyvért és azt mondta, igen komolyan, csaknem szigorral:

— Klára kérem, ne hagyja abba. Szeretem hallani . . .

Mit jelent ez? és miért ismét azon a tompa távoli hangon? Mi ez? mi ez? mi ez?

A titok . . .

Igen. Ismét az az érthetetlen valami, amelynek elég egy szó kiejtése, egy név említése, egy szín felcsillanása, hogy váratlanul, de kérlelhetetlenül, kettőnk közé álljon . . .

A titok? De mi az a titok? Rájöhetek-e valaha? És ha igen? . . .

— Klára miért néz rám olyan irtózattal? — szólott László, a karomat érintve.

Egész valómban összerázkódtam.

— Semmi, semmi, — hadartam. — Már folytatom. — És újra felnyitottam a könyvet, de egy hirtelen elhatározással nem Luciet kerestem, hanem az Adieu-t.

»Un jour tu sentiras peut-ètre. Le prix d'un coeur quite comprend — kezdtem olvasni,- talán, nem is a könyvből! . . .

De László hidegen tekintett reám.

— Eltévesztette a lapot kedvesem.

— Nem. Éppen nem! — feleltem, most már dacosan, mert egyszerre olyan gyülölséget éreztem

Lucie iránt, mintha valamiképpen, kegyetlenült megkárosított volna.

— Nem látom át, — fakadtam ki indulatosan, — hogy mit kínozzam magamat azzal a szomoru históriával? Végre is, mit bánom én egy fiatalon elhalt leánynak az elsiratását? Ugy találom, — tettem hozzá nehezen küzdve könyeimmel, — van elég élő, aki jobban rászolgálna az elsiratásra . . .

— Ne mondja? — szólott László gúnyosan, — de persze — sóhajtott — ahhoz, hogy az ember a mások bánatát megértse, egyéb is kell, nem csupán tökéletes párisi kiejtés . . .

— Egyéb is?

— Igen édesem: sziv.

Megdermedve néztem reá, de ő rám se tekintett; hanem mig arcát egy, eddig nem ösmert, kegyetlen vonás változtatta meg, — Talán megjő még — biztatott kicsinylő jóakarattal.

— Ha eddig nem volt, alig hiszem, — feleltem szárazon.

— Mégis, reméljük a legjobbat, — nevetgélt, — hiszen tagadhatatlan, hogy máris sokban változott . . . előnyére.

— Ah, igazán? — és ellenállhatatlan vágyam

támadt őt visszontgyötörni, ezért én is ugyanazon a gúnyos hangon vetettem oda: — Talán azóta találja ezt, amióta ama bizonyos szent arckép szerint fésülködöm?

László még fehérebb lett, mint azelőtt.

— Ahogy vesszük, — válaszolt a távolba tekintve, — de, megvallom, — folytatta és most már csak végtelen megadás volt hangjában, — megvallom, hogy mentől jobban hasonlít ahhoz a képhez, annál feltünőbb kettőjök között a különbség.

— És ez a különbség,- mondja,- bosszantja magát? — kérdeztem csaknem mosolyogva.

László fáradtan vont vállat.

— Sokszor igen . . . de sokszor áldom érte . . .

— Engem, vagy a képet?

— Mind a kettőt. Magát, amiért mégis más, azt pedig . . .

— Azt pedig? — visszhangoztam, szemem a szemében.

— Azt pedig, amiért elérhetetlen marad! — mormolta alig hallhatóan és az ajtóhoz lépett.

De én kétségbeesett elhatározással álltam el az útját. Éreztem, hogy ha mindjárt egy világ omlik is össze körülöttem, de tudnom kell . . .

Tudni, óh tudni minden áron! Rájönni végre, hogy mi az a titok, amely László lelkét az enyémtől annyiszor elválasztja. Ezért, míg kezem a kezét ragadta meg, kérve könyörögve szóltam:

— László! Kit ábrázol az a kép? . . . Ha Istent ösmer, kérem mondja meg.

De ő szelid erőszakkal kiszabadította magát karjaimból:

— Kicsodát? . . . Mondtam már, hogy senkit, de ha nem éri be annyival, nem bánom, mondjuk azt, hogy: az ideált . . .

És mielőtt megakadályozhattam volna, kinyitotta az ajtót.

— László! Kérem! Esküdjön meg, hogy az a kép . . .

— Klára kérem! Ne gyötörjön mindig! . . .

— Én — Lászlót? . . . De nem! Ezt nem gondolhatta komolyan. Ezt ő csak úgy mondta. Istenem, mindenható Atyám, ugy-e, hogy csak úgy mondta — tréfából?

*

IV.

Hát persze hogy csak úgy tréfából mondta. Maga vallotta be, amikor egy óra mulva hazajött. Az is kiderült, hogy miért sietett el mellőlem. Egyszerűen, mert félháromra a nádvári vendéglőbe várták főkortesei.

Igazán megérdemeltem azt az ezer csókba göngyölt, ici-pici szidást, amely este a kimagyarázás után következett.

László jobb volt, aranyosabb volt, mint valaha. Azt mondta, hogy meg akart leckéztetni, amiért olyan kiváncsi vagyok, mint egy valóságos Kandi Klára, hogy végét akarta vetni annak az én minden lépten feltámadó féltékenységemnek, amely, jól érzi, folyton az ő multjában keresgél. (Persze, mert a jelenben nem is lehetne semmit!)

— Nos, és a multban? — kérdeztem, gyönyörü szép szőke bajuszának mind a két végét »rózsás« körmeim közé kalodázva. — Nos és a multban?

— A mult, kis baba? — felelte. — Minek azt bolygatni. Örüljünk, hogy egymásra leltünk és ne gondoljunk egyébre. És lássa, — mondta aztán, kérőn, édesen, — ne vegye rossz néven, ha néha türelmetlen, sőt talán nyers is vagyok. Tudja be annak — itt elgondolkozott, de legott újra meglelte szavainak fonalát, — igen . . . tudja be annak, hogy annyi minden szakad rám mostanában: ez a választási campagne, a gazdaságnak mindenféle gondja s még ráadásul, — hogy teljesen kivegyen a sodromból — tegnap a Mirza is lesántult . . .

— Hát miért nem mondta ezt mindjárt! — gáncsolódtam. — Akkor, persze, hogy rögtön tudtam volna honnan fú a szél. Mert hát, fegyelmezetlenek is ám maguk, hatalmas férfiak . .

— Igaza van. Csunya, hálátlan nép vagyunk. — hagyta rá László bűnbánóan. — Nem tudunk tűrni, s ha olyasmi ellen küzdünk, amivel nem mehetünk birokra . . .

— Rögtön bűnbakot keresünk . . . — vág-

tam a szavába. És roppant jól esett tudni, hogy ilyen esetben mennyivel nemesebben viselkedünk mi, tökéletlennek mondott asszonyok.

— Emlékszik? Esküvőnk előestélyén figyelmeztettem, hogy nem érdemlem meg magát! — sóhajtott László feleletképpen.

De én nem akartam többé komoly lenni. Nevetni, örülni vágytam, úgy mint tegnap és tegnapelőtt. Ezért roppant ünnepélyesen adtam meg a választ:

— Ember! Küzdve küzdj. És bizva bizzál! — de legott, egy hirtelen pirouettel az erkély felé mutattam: — Jöjjön! Nézze, mily gyönyörű az este. Menjünk a tóra. Maga evez, én pedig énekelek. Sohse bánja, hogy olyanok leszünk, mintha modelt ülnénk egy gyönyörüséges olajnyomathoz. Semmit se bánjunk! Jó!? . . . Szeretem magát, boldog vagyok. Ez legyen a fő. Akarja?

— De még mennyire! — felelt László s jóllehet ezt tréfásan mondta, mégis, ég tudja miért, nagyon komolyan hangzott.

— Menjünk, — sürgettem. És elindultunk. Utunk a sűrű fenyőültetésen vezetett keresztül, s amint szemünk kissé hozzászokott a sötétséghez, mindenünnen szentjánosbogárkák ragyogtak felénk.

— Várjon csak! — kiáltottam örömmel és roppant óvatossággal a tenyerembe gyüjtögettem egy csomót belőlük.

— Minek ez magának?

— Majd meglátja, — biztattam titokzatosan. És nemsokára a tóhoz értünk.

— Milyen jó, hogy a békák az élet gyönyörűségeit magyarázgatják egymásnak; — jegyeztem meg, — különben, igazán azt hihetnők, hogy ez a tó már a másvilágon van, annyira ijesztő sötét mozdulatlanságában.

— Juj! — nevetett László tréfás borzongással, — be jó, hogy itt van maga, különben, de nagyon is félnék! . . .

— Ugy-e? Tehát mégis jó vagyok valamire, mi? — feleltem meggyőződéssel.

Aztán a csónakba léptünk. László evezni készült, én pedig a kormányhoz ültem.

— De persze, eszembe sincs fáradni! — jelentettem ki félretolva a köteléket.

— Ahogy tetszik. Ma jó leszek és mindenbe belenyugszom; — jött a válasz a csolnak másik végéről és a két evező locsogva merült a víz alá.

De csak lassan haladtunk előre, mert mindenfelől utunkat állták a vizi liliomok. László

pedig, nagy örömömre, mindig azon igyekezett, nehogy letörjünk egyet is azokból a gyönyörü fehér virágokból, amelyek ott ringatóztak a fekete viz felett, — igazán, mintha csak láthatatlan sellők kinálgattak volna opálkelyheket, nagy, széles, zöldzománcos tálcákon . . .

— Most! — gondoltam és lopvást munkához fogtam.

— Mit csinál? — kérdezte László, amikor azt látta, hogy minduntalan ki-kihajlok a csolnakból.

— Hüvelyk Matyit játszom, — feleltem ujongva és megelégedéssel mutattam visszafelé, mert ekkorára már egy egész hosszú sor ici-pici útjelző lámpás ragyogott, csillogott a legszebb fehér virágok szívéhez simúlva.

— Micsoda édes kis gyermek maga! nevetett László kedvteléssel.

— Hüvelyk Matyi kenyérmorzsikákat hintett útjára, — magyaráztam igen komolyan — én pedig fénymorzsákat az enyémre . . . És ez a helyes, tekintve, hogy az én életem: csupa napsugár . . . Nem gondolja?

Még sokáig barangoltunk a tavon.

Olyan jól esett messze lenni minden földi zajtól. Szinte-szinte elfelejtettem, hogy rajtunk kivül van más is a világon.

Pedig van. És elég hamar tudatára jöttünk e zavaró ténynek, mert ime, alig értünk vissza, komornám egy sürgönynyel várt, amelyben Koltaházy Nándorine báróné kocsit kért a holnap reggel érkező vonathoz.

— Milyen kár! — sóhajtottam egy szomoru pillantással a tó irányába. De legott megdorgáltam magamat: — Mit szólna apa, ha leánya a vendéglátást rosszul gyokorolna? Isten ments! Hanem, ha mind igaz, amit a néniről hallottam, úgy nem valami jó napok elé nézek. És ebbeli félelmemet László cseppet sem oszlatta el, amikor azt mondta:

— De nagyon széppé tegye ám magát holnap! Mert, ha egyáltalán létezik valami, amivel a néni szivét meg lehet nyerni, úgy az csakis a szépség. — Aztán néhány rendeletet adott ki a fogadtatásra nézve, majd mielőtt aludni tértünk, kijelentette, hogy maga fog Nándi néni elé az állomásra menni.

— Én majd addig intézkedem, hogy szobáit teljesen rendbehozzák.

— Helyes. De ne tegyen oda virágokat, mert ki nem állhatja a »giz-gazt«, ahogy ő nevezi.

— Nem szereti a virágokat? — ijedeztem és titkon ismét igen-igen sajnáltam, hogy vendégünk érkezik.

László az egész éjszakát álmatlanul töltötte.. Ég tudja miért, de mióta a sürgöny megjött, roppant nyugtalanság fogta el . . .

Lehet, unja a nénit, és ez csak természetes, hiszen olyan jól voltunk kettecskén. de még inkább hiszem, hogy kissé fél tőle; mert úgy áll a dolog, hogy amióta Nandorine néni egyszer régen, László jogászkorában, pár ezer forintot ajándékozott neki, azóta olybá tekinti, mintha ezzel az összeggel jogot vett volna magának a László ügyeibe való beavatkozáshoz.

— Hány órakor fog érkezni a néni? — szóltam át Lászlóhoz.

— Hát maga se alszik? — felelt. — De van még ideje elég, tekintve, hogy a vonat csak tízkor lesz Legerén.

— Tehát tizenegy előtt nincs néni?

— Nincs . . . Pá . . . Aludjék szép csendesen.

— Köszönöm.

*

V.

De, bár a tanácsot hamar és alaposan megfogadtam, hat órára mégis kiosontam a szobából.

Végig akartam járni padlástól pincéig minden zeget-zúgot, nehogy egy ott feledett porszem vagy szalmaszál majdan a néni szemébe akadjon.

Ugy látszik a cselédség is hallhatott már egyet s mást a báróné szokásairól, mert amint a szobámból kiléptem, csodás látvány tárult elém. Ime, a kertben, főkertész, kertészlegény és egy egész légió napszámos: nyesett, kapart, gereblyézett, lázas sietéssel, s aminek tegnap még titkon örültem, hogy egy-egy rózsaág vagy folyondárinda ösztönét követve ide-oda hajlik és kandikál, az ma fájdalom! — olyan glédába volt szorítva, mint katona front a császárparádén . . .

Hát még bent a házban?! — Székeket poroltak. Kilincseket fényesítettek. Egy csoport — valószínüleg hirtelen segítségül hivott — falusi asszony ablakot mosott, a másik csoport pedig a kályhák tetejét surolta nyikorgó létrák szédületes csúcsán állva.

— Maguk úgy dolgoznak, — jegyeztem meg a házvezetőnek, — mintha nem is egy hét előtt végezték volna el a nagytakarítást.

— Csak tessék ránk bízni, méltóságos grófné. Én ismerem a méltóságos bárónét: — (ezt, minden szót hangsúlyozva és szemeivel, karjával az eget híva tanunak).

Jobbnak láttam abbahagyni a további kérdezősködést; de nem is folytattam volna, mert ekkor a komornyik rohant végig a szobán, kezében egy nagy ezüsttálcával, amely jelenleg valami vörös kenőcscsel volt bemázolva.

— Frau Zsáky? — kiáltotta, nagy sietésében észre sem véve jelenlétemet. — Frau Zsáky! Már mindjárt hét óra. Tizenegykor itt lesz a báróné és a kukta, der Kerl! még nem hozta fel nekem a vajat.

A vendégszobák felől pedig a Mari hangja sivított (az már igaz, hogy olyan a Mari hangja

mint egy rosszul fegyelmezett bandában a klarinét).

— Ténsasszony, — üvöltött — Frau Zsáky, tessék már idejönni, mert, mit csinálják a báróné ágyával? Csak lószőr-matrác van benne, a kertészné meg azt mondja (pedig ő tudhatja: hiszen két évig szolgálta), — hogy csakis gyapju-matrácon tud aludni! . . .

Szent Isten! békés kis hajlékom, mivé tettek téged?! — sóhajtottam. De egyszerre engem is megszállt a cselédség félelme és visszarohantam az öltözőmbe.

Igen. Itt az ideje, hogy széppé tegyem magamat, mint ahogy László javasolta. Azt a halványzöld ruhát fogom felvenni, határoztam el, amit László utbaigazításai szerint varrattam. Sőt a hajamat is egészen úgy fogom fésülni, mint ahogy azon a képen van. Ezzel a penitenciával tartozom tegnapi balga viselkedésemért.

Nyolc órára már teljesen készen kimosdva, kifésülve, rózsásan, mint a tavaszi hajnal (ezt Zsákyné jegyezte meg a hátam mögött) ott ültem a reggeliző asztalnál. Azaz hogy dehogy is ültem! hiszen, nem volt olyan öt perc, amikor valami rendelkezésért el nem szólítottak volna a teám mellől.

Istenkém! milyen lehet egy király-várás, ha már egy vén tanti érkezése is így kiforgatja a világot a sarkából? — Éppen ilyesmi járt az eszemben, amikor László a szobába lépett. Utra készen volt, s csak jó reggelt kívánni nézett be egy pillanatra.

— Hogy tetszem? kérdeztem körül forogva, hogy öltözékem kellőképpen érvényre jusson.

— Nagyon! — De aztán, mintha eszébe jutott volna valami. — Vajjon megtenné, ha valamire kérném? — mondta némi zavarral

— Persze, hogy meg.

— Nos fésülködjék másképpen . . . egészen másképpen.

— Milyen idegesen mondja! Pedig én ezt éppen a maga kedvéért gondoltam így, — feleltem kissé kedvtelenül. De László magához ölelt.

— Tudom, tudom, — vigasztalt. — De most legyen jó és . . . igen . . . öltözzék is át. Ez a ruha csaknem jelmez; a néni nem értené meg.

— Meglesz, — hagytam reá és kikisértem. Már ott volt a kocsi. László belevetette magát s míg ideges nevetéssel a jegenyesor felé mutatott . .

— Ezen fog érkezni a »Végzet«! — szavalta félig tréfásan. Aztán jelt adott az indulásra.

Én a lépcsőn állva néztem utána.

Milyen kár, hogy nem egyedül fog visszatérni! — gondoltam és eszembe sem jutott, hogy ez még nem változtatna a mi helyzetükön semmit. Pedig nem változtatott, mert ime egyedül jött vissza, de fájdalom csak azért, hogy Koltaházy Nándorine nénit már ott találja velem szemben ülve a könyvtár-szobában.

Mert lám, mielőtt befordulhattam volna a házba, hogy László kívánságát követve, ruhát cseréljek, — máris, nagy zakatolással, egy automobil érkezett a park felöli oldalról.

— Ugy-e te Klára vagy? — kiáltotta egy hang, amely csak tompán hangzott a celuloid-álarc alól és egy magas, de éppen nem nyulánk alak kezdett viaskodni a bundák és a takarók tömkelegével.

Ez a néni! — villant keresztül agyamon és amig, rossz lelkiismeretemtől sarkalva, túlzott szolgálatkészséggel siettem segítségére, remegő szívvel gondoltam arra, hogy az első találkozás esélyeit egyes-egyedül leszek kénytelen végigszenvedni.

— László kétségbe lesz esve, — hebegtem (pedig ekkor is csak a saját érzelmeimet tolmácsoltam).

— Nem árt neki, — nevetett a nyersselyem-dominóba burkolt láthatatlanság.

— Nincs tíz perce, az állomásra hajtatott, hogy a kedves nénit fogadja . . .

— Pompás! Ezt éppen így számítottam ki, de éppen így! — örvendezett a vendégem. — Mert, — folytatta, leoldva a vastag porréteggel ellepett álarcot, — mert, semmi szükségem sincs arra, hogy itt ólálkodjék körülöttünk. Nos, gyere csak ide. Állj elébem. Így. Még kissé közelebb . . . Így ni . . . Hadd lássalak . . . És egy arany lorgnon csillogott felém, akárcsak a célba állított puskacső.

— Ha soká tart az a mustrálás, elájulok, — gondoltam, mert hirtelen egy sohasem ismert, csodálatos szédülést éreztem. De minden erőmmel küzdöttem a gyengeség ellen. Szerencsémre a szemüveg csattanva repült vissza arany házába.

— Egészen csinos, — jelentette ki a néni, aki biztosan nagy lótenyésztő: a mód legalább, ahogy körüljárt és ahogy (simogatás örve alatt) meg is tapogatott, ilyesmit gyanúttat velem. — Egészen csinos, — ismételte. — De — és itt a szörnyü szemüveg újra előkerült, — de végtelenül emlékeztet valakire. Különös! Nem tudok

rájönni, hogy kire . . . Ejnye, de bosszant! Kire is vajjon? . . .

— Sohse fárassza magát kedves néni, — vigasztaltam titkos nevetéssel. — Inkább, ha megengedi, szobáihoz vezetem.

— Nagyon helyesen. Ideje is, hogy ettől az úti lim-lomtól megszabaduljak. Persze Liza még nem lehet itt a vasutról? — mondta, míg a vendéglakosztályhoz mentünk.

— Nem, de addig, természetesen, az én Johannám áll rendelkezésére, — és a csengőhöz siettem.

— Szükségtelen, kedvesem. Ugyse tudnám használt venni. — Körülnézett. — Ah? Ujonnan butoroztátok a vörös szobát? Te vagy László?... Milyen kár! — folytatta, cseppet se figyelve válaszomra. — Sokkal szebb volt ezelőtt. — Az ágyhoz ment és fölemelte a takarót. — Tisztába van húzva?

— Természetesen?!

— Egészen fölösleges, mert estére megérkezik a saját ágynemüm.

— De kedves néni, talán ez is . . .

— Nem, kedveském! Koltaházy Nándorine nénéd megengedheti magának azt a fényüzést, hogy selyemlepedőkön feküdjék. Mit gondolsz?

— Kétségtelenül! És ez, fájdalom, csak csalánvászon . . .

De már nem hallgatott reám, mert a szekrényeket nyitogatta:

— Csak kettő? — kérdezte szigoruan. — Remélem egy garderobe-szobát kaphatok?

Szent Isten! Meddig szándékozik nálunk maradni? — töprengtem, de hangosan azt feleltem, hogy:

— Amint parancsolja, kedves néni.

— Mert már én megszoktam, — magyarázta különös vendégem, — hogy mindennap más ruhát vegyek fel. Tudod, tehetem, mert a bánya . . . Biztosan hallottál már Nandi néni bányáiról, nemde? És hogyne hallottál volna, hiszen az tesz engem az egész Dédesy-család »imádott Nandi tantijává« — nevetgélt. — Nos?

— Oh! dehogy az! . . . biztosítottam, de siettem elfordulni, nehogy önkénytelen elmosolyodásomat meglássa. Mert az a bánya?! László tegnap is említette, hogy a néni arról nevezetes, hogy minden hónapban más valamit fedez fel abban a híres bányában. Nincs az az érc, vagy kő, vagy vegyszer, amit, szerinte, nagy mennyi-

ségben ne tartalmazna. Mi a tényállás? azt senki sem tudhatja, mert Nándorine báróné senkinek sem engedi meg, hogy meggyőződést szerezzen. Annyi azonban bizonyos, hogy ügynökei folyton járják Európát s ma két millióért aranyat, holnap négyért opált, legközelebb pedig valószínüleg nyolcért — rádiumot fognak kínálni. De eladásra még eddig sohasem került a dolog, mivel a néni nem hajlandó a kincseket »ingyen elprédálni«, — mint ahogy ő mondja. Egyelőre tehát annak a mesés vagyonnak csak: a — hitelét élvezi, de ezt pazar módon. Most is, amint porköpenyét levetette, egy halványlila selyemruhában állott előttem, amelynek párisi származása kétségen felül volt.

— Tetszik neked? — nevetett. — Ha megszeretlek, pedig úgy látom, meg foglak szeretni, neked is rendelek egy ilyen ruhát, jó? De most.. mond csak, kapok valamit enni? — és kezét magyarázólag a gyomrára tette.

— Hogyne, hogyne! Azóta már be is vitték reggelijét a könyvtárszobába — és oda siettünk

Nandi néni nagy érdeklődéssel vette szemügyre a felhalmozott inyencségeket és lassacskán sorra kóstolta valamennyit. De, bár alig hagyott a tányérokon valamit, mégis minden falathoz volt

egy gáncsoló megjegyzése. Végül pedig kijelentette, hogy:

— Ha rám hallgatsz édesem, még ma fel fogsz mondani a szakácsodnak, mert igazán semmitsem tud.

— Nagyon bajos . . . — mentegetődztem, — mert László meg van vele elégedve.

De a néni szigoruan nézett rajtam végig. — Te mondj fel neki, — rendelte, — a többit pedig bizd rám.

Éppen idáig jutottunk, amikor László érkezése szerencsésen véget vetett a kényes tárgyalásnak.

— Ah, ah László! — kiáltott a néni, egy ujabb darab pástétomot kenve a kenyerére. — Hát hogy esett a korai kocsizás, mi? Ugy-e meg vagy lepve, hogy már itt vagyok! De gondolhattad, hogy nem utazom vicinálison, mi?

— Akkor hát miért sürgönyöztél? — nevetett László, mialatt kezet csókolt nagynénjének.

— Mert nem akartam, hogy . . . De semmi közöd ahhoz, hogy én mit akartam. A fő, hogy itt vagyok! Nemde? — ezt hozzám fordulva kérdezte.

— Természetesen, — feleltem és idegesen

kezdtem kenyérmorzsákat dobálni az erkélyen ugráló verebeknek.

Oh! Az a rémes szemüveg! Már újra lábtól fejig vizsgálat alá vett . . .

— Csinos kis portéka ugy-e? — intézte most a szót Lászlóhoz. — Szerencsés fiu vagy. Az is voltál mindig. — László önkénytelen felkapta a fejét. — Mindig! — ismételte a néni nyomatékkal. — De mond csak, folyton azon töröm az eszemet: kire hasonlít ez a gyermek? . . .

László ijedten nézett reá.

— Én nem tudom, nem is keresem, — felelte aztán gyorsan, csaknem lázasan. — De mondja csak, kedves néni, milyen volt az út a napári síkon, jó?

— Már nem tudom. Nem is bánom. De ne tereld el a társalgást! — kiáltott a báróné türelmetlenül. — Azt kérdem: kire hasonlít Klára? Már egy órája kinoz ez a feltünö hasonlatosság.. és nem birok rájönni . . .

László különös zavarral ugrott föl a helyéről és közém és a néni közé állva:

— Klára, — súgta, mialatt úgy tett, mintha az ételek között válogatna, — én most egy félórát a néninek szentelhetek, talán jó volna, ha te addig rendelkeznél az ebédre nézve.

— Értem! — súgtam vissza hálásan. Az én jó Lászlóm! egy kis pihenést akar nekem juttatni. De a néni észrevette, hogy indulni akarok s ezért haragosan reám szólt:

— Klára! Maradj! . . . — majd ujongva: — Megvan már! — kiáltott és örömében az asztalt veregette arany pápaszemével. — Hisz ez az asszony szakasztott képmása Pelejdy Annának . . .

. . . Mi volt ez? . . . Miért nézett László úgy a nénire, mintha halálos ellenségét látná benne? Miért az a kérő mozdulat, amelylyel saját szájára tette ujját, mintha hallgatásért esedezne? . . .

— Ki az a Pelejdy Anna? — kérdeztem és a legközelebbi szék támlájába kapaszkodtam. (Mert ismét az iménti szédülés jött rám.)

— Néni, kérem . . . — kezdte László, de a báróné vállat vont:

— Ugyan már! miért ne tudná, ki volt Pelejdy Anna?

— Klára kérem, hagyjon magunkra, — könyörgött László és alig tudta fékezni a néni iránti elkeseredését.

— Nevetséges! — nevetgélt a báróné, aki láthatólag élvezte öcsének fölháborodását. — Nevetséges! Mennyi komédia! — Aztán mialatt magá-

hoz vont a pamlagra. — Milyen sápadt vagy! . . . Kérlek, ne képzelj semmi rosszat. Pelejdy Anna . . nos igen . . . Pelejdy Anna egyszerüen László menyasszonya volt . . .

— László, igaz ez? . . . — nyögtem ki végre, amikor a beállott nagy csend még elviselhetetlenebbnek tetszett, mint a néni rettenetes fölfedezése.

— Igaz . . . — jött a válasz, messziről, messziről . . .

— De hát akkor . . . miért nem mondta ezt soha? — (Még a saját hangom is csak tompa ütések alakjában jutott a fülemhez.)

— Igaza van Klárának. Mire való az ilyesmit titkolni?! — rikácsolt a néni.

László csüggedten vont vállat.

— Valószinüleg azért, mert meg akartam kimélni a feleségemet az ilyen jelenettől, — felelte összeszorított fogai közül. Majd hozzám jött s karom a karjába fűzte.

— Jöjjön, Klára; pihenjen egy kicsit, egész csendesen. Hiszen ijesztő, hogy milyen sápadt!

— Semmi bajom . . . — sóhajtottam. — Csak . . . — De nem birtam tovább mondani, mert torkomat iszonyuan fojtogatták a nehezen visszatartott könyek.

Most már a néni se állta utunkat és így László dolgozószobáján keresztül boudoiromba vezetett. De, amint íróasztala előtt elhaladtunk, szemem egy kis elfakult arcképen akadt meg, amely az enyém mellé volt állítva. Mintha csak összehasonlítás kedvéért tették volna oda . . .

Ez ő! villant át agyamon és egyszerre megértettem mindent. Ez tehát a titok. Ennek a leánynak a képe áll közöttem és a férjem között.

De hát miért? Ha menyasszonya volt, hogyan kerülök én ide? Miért nem ő László felesége?

— László! — kezdtem, minden erőmet összeszedve, — László? . . . Hol van ő? . . . — és fejem bátortalan bólintásával a képre mutattam.

László pedig nyugalmat erőltetve magára, szintelen hangon felelte:

— Meghalt! . . .

*

VI.

Ma aztán a részleteket is megtudtam. Nandi néni nem az az asszony, aki el ne mondaná azt, amit akar; legkevésbbé pedig, ha az olyan természetü, hogy vele más ember lelkében barázdát szánthat.

Ott ültünk az ő nappalijában. Előtte aranytálcán nagy halom igaz- és hamisgyöngy volt szétpergetve s a báróné azzal foglalkozott, hogy nagy gonddal rakosgatta, füzögette őket: minden hárommégy igazgyöngy után egy hamisat csusztatva a kezében lévő selyemszálra.

— Ki merné föltételezni, — jegyezte meg gőgösen, — hogy a dúsgazdag Koltaházy Nándorine báróné hamis gyöngyöket tesz a nyakára?!

— De miért is tesz? — kérdeztem.

— Mert öt sor helyett hetet akarok viselni, — felelt nevetve. — Most pedig: míg a bányaimat el nem adom . . . — De nem fejezte be a mondatát, hanem hirtelen hozzámfordult: — Tudod-e, — magyarázta, — hogy volt idő, mikor már azon a ponton voltam, hogy végrendeletemből kitörüljem a László nevét? . . .

— Ugyan édes néni, ki gondolna végrendeletre? . . .

— Eh, eh, hát te is, meg én is, na meg László is. Légy nyugodt! Ő is. És éppen az a különös, hogy azért mégis annyira kedvem ellen cselekedett, amikor . . .

— Amikor engem elvett, — tréfálkoztam.

— Kis buta! — felelt a néni és magához ölelt. — Bár amíg nem ösmertelek, haragudtam reád. De most nem rólad beszélek, hanem Pelejdy Annáról.

Éreztem, hogy a szívem dobogása szünetel.

— Ő sem . . . ő sem volt inyére? . . . kérdeztem.

— Persze hogy nem.

— Miért?

— Még kérdezed? Hát nem tudod ki volt Pelejdy András?

— A muszkavezető?

— Az. És most képzeld el, mit éreztem én, és . . . és szegény boldogult anyósod . . . Gott hab sie selig! . . . — szúrta közbe áhitattal. —

— Mit éreztünk, amikor László bejelentette, hogy jegyet váltott Pelejdy Annával . . . Csak képzeld?! A vértanuhalállal kimult Koltaházy János báró unokája annak az embernek az unokáját akarta feleségül venni, aki dicsőült nagyapját a vérpadra juttatta . . . Ugy-e szörnyü gondolat? . . .

— Oh az régen volt, — és . . . és . . . ha László szerette, — hebegtem, talán azzal a titkos reménynyel, hogy a néni ellent fog mondani. De nem mondott ellent; sőt inkább meg is forgatta a kést szivemben.

— Hiszen éppen az volt a borzasztó! — bölcselkedett — és ez ejtette kétségbe szegény testvéremet, hogy fia olyan őrülten imádta azt a leányt.

(Ilona is hazudott, — jegyeztem meg magamban és ez a fölfedezés csak tetézte bánatomat.)

— De ha olyan nagyon szerette, — leheltem, — mégis, miért nem vette el?

— Mert amikor szegény testvérem haldokolt, megigértette fiával, hogy visszaküldi a jegygyűrűt.

— Megigértette?... — visszhangoztam elgondolkozva. — De hogy volt reá ereje? És én Istenem, hogy vágyhatik egy haldokló arra, hogy utolsó erőtlen mozdulatával bánat-magot hintsen el maga körül?

— Bánat-magot? — kiáltott a néni. — Nevetséges! . . . Különben is, azt találom, hogy halálunk óráján nem szabad önzőknek lennünk. Már pedig, nagy önzés lett volna nővéremtől,' — velem szemben lett volna csúf önzés! — ha azt a percet ki nem használja és ezáltal meg nem gátolja, hogy fia azt a kém-ivadékot a családba csempéssze.

— És a leány? — kérdeztem, mellőzve a Koltaházyak érzelmeinek latolgatását . . .

— A leány? . . . — Nandi néni nagy figyelemmel hajlott le, hogy egy igazgyöngyöt egy hamissal összehasonlítson. — A leány? Még aznap este főbe lőtte magát . . .

— Hogy mondta? . . . — sikoltottam, karját megragadva. — Főbe lőtte magát?!

— Nos, igen, — válaszolt a néni olyan hangon, mintha ennél természetesebb megoldást képzelni se lehetne. — Hát aztán?

— De hiszen ez iszonyu! És László? . . .

— László? — vágott szavamba a báróné. —

Öt évig járta a világot, vadászott oroszlánokra fölfedezgetett afrikai tóvidékeket, mint ahogy ez már a mi köreinkben szokás. Aztán hazajött. Politikára adta magát és végre, nagy bölcsen, feleségül vett téged. Eddig van.

De hátha tovább is van? — gondoltam és fölállottam.

Magamra akartam maradni, hogy gondolataim kissé összeszedjem. — Főbe lőtte magát! — visszhangozta minden szívdobbanásom. És én ezt nem tudtam. És én rövidlátó önzésemben féltékenységi jeleneteket rendeztem Lászlónak? De most, el fogok menni hozzá és megmondok neki mindent... De mindenek előtt, mennyi boldogítással tartozom neki, hogy azt a sok-sok gyötrelmet feledtessem vele! . . .

— Elmégy? — kérdezte a néni kedvetlenül.

— Lászlóhoz megyek . . . — válaszoltam és az ajtóhoz támolyogtam. De mielőtt kinyithattam volna, egyszerre csak újra elővett az a különös szédülés és én ösztönszerüleg a legközelebb álló tárgy után kaptam.

— Hohó!? — kiáltott a néni, aki figyelemmel kisérte minden mozdulatomat. — Hohó! Hát úgy vagyunk? — És hatalmas karja védőleg

karolta át derekamat. — Nagyon okosan! — sugta aztán egyetértő szemhunyorítással. — Nagyon okosan. Ugyis fogytán voltak már a Dédesy bárók...

Tágra nyitott szemekkel bámultam reá.

— Mit mond? . . . — kérdeztem.

De ő most már maga tuszkolt ki a szobából:

— Eredj csak, és add át Lászlónak gratulációmat.

Magam sem tudom, hogyan értem le a lépcsőn, csak arra emlékszem, hogy ösztönszerüleg a könyvtárhoz igyekeztem. De éppen amikor a kilincset akartam megfogni, Györgyöt pillantottam meg, kezében a likőrkészlettel.

— Itt vannak a méltóságos báró kortesei, — magyarázta kérdő tekintetemre felelve. — Úgy hallottam a konyhában, hogy ebédre is itt fognak maradni.

Sóhajtva fordultam el az ajtótól.

— Vége. Most már estig nem beszélhetek Lászlóval . . . Pedig mennyi, de mennyi mondanivalóm volna.

Mennyi! Pedig nem igaz. Nem: »mennyi«, mert csak három ici-pici szó.

Igen, azt és csakis azt súgnám a fülébe: »Jön a baby! . . .« — És hogy átváltoznék

az arca. Hogy felragyogna a két szeme erre az örömhírre. Óh Istenem, mindenható Atyám, hát mégis igaz, hogy a boldogságot adtad nekünk jogos osztályrészül. Fájdalom? Bánat? Aggodás? Vergődések? Ej ki hinne bennük, ki adna reájok? . . . Minek gondoljak a multra? Minek kínozzam magam agyrémekkel? Minek idézném fel egy régen elhalt asszony hazajáró lelkét? Amikor mától kezdve én, egyedül csak én, egy csupa örömöt, csupa gyönyörűséget igérő életnek vagyok hirdetője, hordozója? . . .

— Jön a baby! jön a baby! — zsongott a szivemben, minden más gondolatot elűzve onnan és úgy éreztem, hogy legszívesebben a torony tetejére állnék ki és onnan kiabálnám le, hadd hallja az egész világ: — Jön a baby! Halljátok ezt? Jön a baby!? A mienk! A kettőnké!

De kinek mondjam? Amíg László nem tudja addig csak nem szólhatok másnak! De hogy viselem el ezt a titkolódzást estig? Megfojt. Érzem, hogy megfojt, ha magamba tartogatom.

Ügyefogyottan néztem körül.

Sehol senki. Egyedül vagyok a fenyők között, csak a levegő van tele dalos madárral, zümmögő bogarakkal. Egy cinege bukdácsolt ágról-ágra a

fejem fölött. Nem álltam meg, hogy oda ne kiáltsak neki:

— Soh'se légy olyan nagyra, kis komám! Nemsokára nekem is lesz egy kis fiókám, még pedig meglásd, sokkal, de sokkal különb, mint a tied . . .

De a madár roppant megvetéssel nézett rajtam végig s miután egyet-kettőt csipogott (mintha csak azt mondaná: mi közöm hozzá?) máris eltünt valamelyik fának odvában.

— Te kis csúnya! — zsörtölődtem nevetve és az ő közönye cseppet sem csökkentette közlékenységemet.

— Jön a baby, jön a baby, — ismételtem dallal, szóval, suttogással. Hanem úgy találtam, hogy nem elég az, ha csupán a napnak, levegőnek és virágoknak adom tudtára a nagy örömhirt. Nem. Hallja meg mind az is, ami már alszik, vagy álmodik és kikeletre vár ott lenn a föld mélyén. Ezért, egész hosszamban a gyöpre vetettem magam és miután ujjaimmal egy üreget vájtam az ide-oda lengő, rezgő füvek alá: — Jön a baby! Jön a baby! — súgtam csendesen, titokzatosan, számat az üregre tapasztva . . .

*

VII.

— Klára, hol bujkálsz ? — rebbentett föl a néni éles hangja, s én szégyenkezve siettem elébe. — Úgy látszik ma zajos ebédünk lesz, — mondotta hangosan, cseppet sem törődve azzal, hogy alig tíz lépésnyire tőlünk, Jávorfy Lórand álldogált. — Hogy unom az ilyen sokadalmat, — tette hozzá, s az aranyszemüveg ezuttal az idegen urat vette célba.

— Csak, édes jó néni arra kérem, ne tessék kimutatni érzelmeit, — könyörögtem nevetve.

— Dehogy nem. Ezt a gyönyörűséget megengedhetem magamnak! — válaszolt, s mintegy bizonyságul, egy kis aranyhálóból készült erszényt vett ki fekete bársony zsebkendő-zsákjából. — Nézd! Ezt szántam László választására.

Jávorfy Lóránd most már még nagyobb figyelemmel kezdte vizsgálni a rózsákat. Gyanakodva néztem reá, mert megvallom: ki nem állhatom ezt az embert. Lehet, igazságtalan vagyok iránta (hiszen alig ösmerem), de félek tőle, és úgy érzem, hogy Lászlónak se jóakarója. Sőt! Tegnap figyelmeztettem is reá, de kinevetett.

— A legügyesebb kortes három vármegyében, — felelte, — már pedig, amikor az ember egy Gecséry Elemérrel áll szemben, akkor ugyancsak résen kell lennie! . . .

— És én mégsem láttam soha, — makacskodtam, — hogy a rókát sakálokkal vadászszák.

— De babám! Hát maga azt hiszi, hogy politikai vadászat alkalmával »hű ebek« állnak rendelkezésünkre? Téved. Ilyenkor örülök, ha egy éhes sakál kerül az útamba, aki jólakatásért — jól csahol.

— Csak aztán vissza ne harapjon, — gondoltam, — de már ezt nem is mondtam Lászlónak. Jól tudom, úgyis hiába tenném, mert ő is úgy gondolkozik, mint a legtöbb magyar vezérférfiu: hogy a politikában az emberi gyöngeségeket kiaknázni célhoz vezetőbb, mint az emberi erényekben bizakodni. És én mégse úgy cseleked-

ném, hanem amúgy. De persze, én nem vagyok: magyar vezérférfiú. Annyi politikai belátásom azonban mégis van, hogy ha már László megbízik Jávorfyban, én se mutassam ki ellenszenvemet: ezért elhatároztam, hogy tőlem telhetőleg kedves leszek vele. Magunkhoz akartam szólítani, de a néni visszatartott.

— Sohse bántsd! Lesz elég időd kedvébe járni, amikor igazán napirenden lesz az a buta választás. Nem is értem mire jó, így, három hónappal előre megkezdeni a parolázást? Hanem nézz csak ide, — mondotta aztán, az arany erszényt kezembe erőszakolva. — Ne szólj Lászlónak semmit. Ezt a húszezer koronát te csak szépen tedd el. Mentül tisztábbak ezek a modern választások, annál jobb, ha az eshetőségeket előre látjuk. . . .

— De édes néni, — szabadkoztam megszégyenülve, mert nincs egy órája, hogy gondolatban megróttam azokért a hamis gyöngyökért. Ime ebből az összegből bőven kipótolhatta volna a hiányzó két sor igazit.

— Ha szabadkozol, igazán megharagszom! — kiáltott a báróné indulatosan, és biztosra vehettem hogy úgy érti ahogy mondja: tehát zsebembe csúsztattam a kis aranyerszényt és Jávorfyhoz közeledtem:

— Mint látom, szereti a rózsákat? — kérdeztem és kezet nyujtottam neki.

Jávorfy túlzott alázattal csak a két ujjamat érintve emelte ajkához a kezemet, de ez is elég volt arra, hogy a hideg végigfusson a hátamon, mert iszonyu érzés volt az: mintha csak varangyos béka ugrott volna a jobbomra.

Lehet, hogy a néni észrevette elsápadásomat, mert egész nyugodtan vette ki keztyűit abból a kis fekete bársonyzsákból, amely derekán lógott.

— Jó reggelt. Ugy-e maga Jávorfy Loránd? — kérdezte és engedte, hogy a megszólított, üdvözlésre készen, levett kalappal álljon előtte. — Várjon kérem egy kicsit. Így ni! Na most köszönhetünk egymásnak: — mondotta leereszkedő nyájassággal (miután jobb kezére fölhúzta keztyűjét).

Jávorfy elzöldült a visszafojtott dühtől, de azért még nagyobb alázattal csókolt kezet a néninek, mint nekem.

— Ugy látom, őméltósága fél a bacillusoktól? — kérdezte édeskés tréfálkozással.

— Cseppet se, — felelte a néni. — Csak a »mancsolást« utálom. De legyen nyugodt, egyáltalában ritkán szoktam keztyü nélkül kezet adni.

Nagyon örültem, hogy nem olvashatok más

ember gondolatában, mert Jávorfy arcán meglátszott, hogy igen csunya dolgok járhatnak most az eszében. De a szava csupa méz volt. Előadta, hogy Lászlót azért keresték föl, mert jónak látnák, ha a jövő hónapban fölolvasást tartana a nádvári kollégium dísztermében.

— Mert ezáltal, tetszik tudni, — magyarázta, — a nőket is megnyernők, már pedig, hiába! ő náluk a hatalom.

— Hallom, Gecséry Elemérért ők lelkesülnek legtüzesebben, — jegyezte meg a néni.

— Ugy van! — sóhajtott Jávorfy. — Az ég tudja miért, de minden asszony bolondul utána.

— Ah? a szívevő? — nevetgélt a néni. — Ki hitte volna! Amikor utoljára láttam, igen kicsiny ember volt még. Ha jól emlékszem, én protezsáltam be az ügyvédemhez segédnek.

— Azóta sok minden megváltozott! — bólogatott Jávorfy.

— Igen. Hallom, — felelt a néni. — Azóta Gecséry egész híres ember lett — mint népbolondító.

— Talán »népboldogító«? javította ki Jávorfy alázatos mosolylyal. — Szegény nép, — tette aztán hozzá mély sóhajtással. — Reménylem, el tetszik

ismerni, hogyha eddig nyakát a nagyurak hajtogatták járomba, itt az ideje, hogy . . .

— Ezután a bujtogatók vezessék orrkarikán. Ezt akarta mondani? — vágott szavába gőgösen a néni.

— De ha ön így gondolkozik, — szólottam bele én is a vitába — honnan jut nekünk a szerencse, hogy ön mégis László zászlóvivőjének ajántkozott? . . .

Jávorfy egy percig zavartan vizsgálgatta a cipője hegyét, de aztán elég nyugodtan adta meg a választ.

— Mert szent meggyőződésem méltóságos grófné, hogy a báró úr, — ha más úton is, — de a mi eszménket fogja győzelemre vinni.

— S mi az, ha szabad tudnom? — kérdezte a néni.

— Egyenlőség, — felelt a simanyelvü kortes, szolgai mély meghajlással.

— Ami úgy értendő, — nevetgélt a báróné, — hogy ezután maguk kerekedjenek felül? — És választ se várva karonfogott és bevonszolt a házba.

— Micsoda undok fráter! — mondotta, aztán

amint szobájába értünk; majd a keztyűt lehúzva a kezéről: — Éppen olyan lehet a lelke, mint ez az ócska keztyű — nevetgélt. — Hajlékony, alkalmazkodó, de piszkos. Pfuj! — Hirtelen ketté hasította a puha bőralkotmányt és undorodva dobta el azt magától.

✳

VIII.

Azt hittem, sohase lesz már vége a mai napnak! Egy órával előbb ideszöktem László írószobájába, mert tudom, hogy ide fog jönni legelőször is, miután vendégei elmennek.

Milyen füst volt odaát és milyen lárma! Igazán, most látom csak, milyen nagy föladat a háziasszony csupa mosoly szerepét mindenkor művészettel megjátszani. Pedig, el kell ismernem, hogy a nádudvari urak igyekeztek könnyíteni a helyzetemen. Kivált az öreg Szittyay Ubul.

Micsoda kedves egy bácsi, és milyen hatalmas megjelenés! Magas, szálas, vihartlátott, viharedzett. Haja őszbe csavarodott, de egyetlen szál sem hiányzik belőle. Bajuszát hegyesre kipederve viseli s ha olykor, valami ellentmondásra, hirtelen támadója

ellen fordul, az önkénytelenül visszahökken, mintha szemevilágát érezné veszedelemben.

De nem is tanácsos az öreg úrral kikezdeni, mert olyan erős, mint Toldi Miklós. És — mondják, — csak egyetlenegy erő van, amelyet nem bír megfékezni: a saját haragját. De nem is fél egyébtől széles e világon, hanem ettől aztán annál jobban.

Kivált, amióta csak úgy: véletlenül, kezének egy gyenge legyintésével, a másvilágra küldött valakit. Pedig nincs nála jobbszívű ember az országban és annál a szerencsétlen esetnél is az okozta vesztét, hogy meglátta, amikor egy suhanc, — csupa kedvtelésből, — előbb jó erős békót kötött egy kipányvázott ló lábára, aztán pedig a karikás ostorral nekiállt, hogy »megriktérozza«. . .

Ebédhez Szittyay Ubult a néni mellé ültettem és öröm volt nézni, hogy mily hamar megnyerte a szigoru báróné kegyét. De ki is állhatna ellent egy örökké bugyogó, közvetlen lelkesedésnek?

Azt képzelem, három istensége van az öreg pogánynak: Haza, szép asszony és barátság. Minket valahogy, mind a három nevében szeret és így, tudom, hogy Lászlómnak van egy föltétlen jó embere. Milyen jó ezt tudni . . . Mezt úgylátszik

a választás sokkal több küzdelemmel fog végbemenni, mint hittem. Oszlopy Géza ugyan rákevés közben, azt súgta a fülembe, hogy Szittyay bácsi nem egészen jó kortes mert, — bár híveinket senkisem tudja úgy együtt tartani, mint ő, — de az ellenféllel nem törődik, sőt ahelyett hogy magához édesgetné, ott sértegeti, ahol lehet.

— Hja! — sóhajtott szomszédom őszinte szomorúsággal, — Szittyay Ubul is eltévesztette az esztendőt, amikor a világra jött. Neki 1848-ban már a harcra készen kellett volna állnia, pedig akkor még csak pléhkatonákkal játszott.

— Milyen kár, — válaszoltam én, — mert magam is azt hiszem, hogy inkább arra született, hogy zászlóval kezében a barikádokról vezényelje a harcot, nem pedig arra hogy . . .

— Holmi titkos bankókat csempésszen a megvásárolt ellenfél markába, — kacagott Oszlopy.

Nem álltam meg, hogy hozzá ne szóljak.

— Ilyen célra Jávorfy biztosan használhatóbb, nemde?

— Hm! . . . — felelt gyanakvólag nézve körül, de mivel általános volt a társalgás (tehát a lárma is), vállat vonva adta meg a választ: — Csak abban nem volnék biztos, hogy annak a

bankónak valamely részecskéje nem ragadna-e tenyeréhez . . .

Meglepetve néztem reá. Tehát nem hiába gyanakodtam?

— Miért nem figyelmezteti erre Lászlót? — kérdeztem némi szemrehányással a hangomban.

— Fölösleges, — felelt vállat vonva. — László jobban ismeri Jávorfyt, mint akármelyikünk . . . De ne feledje, hogy a jelen esetben kémekre is van szükségünk . . .

De halga? . . . Igen. Az utolsó kocsi most gördül ki az udvarról. Az öreg Szittyay ül benne. Még egy köszöntés, így ni . . . És most? És most rögtön, rögtön itt lesz László mellettem . . . Ah, már a lépteit is hallom! Pá választás! Politika! Világbéke vagy világháboru. Mit bánlak én benneteket? Csak László fogja végre-valahára kezem a kezében, és én, a fülébe súghassam azt a nagy ujságot, amelyet reggel óta tartogatok a számára: Jön a baby!

És mire belépett? — Hinné valaki, hogy egy szót se szóltam! Nem, egy szót se! — Csak éppen annyi erőm volt, hogy nyakát átkarolva, ajkamhoz vonjam a fülét, de szó helyett — némán zokogni kezdtem.

Milyen gyerekség — pedig így volt. Csak csókoltam és zokogtam, zokogtam és csókoltam szenvedélyesen, hanem — mert e viselkedésért szégyeltem is magam, de meg mert nagyon-nagyon boldog is voltam — közbe hangos kacagás vegyült a csendes sírásomba.

— De édes! . . . magát még sohasem láttam ilyen kis oktalannak, — súgta László, mialatt arcomat arcával simogatta. Mondja, mire értsem ezt a különös fogadtatást?

De én még most sem szóltam egy szót se, csak ránéztem kérdő, egyetértő, hálás tekintettel, de hogy felujongjon: épp elég volt ennyi.

— Maga egyetlenem! — mondogatta egyremásra és majd megfojtott csókjai özönével. — Maga édes . . . Maga kis mama! — és mialatt némán nézett a szemembe, ajkai meg-megremegtek, mintha imádkoznék.

— De . . . hát ha leány lesz? — kérdeztem félénken.

— Hát aztán? — nevetett László. — Maga talán bánja?

— Igazán? — kiáltottam örömmel, — Igazán? magának mindegy?

— Talán nem éppen mindegy, — felelt köny-

nyelmüen, — de, kezdetnek elég jó lesz az is. Mit gondol? . . .

— Azt, hogy maga arany, színtiszta arany! . . . És hogy én magát imádom . . . — válaszoltam túláradó boldogsággal.

Aztán összeültünk a nagy karosszéken; ő bele én a támlájára, — már ahogy szoktunk és elkezdtünk tervezgetni.

— Ha fiu lesz, művésznek nevelem, — jelentettem ki nagy határozottsággal.

László a szemembe kacagott.

— Előbb lássuk melyikünkre üt, — felelte, — mert ha az apjára?!

— Akkor persze nem való egyébre, csakis a politikára, — sóhajtottam tréfás fitymálással.

— S ha leány lesz?

— Fogadjunk, hogy hozzám fog hasonlítani? Még pedig egészen, de egészen! — s büszkén kiegyenesedtem.

László elgondolkozva nézett reám.

— Bár úgy lenne! — mondotta, hangulatunkhoz nem illő komolysággal.

S mikor kérdőleg fölpillantottam hozzá, úgy láttam, hogy tekintete ösztönszerüleg íróasztalához vándorolt, — éppen oda, ahol tegnap reggel két arckép állott egymás mellett . . .

Ejh! Agyrém! hiszen ma már nincs ott egyéb, csakis az én különböző fényképeimnek hosszu sorozata . . . Mily kicsinyeskedés részemről ez a folytonos gyanusítás. Valóban itt az ideje, hogy Lászlóval ez iránt is kibeszéljem magamat . . . Aztán meglehet, hogy nagy bűn ez részemről, de vágyom valamire, — de még milyen sóvárogva vágyom! Arra, hogy László ilyesmit mondjon: Eszküszöm Klára, az a másik: el van már feledve!

Vajjon elérem valaha? Kísértsük meg őt reá vezetni . . . én Istenem — hátha sikerül!

— László, — kezdtem tehát halkan, zavaromban roppant figyelemmel nézegetve a körmeimet — Szeretnék magával valamifelől tisztába jönni..

— Állok elébe, — felelt ő gyanútlanul.

— Én nem tréfálok, édes, hanem . . . hanem szeretnék bocsánatot kérni magától . . .

— Nem tudnám . . .

— De én tudom. És ma reggel óta értem azt is, hogy aki mindent ért, mindent megbocsát . . .

László bosszúsan állott fel mellőlem . . .

— Ugy-e! a néni ismét fecsegett? — kérdezte

— Igen. De — hálás vagyok érette; mert most már sok minden világos előttem és . . .

és . . . . nagyon szégyenlem eddigi viselkedésemet.

— Maga mindig aranyos volt . . . Csak én . . . De hagyjuk ezt.

- Nem, édes drágám, ne hagyjuk ezt, — könyörögtem, fejemet a karjára hajtva. — Lássa, szeretném magával megértetni, hogy ezután nem féltékenykedem Pelejdy Annára . . . Ne vonja el a karját, László! Miért ne mondjam ki a nevét annak, akire . . . igen . . . akire maga . . . annyit gondol. (Most vagy soha! . . . biztattam magamat.)

De László nem azt válaszolta, amit reméltem, hanem ezt:

— Jól van Klára, ha maga minden áron róla akar beszélni, ám legyen. Kérdezzen, és én felelek.

— Szerette?

— Előre kijelentem, hogy önkínzó kérdésekre nem fogok felelni, — figyelmeztetett szeliden.

— Biztosítom, hogy nem önkínzás. — És e pillanatban igazán úgy is éreztem, hogy nem az Végre is, nálam a jelen és jövő egyesül, hogy a multat legyőzze. Sőt, most szinte csodálkoztam magamon, hogy eddig annyiszor olyan (hogy is mondjam? . . . igen) olyan megrablottnak képzeltem magam Pelejdy Anna miatt . . . De most? . . . de ezután? . . . Nevetséges! És egy-

szerre annyira biztos voltam győzedelmem felett, hogy egész vakmerőn folytattam:

— Csak azt mondja meg kérem: Miért házasodott meg, ha Pelejdy Anna emléke még mindig eleven seb volt a szívében? . . .

Ismét felelhetné azt, amire vágyom, gondoltam és ismét csalódtam, mert László vállat vont és azt mondta;

— Tudja jól, hogy évekig reméltem gyógyulást . . .

— Hiába remélte?

— Nem. Mert amikor a jó szerencsém összehozott magával, valami azt súgta, hogyha egyáltalán létezik valaki, aki meggyógyithat, úgy az csakis Aszódy Klára lesz — és senki más! . . .

(Ez már valami, súgta fülembe a reménység, de még nem elég! Kérdezd tovább, hátha? És én kérdeztem.)

— László édes, mondja, miért gondolta ezt? Azért-e, mert én vagyok én? — ujra körmeimet néztem és sokkal halkabban — vagy pedig csak azért . . . mert ő hozzá hasonlitok? . . .

László nem válaszolt mindjárt. Meglátszott rajta, hogy sok kinos gondolat viharzik át a lelkén és én bűntudatosan, de azért mégis remény-

kedve néztem reá. Hanem amikor végre megszólalt, be nagyon messze maradt el tőlem előbbi biztonságom! Mert László szomorúan mormolta:

— Hja! Ha az emberi szív nem lenne szülő fészke az örökké ellentétes érzelem-áramlásoknak, milyen könnyű volna az élet! . . . De így, nem tudok a maga kérdésére felelni . . . De egyet tudok Klára, — mondta aztán, s egy csókkal magához vont. — igen, egyet tudok: azt, hogy amikor magát elvettem, igaz lelkemből el voltam határozva magát boldoggá tenni, s hogy azóta is folyton ez a legnagyobb vágyam . . .

— És ez sokszor sikerült is, — biztosítottam, kezét az ajkammal érintve, — de kérdés, maga is . . .

— Hogy boldog vagyok-e? . . . Oh hogyne . . Kivált ma . . . amióta . . .

— Tudom, tudom, — vágtam a szavába, könnyeimen át mosolyogva. — De én még sok mindent akarok tudni.

— Például?

— Hol ösmerkedett meg »vele«?

— Tudja Klára, ezek mind olyan kis fölösleges kérdések, amelyek nem illenek magához! — figyelmeztetett László, szomoru mosolylyal.

— Dehogy nem. Csak mondja!

— Gecséry Elemér mutatott be neki egy jogászbálon. Ugy-e ez igen banális bevezetés? . . .

— Gecséry?

— Ő. Távoli rokona volt. Tudniilik az az úr nagyon előkelő, de teljesen tönkrement családból származik.

— Mondta a néni! Azt is, hogy a maga apja neveltette.

— Legalább is két évig utaztatta velem külföldi tanulmányaim idején. Akkor még igen szorgalmas és nagyreményü ifju volt.

— Szépen beváltotta! — csúfolkodtam.

— Tényleg sokra vitte, — felelt László. — Különben, már akkor is a sikerért tett mindent s hogy ezt elérje, semmitől se riadt volna vissza; most is ez vezeti . . .

— Esetleg: Illavára. De mondja, Pelejdyék jó barátnak tartották?

— Ugy hiszem ezen sohasem gondolkoztak. Rokon volt, gyermekkora óta ismerték és nap-nap mellett látták. Az ilyen emberrel szemben nem szoktunk itéletet formálni. Akceptáljuk, mint például az otthonunk ablakából nyiló kilátást. Különben Gecséry igen mulatságos gyerek volt, telve

élettel, ötletekkel. Mindenki szerette . . . Magam is . . .

— A levél epizódjáig ugy-e? — kérdeztem mosolyogva, de titkos izgalommal.

László arca elborult a haragtól.

— A gazember! . . . — mormolta fogai között . . .

— Mennyire szerette maga azt a leányt! — sóhajtottam elsápadva. — Mennyire szerette, hogy még ma is úgy gyűlöli azt, aki szemet mert rá vetni!

— Hogy mennyire gyűlölöm? . . . Ma talán még jobban mint valaha! — tört ki Lászlóból. — Mert lássa Klára én is azt mondom, amit az előbb maga mondott: ideje, hogy effelől is tisztában legyen. Ne higyje, egy percig se higyje, hogy én Pelejdy Annára szerelemmel gondolok. Hiszen ez amellett hogy nevetséges, de tiszta őrültség is lenne részemről. Végre is, nyolc év nagy idő! S aki meghalt, de milyen mélyen is fekszik az a sírjában! . . . De ebben az esetben más valami van, ami emlékét ébren tartja a lelkemben!

— Gondolom. Az a mód, ahogy meghalt. Nemde? . . . — kérdeztem lélekzetemet visszatartva.

— Igen. Az a mód, ahogy meghalt, — visszhangozta László, szemeit eltakarva a kezével; majd fölugrott és iszonyu kétségbeesésében mindkét kezét ökölre szorítva, bámult a messzeségbe. — Az a mód, ahogy meghalt, én értem, én miattam — zokogta és a régen eltitkolt bánat, a fékentartott lelkiismeretfurdalás és az a biztos tudat, hogy az egész borzasztó szerencsétlenség örökre helyrehozhatlan fog maradni, mind-mind, egyszerre — jól láttam — úgy felsírt a lelke mélyén, mint ahogy felbúg a hullámharang vihar kitöréskor . . .

— László . . . mennyire értem vergődését, — suttogtam. — Mennyire értem . . .

— Tudom. Hisz maga az Uristennek legáldottabb angyala, — felelt, egy csókot lehelve a homlokomra; — de . . . megért-e igazán? Megérti-e azt Klára, hogy engem nemcsak az önvád gyötör, hanem hogy . . .

— Folytassa László! . . .

— Hanem hogy az a martirhalál egyuttal egy új vallást adott a szivemnek. Hogy Pelejdy Anna én előttem nem egy elhalt menyasszony, akinek emlékét lassan, lassan elhalványitják az elmúló esztendők . . . de egy szent, akinek minden mondása, minden valaha kiejtett kivánsága, sőt min-

den egyes mozdulata, mosolya, tekintete úgy be van vésve emlékemben, mint hivők lelkében az Evangélium. Megérti e Klára, hogy miért kérem sokszor, hogy egy bizonyos módon fésülje a haját, vagy hogy azt a szint vegye föl, aminek mintáját talán egy kis darabka szalagban, vagy egy drágakő csillogásában mutatom meg magának. Óh, ha megérti, értse meg azt is ezentúl, hogy miért vagyok olyankor a legtürelmetlenebb. Mert lássa, fáj, ha ilyenkor valami idegenszerüt mond, vagy olyat tesz, ami attól a hajviselettől, vagy öltözéktől elütő . . . És — tette hozzá s most már az ő hangjában volt a bizonytalanság, — és még valamire kérem . . .

— Nos?

— Oly nehéz kimagyarázni, hogy mire vágyom, hiszen maga úgy is csupa jóság, csupa báj és csupa tökéletesség . . . De mégis megtenné?

— Mit?

— Hogy ezután ne csak külsőségekben igyekezzék . . .

— Pelejdy Annához hasonlítani? . . . — kiáltottam, tágra nyílt szemmel várva a választ.

— Nos hát igen. Miért olyan sápadt? Hiszen most már tudja, ugy-e? . . . hogy nincs miért

féltékenykedni reá, mert amit iránta érzek, oly messze, messze van a szerelemtől . . .

— Mert olyan magasan áll felette! . . . — egészítettem ki szavait, csendesen sírdogálva.

De László valószínüleg nem hallotta meg a sóhajtásomat, mert nem felelt reá, hanem azért mégis mellém ült, sőt szelid jósággal ölébe vett, mint egy kényeztetésre váró gyermeket és a fülembe súgta:

— Ne sírjon kis baba . . . de igazán ne . . megárt maguknak . . .

Nem állhattam meg, hogy ne tekintsek reá és ő ekkor a fejemet két kezébe vette s egészen közelről a szemébe nézett.

— És hallja ezt Klára? . . . Eszküszöm magának, hogy olyan bolond szerelmes, amilyen most vagyok a feleségembe, nem voltam soha, senkibe . . . értse meg; senkibe ezen a világon!

Éreztem, hogy igazat mond. De szerelem, szenvedély? Én istenem, elég az? De hát ami ezentúl van? nem lesz az enyém soha? . . . Az mindig azé a másé fog maradni? . . .

✳

IX.

Ma nagy örömem volt. A kis pici kelengyének mintaküldeményét hozta meg a posta.

Micsoda gyönyörűség azok között a puha, finom, csupa csipke, csupa patyolat képtelenségek között válogatni. Mennyi új forma; s mennyi új fogalom. Némelyekről csak azt látom: hogy szép de hogy melyik a teteje, melyik az alja, s hogy tulajdonképpen mire is való? halvány sejtelmem sincs róla.

De, meg fogom tanulni. Bizony meg. Mert természetesen soha sem fogom engedni, hogy Baby őfelségét más öltöztesse, mint én. És már hogy is engedném? . . . De micsoda irinkó-pirinkó némelyik ingecske! Hát még az ujjasok! . . . Igazán mesés?

— Nézze Nandy néni, látott már ennél ara-

nyosabbat? — kérdeztem egy szalagokkal furcsán feldíszített fökötőt felmutatva.

— Csinos, — hagyta rá a vendégem közömbösen és az aranyszemüveg már is egy bölcsőpárna himzését vizsgálta. Sértődve fordultam el tőle. Pedig, ez igazságtalanság volt részemről, hiszen mit érthet Nándy néni az ilyesmihez? Mit tudhatja ő, hogy mit érez egy jövendőbeli mama, amikor egy-egy ilyen kis fökötőt az ökölle gömbölyített keze fejére simogat? . . . Persze. Mit is érthet hozzá? Szegény, szegény Nandy néni.

De a kérdés külsőségeit úgy látom kitünően tudja.

— Milyen színnel fogod megrendelni? — kérdezte a kiválasztott darabokra mutatva. — Kékkel vagy rózsaszínnel?

— Még nem határoztam.

Pedig ez fontos, — vélekedett nagyon komolyan — tekintve, hogy kék a fiúkat, rózsaszín csakis a leányokat illeti meg.

Hát akkor hogyan tudhassam?

— Ezen gondolkozom én is.

— Sohse fáradjon, — nevettem, — egyszerűsíteni fogom a dolgot és megrendelem kékkel és rózsaszínnel is. Jó?

— Az istenért?! Csak nem gondolsz ikrekre? kiáltott szörnyűködve.

— Dehogy! — kacagtam, — hanem amelyikre majd nem lesz szükségünk, azt elajándékozom. Ugyis van egy tervem.

— Halljuk!

— Az, hogy az én kicsinyem díszes kelengyéjével egyidejüleg hozatok néhány egyszerübbet is.

— Szétosztás végett? Nem rossz gondolat. Hányat?

— Mit szólna ahhoz, ha annyit rendelnék, ahány ezer hold vár az én gyermekemre?

— Te kis préda. Tehát körülbelül negyven koldusporontyot fogsz fölruházni. Mi?

— Istenem! Ha elgondolom, hogy még hány ezer meg ezer fog rongyokra szorulni!

— Cselekedjék más is úgy, mint te s akkor majd csökken az arány, — rendelkezett a néni szigoruan.

— Biztosan teszi is, — feleltem meggyőződéssel. És már hogyne is tenné? Hiszen ki bírná el azt a nagy nagy boldogságot, ami reá vár, ha nem juttatna belőle másoknak is? . . .

— De tudja-e, édes jó Nandy néni, — szakitottam meg a beállt hallgatást, — tudja-e, hogy még nem is kerestünk neki nevet? . . .

— Hanem erre a mondásomra Nandy néni úgy ugrott föl a helyéről, mintha egy titkos rúgó késztette volna reá.

— Az istenért, hallgass! — kiáltott rémülten és még keresztet is vetett magára.

— Miért? — kérdeztem és ösztönszerüleg a kis gyermekruhákra tettem kezeimet, mintha azokat fenyegetné veszedelem.

— Miért? — Hát azért, mert te iszonyu könnyelmü vagy, — hadarta a báróné és olyan dühösen nézett rám, mint még soha. — Nevet akarsz neki adni? — folytatta növekvő indulattal — Nevet? Mielőtt a világon volna? Szerencsétlen gyermek, hogy juthat ilyesmi az eszedbe?

— De kedves néni, ez csak . . . ez csak nagyon természetes? . . .

— De hát micsoda ember az a te férjed? jajdult föl a báróné egészen kikelve a képéből. — Micsoda ember, hogy semmit se szól neked a Koltaházyak családi tradicióiról?

— Szegény László, — feleltem s meg nem álltam nevetés nélkül, mert elképzeltem, hogy most, három héttel a választás előtt mennyivel nagyobb legkisebb gondja is, mint a Koltaházyak családi tradicióit magyarázni.

— Soh'se nevess! — utasított rendre a néni. — Levéltári okiratokkal bizonyíthatom szavaim igazságát s éppen azért, most csak azt mondom neked, hogyha azt akarod, hogy gyermeked élve szülessen, ne gondolj a nevére — huszonnégy órával a keresztelője előtt.

— De kedves néni . . .

— Semmi de. Igérd meg, különben hidd el, hogy megbánod . . . Igérd meg Klára, — kiáltott egészen más hangon és egyszerre csak azon vettem magam észre, hogy a ridegnek mondott, szigoru Nándy néni könyes szemekkel és összekulcsolt kézzel állt előttem. — Igérd meg édes, aranyos kis Klárám, — könyörgött.

— Édes néni! — kiáltottam őszinte meghatottsággal. — Igérem. Már hogyne igérném, ha ezzel magának megnyugvást szerzek?

És végre is? Miért ne igértem volna meg? Hiszen azokat a neveket, amelyeket én kitalálok, valahányszor az én kis ici-pici óriás boldogságomra gondolok, azokat a neveket úgyse lelhetném meg semmiféle naptárban! . . .

És milyen jók ezek a kitalálgatások. Mennyi más gondolatot tartanak távol az eszemtől! Kivált most, amikor annyi időt töltök egyedül. Mert

persze Lászlót néha napokig sem láthatom. Oh, bár túl is lennének már azon a kiállhatatlan választásokon!

De vajjon sokat érnék vele? Hiszen . . . Megmondjam? A kimagyarázásunk óta valahogy, egyikünk se a régi többé. Igen, ez tagadhatatlan. Az a párbeszéd, amelyre oly rég vágyakoztam (mert annyi jót vártam tőle), ahelyett hogy föl-szabadította volna a lelkemet, még csak újabb kínokat mért rám.

Mert mit érek vele, hogy most már tudom azt, amit eddig csak sejtettem? Nem százszor nehezebb-e ezentúl elhitetni magammal, hogy László ezt, vagy azt nem azért mondja, hanem egészen, egészen más okokból? Pedig azelőttt milyen sokszor sikerült ez a kis önámítás, — és én isten-nem! — hányszor megnyugtatott! . . .

De most? De ezután? . . .

És még valami. Ameddig László azt remélte, hogy Pelejdy Annának még a nevét sem fogom megtudni soha, addig, bármi ment is végben a lelkében, minden erejével azon igyekezett, hogy én ne szenvedjek általa. És ha néha egy-egy türelmetlen szó jött ajkára, vagy elégedetlen tekintet szemeibe, rögtön sietett egészen távol álló körülményekre fogni miért-jét.

De azóta egész másként veszi.

Hol van az a jó idő, amikor még elnéző mosolygással szeszélynek minősítettem követeléseit? vagy ha egy-egy mondásom elkedvetlenítette, azzal vigasztaltam magamat: Soh'se vedd rossznéven Klára! Aki nagyon szeret, az követelő is, mert látod, ő a tökéletességet eleve föltételezi szerelme tárgyánál . . .

De azóta mindez lehetetlen. Igaz, László éppen olyan szenvedélyesen szeret, mint eddig, talán még jobban, de azért mégis amióta tudja, hogy tudom titkát, természetesnek találja, hogy beszéljen róla, hogy minden léptem mintaképeül odaállítsa, hogy vele összehasonlítson. És, csodálatos! többé észre se látszik venni, ha ilyenkor el-elsápadok, vagy ha a könnyem kicsordul.

Én pedig, fájdalom, hiába küzdök ez érzelmek ellen, mert napról napra többet szenved általuk. Sőt most már annyira vagyok a túlérzékenykedéssel, hogy az is fáj, ha László valamiért megdicsér — mi több, éppen egy-egy dicsérettel vág legmélyebb sebet önérzetemen.

Klára, mivé lettél? hová tünt az az örökké készenlétben levő csengő kacagásod? — Nem tudom. De hogy csak színleg van még, annyi bizonyos.

Hanem azért, ne higyje senki, hogy végképpen elszegényedtem. Oh nem! Csak a világ szűkült el körülöttem egy kicsit, az a világ, amelyet hajdan — nem is olyan régen! — végtelennek gondoltam.

De persze, ennek az álomnak a tarthatatlanságát be kellett látnom. Most már tudom, hogyha két sovár karomat kitárnám, mindenfelől rideg üvegfalak riasztanának vissza . . . De nem panaszkodom, hiszen az az én két sóvár karom nemsokára egy egészen más világot fog a keblembez szoritani!

Kis angyalom! Én édes, egyetlen, várva-várt magzatom, ugy-e a te gőgicsélésed meg fogja tanitani a te anyádat az ő elfeledett kacagása helyett boldog mosolygásra!? De addig, amig megjösz, be egyedül is vagyok!

Mindig várok, várok, mindig csak várok. Mit? Lászlót? vagy azt, amit nem hoz többé magával; a régi gondtalanságot? Magam se tudom, csak azt érzem, hogy végtelen elfáradtam ebben a folyton csak csalódó nagy várakozásban . . .

Holnap már a néni is elmegy, ezután tehát még árvább leszek.

Kedves jó néni. Milyen remegve gondoltam

érkezésére, és most hogy elmegy, mennyire rosszul esik. Pedig nagy önzés ez tőlem, tekintve, hogy ittléte már eddig is hat cselédváltozást és tiz szomszéd-neheztelést eredményezett. Elképzelhető, hogy ezután csak még több baj származnék maradásából, de én azért mégis nehezen válok meg tőle, mert oly jó volt énhozzám. Neki már igazán én vagyok az első az egész világon. És ezt bárkiről is tudni, olyan nagyon-nagyon jól esik.

*

X.

Három nap előtt itt volt az öreg Szittyay Ubul. Lászlót kereste, de mivel nem találta, hozzám nézett be; és örülök, hogy ez így történt, mert újólag meggyőződtem a jó bácsi törhetetlen barátságáról.

Annyi bizonyos, hogy ha én Gecséry Elemér volnék, gondom lenne reá, hogy ne kerüljek vele szembe valamely csendes, félreeső utcában.

— Hej! Ha a kezem közé kaphatnám! . . . — dohogta ezúttal is, öklével önkénytelenül a levegőbe suhintva.

— Azt a kis cirogatást valószinüleg meg is emlegetné! — nevettem.

— Meg! — bólintott meggyőződéssel. — És — tette hozzá elmélázva — bizony Isten, hogy mindenki örülne, ha jól helybenhagynám.

— Kivéve: őt magát.

De Szittyay bácsi nem engedte tréfával elütni a dolgot.

— Már aztán arra, hogy ő mit gondol, igazán semmi gondom, — felelte, — de azt tudom, hogy sok — nálánál becsületesebb embert — akasztottak föl ezen a világon!

— Erős pártja van? — kérdeztem, hogy Gecséry személyéről némileg eltereljem a társalgást.

— Erős? Persze, hogy erős, — tört ki Szittyay.

— Csak nem bukunk meg?

— Reménylem, hogy nem De . . .

— Nos? — kérdeztem, mert az öreg úr hirtelen elhallgatott. — De? . . .

— Semmi, semmi, — felelte a kalapját keresgélve. — Majd eljövök újra, amikor László itthon lesz.

— Ne menjen, — kértem különös előérzettel. — Inkább mondja meg nekem, hogy miért jött. Mert vallja be, csakis éppen, de éppen azért a »de«-ért tette meg a mai nagy utat. Igaz, vagy nem?

— Igaz. Hanem . . .

— Nézze édes, édes Szittyay bácsi, — mondtam mindkét kezemet elébe tartva. — Hát nem bízik bennem? Édes, aranyos Szittyay bácsi, le-

gyen jó és közölje velem mondandóját . . . — Majd még közelebb lépve hozzá: — hátha . . . Igen! Hátha mi ketten, már mint ön meg én, kieszelhetünk valamit, amivel Lászlót megkíméljük esetleges kellemetlenségtől, vagy: bajtól?!

— Nem, azt nem hiszem. Hanem . . . Különben jól van na! . . . Ha a kis grófném olyan nagyon akarja, elmondom.

— Nos?

— Hát csak azt, hogy Gecséry néhány bizalmas ember előtt olyasmit mondott, »Ha megtalálnék bukni, vigasztalni fog az a tudat, hogy Dédesy László bárónak egy kis búcsúajándékkal kedveskedhetem.«

— Búcsúajándék? . . . — visszhangoztam. — Mi lehet az?

— Magam is azon tünődtem, — felelte Szittyay — és ezért egész ügyesen ráküldtem Jávorfyt.

— Ah? . . .

— Igen. Ilyesmire nagyon használható az a fráter, mert dupla bársonyból van a nyelve.

— És?

— És ki is tudott annyit, hogy Gecséry valami levelekre célzott.

— Minő levelekre?

— Azt már Jávorfy sem tudja.

Ujra felállott, de én újra visszatartottam.

— Mit gondol, mi van azokban a levelekben?

— Ég tudja! De mivel Gecséry olyan sokáig lakott a Dédesy báróknál, bizony könnyen megeshetett, hogy valamely családtagtól kaparintott meg olyas bizonyságokat, amiknek jobb lenne, ha nem volnának papirra téve.

— És Szittyay bácsinak most mi a terve?

— Természetesen az, hogy Lászlót figyelmeztessem. Bár még az is megeshetik, hogy egy szó sem igaz az egészből. Mert — folytatta inkább saját magának — micsoda levelekkel lehetne Lászlónak sok álmatlan éjszakát okozni?

— Úgy? Gecséry azt mondta?

— Igen! Sok ilyesmit szalmázott össze-vissza. Máskor nem is volna érdemes figyelembe venni, de ilyenkor, a választás utolsó hetében? Tetszik tudni, minden egér Himalájákat szülhet . . .

— Majdnem! — nevettem. — De, — mondtam aztán elkomolyodva, — ha megkérném, hogy ne szóljon Lászlónak egy szót se, megtenné?

— Ne szóljak Lászlónak?

— Se ön, se más, ha ugyan elérhető!

— Elérhetőnek elérhető, de . . .

— Nagyon, nagyon kérem erre, édes Szittyay bácsi . . . Megteszi?

— Már miért nem tenném? és már hogy is nem tenném, ha az én kis grófném parancsolja? — felelt, a kezemet tisztelettel emelve ajkához.

— Köszönöm! De még egyet. Mondja kérem? Ha csakugyan léteznek azok a levelek, — kérdeztem míg a kocsijához mentünk. — Nem lehetne azokat Gecsérytől jó pénzért . . .

— Megvásárolni? — vágott a szavamba, — Isten ments még csak rá gondolni is! . . .

— Miért?

— Mert szent meggyőződésem, hogy Gecséry egyes nagy summákkal nem megvesztegethető. Ő inkább csak az elégedetlen szegények krajcárkáira áhítozik. Nagyon jól tudja az az úr, hogy végeredményben azok sokkal nagyobb összeget tesznek ki és: kevésbbé kinyomozhatók! . . .

Szittyay bácsi még a kocsiból is visszakiáltott: Arra ne is tessék gondolni! . . .

Jól van. Tehát azt nem fogom megkisérleni. De akkor mit? Mert tenni kell. Gecséry sokkal jobban gyülöli Lászlót, semhogy üres fenyegetésekre adná magát. Azok a levelek, bárhonnan és bármi is van bennök, de léteznek. Ezt egészen biztosra vehetem.

De mi lehet azokban a levelekben? Ki írhatta őket? Mikor és hogyan jutottak Gecséry birtokába? Folyton folyvást ezek és hasonló gondolatok gyötörtek Szittyay látogatása óta. És milyen veszedelmes dolog ilyesmit önmagunktól kérdezgetni. Mert óh! hány ártatlan embernek a meggyanúsítása van a válaszokban. Ennek a nagy igazságnak akkor ébredtem tudatára, amikor elhalt anyósom multjában kezdtem keresgélni.

Nem, nem! Ilyet nem szabad tennem, — határoztam el megszégyenülve. Hanem a bizonytalanságnak is véget kell vetni, még pedig mielőbb. És? . . . De . . . Persze! . . . Azokat a leveleket nekem kell a kezeimhez kapni . . . Természetesen. Hiszen csakis úgy óvhatom meg Lászlót Gecséry bosszújától. Igaz, a nyelvét még akkor se köthetem le, de valószínünek tartom, hogyha bizonyítékot nem tud fölmutatni, egyáltalán fölhagy a fecsegéssel . . .

De hogy jussak azokhoz az átkos levelekhez?

Gondolatban gyors szemlét tartottam valamennyi ismerősöm fölött, de egyiket se véltem a küldetésre alkalmasnak, végre eszembe jutott egy név: Jávorfy Lórándé.

Igen, ő. Ha valaki, úgy egyedül csak ő járhat

el e dologban . . . És örömmel gondoltam az ékszereim között elrejtett kis aranyhálóra, amelyben a nénitől kapott húszezer korona szunnyadozott.

Magamhoz hivattam tehát. És most visszavárom . . .

László ma Nádvárra ment, a választási elnökkel értekezni. Ugy látszik katonaságot fognak kirendelni, mert Gecséry emberei közül vagy ötvenen tegnap is borzasztó verekedést rendeztek. Tagadják előttem, de úgy hiszem, sok súlyos sebesülés történt.

Bárcsak túl volnánk már az egész izgalmon. De még öt nap! . . .

És Gecséry, úgy mondják, valóságos petrolőrbeszédekkel izgatja a kedélyeket. Hallom, az este Szittyay bácsi kezéből csak nagy nehezen bírtak kicsavarni egy pezsgős palackot. Ha elhajítja, Gecséry Elemér ma alkalmasint a kórházban fekszik, vagy talán már ott sem.

Irtózatos!

És mindez a legszentebb polgári jogok gyakorlásának előljárójában.

Öt óra. Nemsokára itt lehet Jávorfy.

Vajjon mi hírrel jön?

Még most is csodálkozom magamon, hogy

éppen őt biztam meg ezzel a küldetéssel, de mit tehettem egyebet?

Azokat a szerencsétlen leveleket én birni akarom és így kényszerülve voltam hozzá folyamodni.

Kocsizörgés. Most hajt be a jegenyesoron. Egy férfi ül benne . . . Igen, ez ő. Hogy reszketek . . . Ejh! Nevetséges. Egy pár elsárgult levél miatt? Ugyan, ugyan, mi rettenetes is lehetne bennök. László szemeinek valószinüleg sok kellemetlenség, talán: bánat is, — de nekem? . . .

XI.

Végre! végre. Kezemben vannak.

Azaz hogy nem. Mert nincs bátorságom őket fölemelni az asztalról. Csak nézem azt a kis vékony, hosszukás csomagot, amelyet Jávorfy az imént tett elémbe: de mintha valami igézet tartana vissza, egész gyáván, egész ostobán moccanni sem merek . . .

Talán Jávorfy külseje hatott úgy rám. Mert valóban ijesztő volt az az ember.

Amikor a szobába lépett, világosan láttam, hogy össze-vissza borzong, mintha láz gyötörné. Az arca is olyan kékesen sápadt volt . . . Hát még a szemei? Különben is rémesek, örökké nyugtalan villogásukkal. De most éppen olyanok

voltak, mint két búvóhelyet kereső, megrémült fekete bogár. Folyton ide-oda rebbent a pillantásuk! Iszonyu! . . . És ráadásul még minden beszédje is olyan különös volt. Soha egy egyenes válasz. Soha egy befejezett mondat. Csakis azt tudtam ki tőle, hogy huszonötezer korona ellenében kész a leveleket átadni. De hogy hogyan jutott hozzájok, miként bírta rá Gecséryt, hogy megváljék tőlük: erről lehetetlen volt tudomást szereznem . . . Sajnálom, mert nem bírok attól a gyanutól szabadulni, hogy Jávorfy egész egyszerüen ellopta őket . . .

Klára! vigyázz! hátha újra ártatlan embert gyanusítasz?

És a levelek? Vajjon ezeket emlegette Gecséry? Ezeket? éppen ezeket? s nincs-e nála több is? . . . Oly hallatlan vékony ez a csomag, alig lehet benne két-három levélke.

Ejh! Klára minő gyáva lettél! Mond, mire jó ez a tanakodás? Hiszen ha arra határoztad is el magad, hogy olvasatlanul semmisíted meg őket, akkor is meg kell győződnöd a csomag tartalmáról, mert hátha csupa teljesen üres papirlapot játszott Jávorfy a kezedbe?! . . . Végre is, László érdeke azt kivánja, hogy mindenek fölött bizonyságot szerezz magadnak.

Ez a gondolat bátorságot öntött belém és fölvettem a csomagot. Egy boríték volt az, öt címeres pecséttel ellátva. Rajta és kívül semmi. De amint feltörtem a pecséteket, egy második boríték maradt a kezemben és ezen László teljes címe. De még valami! Az ablakhoz léptem, mert már csaknem egészen sötét volt a szobámban és ott ezt a pár sort betűztem ki:

»Ha bármi okból saját magam nem tudnám átadni, kérem e levél megtalálóját, azt hiány nélkül a címzettnek eljuttatni. E fáradságát előre is hálásan köszöni: Gecséry Elemér!«

Tehát, semmi kétség: ez az a búcsuajándék, amelylyel Gecséry pár nap előtt dicsekedett.

Oh, ha én ezt a csomagot most elolvasatlanul a tűzbe tudnám dobni! . . . De, lehetetlen! Egész életemre rémképeket látnék miattuk. És ha elolvasom?

Istenem, melyik hangra hallgassak?

Ejh, történjék bármi, én . . . S mielőtt befejeztem volna gondolatomat, már föl is volt szakítva a boríték s az én ujjaim között ime két levél reszketett. Csak kettő. Több nincs is a csomagban. Találomra nyitottam föl az egyiket. Férfiírás volt. Ugyanaz, amely a címet írta. Tehát Gecséryé.

»Báró úr! — olvastam növekedő rémülettel, — nyolc évig vártam; mert nyolc évre volt — úgy látszik — szükségem, hogy önnel egy magasságra nőjjek. De most, úgy érzem, elértem ezt a mértéket.

Ön pártvezér, ami azt jelenti, hogy van egynéhány tucat embere, akik mind igen dicséretes munkát fejtenek ki a könyökükkel, hogy utat nyissanak önnek a bársonyszékhez. Én, igaz, csak a névtelen milliók ökölre szorított markát tartom készenlétben, de azt — korlátlan hatalommal!

Most aztán, alig egy hét mulva, szemtől-szembe fogunk állani egymással a választók előtt. Akkor kiviláglik, hogy melyikünk az erősebb . . . Reménylem, hogy én, de lehet hogy ön és ha ön, legyen nyugodt! Én mint törvénytisztelő, földig fogok hajlani a Dédesy hitbizomány egyedüli ura előtt. Még az is megeshetik, hogy beszéddel üdvözlöm. De mindenesetre, van egy kis búcsúajándékom az ön számára. Igazában nyolc év óta tartogatom, de jobb volt ez így. Szebb alkalmat úgyse kaphattam volna. A legyőzött a legyőzőnek. Ugy-e, tisztelt báró úr, egészen klasszikusizü hódolat!? De talán még most se kedveskednék vele, ha esküvője után néhány héttel meg nem látom

önt ifju nejével. De az a találkozás egyszerre megérlelte elhatározásomat . . . mert valóban ön meghatott, igen tisztelt báró úr.

Mondja kérem, hát igazán még most is olyan nagyon szereti Pelejdy Annát? Ne tagadja kérem, hiszen ha nem úgy lenne, akkor miért kereste volna ki magának éppen Aszódy Klára grófnőt feleségül? Aszódy Klárát, aki szakasztott képmása az ön elhunyt menyasszonyának . . . Ezt el sem lehet tagadni, ugy-e bár?

Nos, igen tisztelt báró úr, járjunk el ez egyszer régi törvény szerint, de módositsuk igy: levelet levélért. Ezzel tartozom önnek, a hajdani megleckéztetés fejében, ami különben igen jót tett a »kis titkár«-nak, mert azóta birja az elégedetlen milliók bizodalmát. Fogadja tehát a mellékelt levelemet hálám és hódolatom jeléül, amelylyel maradtam kidobott alázatos szolgája Gecséry Elemér.«

Tehát bosszú? De mit is várhatnék egyebet azok után, amit Gecséryről hallottam? De akkor az a másik levél nem lehet mástól, mint Pelejdy Annától? . . . Nem, nem. Ez őrület! Klára légy erős. Ne olvasd el azt a levelet. Nézd hogy lángol a kandalló tüze. Szinte hivogatja a kezedből azt a kis teleirt lapot! . . .

De nem. Nem és százszor nem. Ha tőle van, el fogom olvasni.

Végre is mi baj érhet? Legföljebb valamivel jobban megismerem annak a nőnek a gondolkozását, aki miatt napról-napra meg kell semmisítenem az egyéniségemet.

Hogy gyűlölöm azt a leányt! Hiába mondom magamnak, hogy martirhalála tényleg megszentelte emlékét. Hiába látom be, hogy Lászlóban ő tartotta ébren az ideált. Hogy az ő befolyása nélkül, valószínüleg férjem is csak azt az önző, léha életet élné, mint például fivérei. Mindezt és sok-sok más bölcsességet hiába hozok föl a védelmére, mégis, kimondhatatlanul, könyörtelenül gyűlölöm és nagyon jól tudom: éppen áldásos befolyása következtében . . .

Igen. Elolvasom.

Éppen itt hozzák a lámpákat. Ejh, csak hozzák. Gyűljék körülöttem a világosság, hátha fényénél megláthatom végre annak a kisérteties napnak a foltjait is! . . .

Lázas mohósággal kezdtem az olvasáshoz, de erőtlen kezem százszor is lehanyatlott, mig a végére értem, mért szóról-szóra ez áll abban a rettenetes levélben:

»Elemér! Dédesy László visszaküldte a jegygyűrűt, Hallod ezt Elemér, s tudod mit jelent ez? A halált. A legirtózatosabb halált, mert félek tőle és mégis segítségül kell, hogy hívjam. Oh, Elemér, miért nem vagy itt velem, hogy még egyszer, utóljára, tanácsot kérhetnék tőled! De nem! Még te se adhatnál más tanácsot, mint azt, amit ez a kis bulldog-revolver sugalmaz. Nem. Még te sem . . . Hiszen te se tudod az egész valót. Neked sem árultam el a titkomat, mert nem akartam megzavarni a nyugalmadat. Oh! Mert szerettelek Elemér! Isten látja lelkemet, hogy sohasem volt szívemben más érzelem, mint érted égő bűnös nagy szerelmem.

Bűnös? Miért volna bűnös? Azért mert Dédesy Lászlóval egészen mást sikerült elhitetnem? Ejh! Miért ne tettem volna? Nincs-e ehhez joga minden szegény leánynak? Nem erre tanítják-e szülei? Nem erre kényszeríti-e a társadalom. De igen. Nézz körül és felelj: hány emberpár esküszik hamisan az oltárok előtt? . . . És bár mindenki tudja ezt, nemde? Még se jutna senkinek se eszébe, ezért kevésbbé tisztelni az illetőket?

Nos hát, amikor Dédesy Lászlóval megismertettél, én is csak úgy akartam cselekedni, mint a többiek. Mert én nem arra születtem, hogy varró-

nőnek menjek. Ugy-e nem? Te is százszor mondtad ezt, óh utoljára is, emlékszel? Amikor lázongva, zokogva vádoltad a sorsot, amely téged szintén olyan mostoha viszonyok közé helyezett. Ha ez nem úgy volna! Ha te annyit kereshetnél, hogy . . .

De erről tudom egyelőre még legalább két-három évig szó sem lehet. Én pedig nem várhatok. Megérted-e a többit Elemér? Most már bevallhatom: ezt titkoltam előtted, ezért siettettem Dédesyvel az esküvőmet: mert én nem várhatok.

Oh, egyetlen szerelmem, fogsz-e néha arra a mi bódító egyedülléteinkre emlékezni, amelyeket mindenki félrevezetésével loptunk volt magunknak? Talán hiba volt ez tőlünk és jól tudom: nem kellett volna könyörgésedet meghallgatnom. De ha bűn volt, amit kértél, miért adtad tudtomra olyan forró csókokkal? Jól tudtad, hogy sohasem birtam ellentállni akaratodnak?

Nem, nem, nem lehet egy gyönge leányt bűnösnek mondani, amiért magánál százszor, ezerszer, egy milliószor erősebb törvény előtt meghajlik! . . . És aztán is, amikor bizonyos lettem afelől, hogy szerelmünk egy új életnek lett okozója, bűn volt-e hogy mégis Dédesy László hitestársa kivántam lenni? Nem. Ugy-e ez se bűn? Sőt! Hiszen nézd

meg a legutolsó kis bogarat: a veszély percében mind csak azon igyekszik ugy-e bár, hogy kicsinyeit biztonságba helyezze. Hát én, tettem volna egyebet?

De Dédesy László jegygyűrűje itt fekszik előttem. Haldokló anyja egyenes parancsára ma reggel küldte vissza, egy héttel esküvőnk napja előtt! . . . És ez a tény egyszerre becsapta előttem az élet kapuját. Nem szabad tovább mennem. Ha még egy lépést tennék, szégyen és nyomoruság várna reánk. Hallod ezt, Elemér: reánk. A te Annádra és a te gyermekedre . . .

Ugy-e ezt te se akarod igy? De óh Elemér, mily nehéz meghalni. De muszáj. Nincs menekvés. Muszáj! Ha látnál, Elemér, milyen kétségbeesve, milyen tehetetlenül vergődöm itt ebben a kis szobában, amely annyiszor volt tanuja boldogságunknak! Most szinte félek körülnézni benne, mert minden tárgy mintha csak azt kiabálná felém: muszáj, nincs menekvésed, muszáj.

Hanem, még egy szót. Mielőtt meghalok, van egy üzenetem: Mond meg Dédesy Lászlónak, Elemér, hogy még utolsó sóhajtásomban is csak őtet átkozom . . . Vagy nem. Ne mondj neki semmit; mert úgy jobban gyötri majd az önvád, ha azt hiszi, hogy ő miatta halok meg.

Ha elgondolom, hogy árulása nélkül milyen boldogan várhatnám máris imádott gyermekem első élethangját. Míg így? Nincs nálamnál szerencsétlenebb teremtmény a világon. Azért mégis, Elemér, most, utolsó szavaimmal eküszöm neked, hogy nem bántam meg, amit tettem, — mert te boldog voltál karjaimban.

Ugy-e Elemér eszedbe fog ez jutni néha és akkor ejtesz egy könnyet a te halálba kergetett Annádért? . . .«

. . . Nagy Isten mi ez? ismételgettem, mialatt a rémület és az undor minden kínját végigszenvedtem. Vajjon tényleg benne van abban a levélben mindaz, amit belőle kiolvastam, vagy pedig csupán túlhevült képzeletem láttatja velem azokat az iszonyatosságokat? És ha benne van, csakugyan Pelejdy Anna írta oda őket? Hátha nem? Szinte imádkozva vágyakoztam arra, hogy csalással álljak szemben.

Gecséryhez nagyon méltó lett volna az ilyen eljárás. De arról könnyen meggyőződést szerezhetek magamnak: ötlött az eszembe és az egyik lámpát az asztalról véve, László dolgozószobájába siettem. És itt nem kellett soká keresgélnem. Alig helyeztem el a lámpát az írókészlet mellé, amikor

is remegve tapogató ujjaim egy brokát levéltartóba csúsztatott arcképbe ütköztek. Ott volt az a legfontosabb jegyzetek mellé téve, — valószínüleg azért, hogy mindig kéznél legyen . . .

Ez az! kiáltottam talán zokogva, talán kárörömmel, már magam sem tudom. Csak arra emlékszem, hogy a lámpát egészen közel húzva, elkezdtem összehasonlítani a levél aláírását azzal a pár szóval, amely azon az erősen elfakult fotografián feketéllett. Nem név volt az, hanem egy kedveskedő tréfás dicsekvés: Ilyen a legboldogabb menyasszony!

A nyomorult! — suttogtam és darabokra szaggattam a képet.

. . . Miért ne semmisítenéd meg? — biztattam magamat dacos könnyelműen, — hiszen a levél valódisága előtted be van bizonyítva, — Lászlónak pedig, amikor majd azt a becses okiratot a szeme elé tartod, semmi esetre sem lesz szüksége ilyen összehasonlításokra?

*

XII.

Milyen hosszu egy álmatlanul töltött októberi éjszaka! Hányszor van ideje ugyanegy gondolatnak vissza-visszatérni s milyen nagyon fájnak azok a folyton visszatérő gondolatok . . .

De ime, végre! Megvirradt. Egy halvány kis napsugár utat talált magának ágyamig, és én hálával fogadom tanácsát. Igen, sokkal jobb lesz fölkelni és megkezdeni a munkát. Kimehetek a kertbe, láthatok embereket, állatokat. Hangok, színek, alakok vonhatják el figyelmemet attól az egy gondolattól, amely úgy sebzi túlcsigázott agyamat, mint fáradt ló hátát a szüntelenül egy helyre sújtó ostorcsapás.

S mégis, szinte félek a csengő gombját megérinteni, mert úgy érzem, hogy ezzel az egyszerü

cselekedettel egész sereg kínzó lehetőséget szabadítok fel látszólagos pihenéséből. Hiszen ez a nap, amelyet most megkezdek, valószínűleg életem leggyötrelmesebb napja lesz: mivelhogy Lászlónak szenvedést fogok okozni.

De tehetek-e másképen? Itt van ez a végzetes levél. Át kell hogy adjam. De ha átadom?

Uram Isten! mi is lesz, ha átadom?

Ejh! bármi lesz is, nincs más választásom. Vergődtem már eleget, itt az ideje, hogy véget érjen ez az én keserves tengődésem. Már pedig, amely percben László ezt a levelet elolvassa, abban a percben lehetek újra én, — magam: az, aki igazán vagyok. És minden kényszer, minden béklyógondolat nélkül. Óh, erre a gondolatra mennyi elfojtott érzelem, mennyi életöröm bontogatja szárnyát. Igen, igen, ennek a felszabadulásnak a reménye mintha éveket venne le a válláimról. Klára képzeld, ezután élheted azt az életet, amire szíved, lelked vágyik. És ami mindennél becsesebb: mától fogva férjed saját magadért fog szeretni, s nem keresi benned annak a másiknak az utánzatát! . . . És még egy! Annak a másiknak a sírján nem fog több olyan virág nyílni, amit Dédesy László ápol remegő kezekkel! . . . Soha többé! . . .

És most fogjunk az öltözéshez. Szép akarok lenni. Nagyon szép és . . . de egészen más, mint eddig.

— Johanna kérem, adja rám a halványkék pongyolámat, azt, amely tegnap érkezett Párisból. Úgy írják róla, hogy egészen új a szine és a szabása, roppant kiváncsi vagyok reá, igaz? . . .

— Szóról-szóra. Ehhez hasonló ruhánk még sohasem volt.

— Hála Istennek.

Johanna meglepetve nézett reám, de aztán minden figyelmét azok a remekművek vették igénybe, amelyeket egy óriás dobozból kezdett elém rakosgatni. Ez a művelet néhány percre elszórakoztatott. De ahogy ott ültem a kis erkélyszobám csendjében csak újra hatalmukba kerítettek az éjszakai gyötrelmes gondolatok.

Hogyan adom László tudtára azt az átkos levelet? S mit fog mondani, ha elolvasta? . . .

Oh, miért nem is tudok olyan bűvös szót kitalálni, amely úgy hatna a lelkére, mint műtét előtt álló betegre az altató szer! . . . De hátha sikerül ez mégis? Hiszen olyan nagyon imádom . . . Aztán meg, ketten vagyunk, akik egy percnyi bánatért egy egész életre való örömmel kárpótoljuk. Ketten . . . Ugy-e én édes reménységem. Ketten?

Jön . . . Hogy égeti ez a levél a kezemet... Vajjon hogyan lesz jobb? Ha rögtön átadom? Vagy ha csak később, miután már lassan előkészítettem reá? Természetesen, ez utóbbi módon kell eljárnom . . .

— László? Maga van itt? . . .

— Én, — jött a válasz a harmadik szobából, és én sietve követtem a hang irányát. De, amint szembe találtam magam Lászlóval, egyszerre földhöz gyökeredzett a lábam:

— Mi történt? — kérdeztem, tágra nyíló szemekkel bámulva reá, mert hiába igyekezett úgy elfordulni, hogy arcán legyen az árnyék, én mégis egészen jól láttam, hogy valami nagy izgatottságon ment keresztül.

— Mi történt volna? — felelt tettetett nyugalommal, aztán hozzám jött és gyöngéden megölelt. — De maga édes! Miért olyan sápadt? Igazán szakasztott olyan az én kis Klárám, mintha álmatlanul töltötte volna az éjszakát . . . Nos, eltaláltam?

Némán bólintottam, hogy igen. Képtelen voltam egy szót is kihozni ajkamon. Lám, ő hogy aggódik miattam. S én? — én milyen iszonyu fájdalmat fogok neki okozni . . . De még nem

rögtön. Nem, nem, még várhatok vele. Előbb, persze! (ezzel is elodázhatom még egy kicsit az időt) az ő izgatottságának okát kell megtudnom. És azért, erőt véve meghatottságomon:

— László, — kérdeztem, — miért tagadja, hogy valami rettenetes történt? Hisz látom magán... Kérem mondja meg . . .

László egy pillanatra némán függesztette reám tekintetét, mintha mérlegelné, hogy megmondhatja-e az igazat, de úgy látszik nyugalmam felbátorította, mert minden további habozás nélkül felelt:

— Igaza van, Klára, valami rettenetes történt, Gecséryt . . .

— Kirabolták? — vágtam a szavába s most már én lehettem a falnál fehérebb.

— Oh nem. Sokkal iszonyúbb, — sóhajtott László, aki szerencsémre nem figyelt most reám. — Sokkal iszonyúbb.

— Mi? Mi történt? — ismételgettem egyremásra.

— Megölték! . . . — felelt László összeborzongva.

— Gecséryt? . . . Megölték? Mikor és ki? Kicsoda? Jávorfy? — hebegtem a legrémesebb

önvádakkal eltelve. De László válasza némileg megnyugtatott:

— Jávorfy? Dehogy, — felelt csudálkozva. — Miért gondolja?

— Nem tudom . . . csak úgy . . . csak úgy eszembe jutott . . . csak úgy képzeltem . . . — leheltem egy székbe roskadva.

— Klára, az Istenért! — kiáltott László és elibem térdelt, hogy jobban segíthessen a csipkéim felnyitásánál. — Ne izgassa úgy magát, gondoljon állapotára.

— Köszönöm, már jobban vagyok . . . Csak a meglepetés, a . . . De beszéljen, ki tette? hogyan történt . . . Hiszen ez irtózatos!

— Az, — mormolta László és fölállott mellőlem. Az! Irtózatos. De hogy ki tette? . . . Magam sem tudom. Ugy jött a dolog, mint egy förgeteg. Kezdődött néhány részeg ember verekedésén, aztán egy főkortes békítési kisérletén, azután egyszer csak azon vették észre magukat, hogy Gecséry és Szittyai szemtől-szembe állnak egymással.

— Ah, Szittyai is ott volt?

— Bár ne lett volna. Nem tehetek róla, de mindig azt hiszem, hogy az ő szenvedélyessége vitte végletekig a dolgot . . .

— De . . . ugy-e, nem ő ölte meg? . . . — kérdeztem elakadó lélegzettel.

— Adja Isten. Fájdalom, annyi tény, hogy legelőször is ő emelte reá a kezét.

— Rémes! Aztán?

— Aztán százan is állottak körülötte, akik segítettek neki.

— És . . . mondja. Gecséry meghalt anélkül, hogy . . .

— Egy szót is szólt volna? Igen. A szerencsétlent igazán úgy ütötték agyon, mint egy dühös kutyát.

— Iszonyatos! — ismételtem s fejem a szék támlájára hanyatlott. — Iszonyatos!

László gondolatokba merülve járt föl s alá a szobában, majd íróasztalához ment, én pedig behúnyt szemmel maradtam a helyemen.

Mély csend állott be körülöttünk. Csak a szívemet hallottam dobogni. De mintha minden egyes csepp vérem beszélni tudna. — Gecséryt megölték! — hallottam ereim minden egyes lüktetésében. S mégis jó ideig csupán gépiesen jutott agyamba e rémes híradás, mert bár tudtam, hogy gyilkosság történt, nem ez volt, ami gondolatomat megbénította, hanem az a sejtelem, hogy ez a kegyetlen

gyilkosság valamelyes nagy rossznak vetett valamiképen véget. De hogy mi volt az a nagy rossz s miért tartottam annak? s egyáltalán, hogy nekem mi közöm volt hozzá? Ez mind-mind ködképek alakjában kóválygott kábult fejemben. De egyszerre villámként hasította őket ketté egy hirtelen támadó benső kiáltás: Gecséry örökre elnémult!

De hiszen akkor! . . . De hiszen akkor ennek a kezemben szorongatott áruló levélnek a titka: egyes egyedül az enyém?! . . .

— És jól van ez így! — feleltem magamnak kárörömmel, gőgösen.

De ebben a percben egy följajdulás minden egyéb gondolatot messze riasztott agyamból és csak azt láttam, hogy László dühtől eltorzult vonásokkal ugrik fel helyéről:

— Ki merészelte ezt tenni? — kiáltotta, azt a pár összetépett papirdarabot felkapva, amelyen tegnap még Pelejdy Anna arcképe mosolygott.

— Én! — feleltem kiegyenesedve és egy lépést tettem feléje.

— Maga? . . . Maga? . . . — dadogta hitetlenül, bámészan nézve rám. — Maga? . . . de ekkor, mintha csak most értené meg amit kér-

dez: — Maga?!... — üvöltött és fékeveszett indulatában, hirtelen, mindkét keze, mint vaskapocs, markolt vállaimba.

Tehetetlen irtózattal hunytam be a szememet és e pillanatban egyetlen egy nagy vágy töltötte be egész meggyötört valómat: meghalni. Óh igen. Csak meghalni. Itt. Most. Rögtön. E két sújtó kéz szorítása alatt . . . Milyen jó is lenne!

És mégis, még mielőtt az a két kéz igazában ránehezedett volna a vállaimra, én máris egészen más vágynak siettem kifejezést adni, éppen olyan ösztönszerüleg:

— Vigyázzon! . . . A gyermek! . . . — suttogtam szemrehányóan, kérve.

László mintegy megbénultan eresztette le karjait.

— A gyermek . . . ismételte — a gyermek! — s visszatándorodva íróasztalához, fejét két karjára ejtve, kétségbeesett zokogásba tört ki.

Szerettem volna hozzá közeledni; megkérni őt, hogy csöndesedjék. Megmondani neki, hogy igyekezni fogok ezt a jelenetet örökre elfelejteni . . . de nem volt erőm se ahhoz, hogy mozduljak, se ahhoz, hogy szóljak. Ott ültem azon a kis vadászszéken, ahová nagy haragjának sulyától leros-

kadtam és néma ajkamig, csupán imádságfoszlányok bírtak utat lelni.

Hogy meddig tartott ez a kinos hallgatás? Ugy hiszem, egyikünk se tudja, csak arra emlékszem, hogy behúnyt szemem előtt egyszerre csak még nagyobb lett az árnyék s amikor felnéztem, ott állott László köztem és a világosság között.

— Klára, bocsásson meg nekem! — súgta és hangjában nyoma se volt már haragnak, felindulásnak, de mennyi fájdalom és kétségbeesett megbánás rezgett minden szóban.

Némán lepergő könnyeim dacára mosolyogni igyekeztem, de ezzel ugyhiszem, csak tetéztem az önvádat nála, mert lábaimhoz borult a földre és ott vergődött, zokogott, mint egy megvert gyermek.

— László, csendesedjék . . . — könyörögtem, — higyje el igazán, de igazán nem haragszom...

Hanem ő szenvedélyesen, panaszosan felkiáltott:

— Mondja, miért tette azt, amivel ez a szerencsétlen jelenet előidéződött? Most már, hogy állok maga előtt? mint egy nyomorult, ugyebár? Szégyenlem magam. Megbántam. De mit érnék vele? Ami megtörtént . . . megtörtént. Nemde? Óh, hát miért? . . . De miért is tette? . . .

Kezem önkénytelenül Pelejdy Anna levelét szorongatta.

— Mert okom volt reá László, — súgtam hozzáhajolva. — S ha majd maga is mindent megtud . . .

De László fölugrott helyéről és újra elébem állott:

— Nem, Klára — felelt szelíden könyörögve. — Nem akarok megtudni semmit. Sőt inkább el akarom feledni, hogy az én feleségem, az én nagylelkü Klárám képes volt egyszer életében kicsinyes féltékenykedésre.

— Nem . . . nem az volt az oka, de . . .

— Kis Klárám, kérem, imádkozva kérem — ne ragadtassa el magát olyan kifejezésekre, ami még szerencsétlenebbé tenne mindkettőnket . . . — És — tette hozzá mély sóhajtással, — én megmondom magának, hogy maga ebben az esetben hogyan járt el. Igen, édes, tudja, éppen úgy, mint valami túlkapó farsangi álarcosok, akik egy templomba tévedve, összetörték volna ott a szentséget . . .

— A szentséget? — visszhangoztam s egyszerre annak a rettenetes levélnek minden egyes betüje előttem állott. — A szentséget!

— Igen, azt! — válaszolt László igen szelíden, de áhitatos meggyőződéssel. — Hiszen maga tudhatja legjobban . . . Maga tudhatja, hogy mi nékem Pelejdy Anna emléke . . . Azé a leányé, Klára, akinek mindent köszönhetek, ami értéket ád . . .

— Az életnek?

— Nem. Mert annak, ma már maga ad értéket és még valaki, — az, akit maga ád majd nekem.

— László, igaz ez? — kiáltottam és úgy éreztem, hogy ujra kisütött a nap körülöttem, de nem mertem a melegében bízni, ezért sóhajtva kérdeztem: — Nos, akkor?

— Klára! Hányszor mondjam, — felelt László. — Hányszor mondjam, hogy Pelejdy Anna nélkül az én eszem és szivem is csak úgy hamuval lenne telve, mint a legtöbb emberé körülöttünk. Mig igy? . . . Talán mégis csak van ott értékesebb anyag is. Vagy: nincs?

— Oh, de mennyire van! — feleltem meggyőződéssel, talán kielégitett hiusággal is, hiszen, olyan boldoggá tett mindig az a tudat, hogy az én férjem egyike a legelsőknek az országban. Mégis, ez a felelet s ezek az érzések csak felületét érintették öntudatomnak — de az ami igazában

egész valómat eltöltötte, egy olyan gondolat volt, ami eddig sohasem jutott az eszembe, de amely most annál hatalmasabban követelte, hogy megfogadjam tanácsát . . . De hiszen ez lehetetlen, feleltem magamnak és újra a levélhez nyúltam, mintha félteném, hogy elragadja tőlem valaki, mielőtt megkinzott »énem« diadalra jutna általa.

Nem lehetetlen Klára. Mert úgy kell cselekednem, — felelt az a zsarnok rendelet és, mintegy sugallatot várva, László arcára néztem, és amit én arról a szép magas homlokról, imádott két szemből, lelkesítő ajkakról leolvastam, az egyszerre megértette velem, hogy annak a benső rendeletnek föltétlenül engedelmeskednem kell.

Oh, hát hogy is gondolkozhattam eddig másképpen? Minő gyarlóság volt ez részemről. De most tudom, hogy bármi történjék is velem s ha még százszorta több szenvedés vár is reám a jövőben Pelejdy Anna miatt, nekem azt a rettenetes titkot, amely Gecséry halálával egyedül az enyém maradt, sohasem szabad elárulnom. Ugy van. — Én nem mutathatom meg azt a levelet Lászlónak, mert ahhoz nincs jogom. Jól jegyezd meg Klára, az imént ő maga mondta néked, »Pelejdy Anna nélkül az én eszem is, szívem is csak úgy hamuval lenne

tele, mint a többi emberé körülöttünk« . . . Mondd, hát te: vágyhatol arra? Szabad-e neked arra vágynod, hogy a te »éned« fölszabadulásáért cserébe, te, saját kezeddel, oltsál el minden lángot abban az ideálizmussal telt szívben? . . .

Kit szeretsz jobban, Klára, őt, vagy tenmagadat? S még akkor is, ha csupán önzésedre hallgatva cselekednél, felelj: nyerhetnél-e sokat egy olyan szív kizárólagos bírásával, amelynek lángját magad oltottad el? . . .

És én feleletképpen mindezen kérdésre egyszerűen, némán, azt az imádott kezet, amely most annyi jósággal, olyan félénk bűnbánattal simogatta arcomat — kiengesztelten, bocsánatkérőn ajkaimhoz vontam.

*

XIII.

Tavasz van újra! Ma reggel már telve volt a levegő méhzsongással, madárcsicsergéssel és mintha az elmult hosszu téli éjszakákon a kertem minden egyes fája repülésről, szárnyról álmodozott volna: apró finom kis zöld pihék fakadoztak valamennyi ágon. Szegény fák! Nagy lesz csalódástok, mert ti bizony örökre ide vagytok kötve ehhez a kis darab röghöz. De mégis, ne essetek egészen kétségbe, hiszen aminek szárnya van, az mind hozzátok szállhat.

És lám, amint titeket nézlek, egyszerre megértem, hogy ti meg én tulajdonképpen nagyon közeli rokonok vagyunk; legalább is, nagyon hasonló a sorsunk: nemde? mert mondjátok? ezt

az elmult hosszu telet nem éppen úgy kellett-e eltöltenem, mintha magam is holmi röghöz kötött növény volnék? S tettem-e egyebet, mint ti? Bizony nem. Hiszen én is csak folyton-folyvást repülésről, szárnyakról álmodoztam . . .

Csakhogy erről nem szabad tudni senkinek, mert ezt emberi nyelven úgy hívják, hogy: halálsejtelem.

Erre pedig nekem semmi okom sincsen. (Legalább úgy mondják a nagytudományu orvosok.) Mindenesetre közel az idő, amikor megválik, kinek van igaza. Egyelőre minden akaratommal azon vagyok, hagy az ő véleményöket elhitessem magammal s ha ez néha sikerül, ilyenkor a szívem, lelkem úgy tesz, mint ti tesztek: szállást ad mindennek, aminek szárnya van: sok édes reménységnek, merész tervezésnek. Istenem, mi mindent is beleképzelek ebbe a te kis teremtményedbe, amelyet talán már holnap bizol gondjaimra.

Már holnap? Óh igen; siessünk! Még rengeteg a dolgom odáig, mert azt akarom, hogy a holnap semmit se találjon itten a tegnapból . . . Nem. Se könnyet, se sóhajt, se fájó emléket . . . Nézz jól körül Klára. Ahol a legcsekélyebb nyomát találod néma bánatodnak, semmisítsd meg rögtön,

tétovázás nélkül. Emlékszel, mit mondott atyád, amikor esküvőd napján utólszor sétáltatok együtt az aszódi kertben? Óh, akkor alig értetted meg, de most . . . fogadd meg a tanácsot.

Hogy is mondta csak? . . . Igen, itt van . . . S azt a nagy ezüstcsattos könyvet vettem elő, amelybe mindazt be szoktam jegyezni, amit nem csupán a szememmel, de a lelkemmel is olvasok.

— Kis Klárám, — mondta volt apám, — ha úgy talál fordulni a sorsod, hogy házaséletednek minden napján a Golgotát járod, mégis arra kérlek, ha csak egy kicsit is megpihenhetsz közbe, felejtsd el az útját. És ne építsél soha Kálváriát a szívedben, mert ennél nincs balgább cselekedet a világon. Lásd, ha meg nem építed, úgy jöhet, hogy idővel eloszlik, vagy legalább is: eltompul bánatod. De ha minden stációját emlékkel jelzed, akkor a bánatod bálványként fog uralkodni gondolkozásodon s te feledve az egy igaz Isten kárpótló áldásait, egész életeden át csak gyáván, tehetetlenül, sirdogálva térdelsz majd azelőtt a zsarnok fétis előtt.

Kedves jó apám! Milyen nagyon igazad volt. Most tudom ezt csak valóban, amikor Isten kár-

pótló áldását magaménak érzem. Lássuk csak, min kezdem . . .

Ime egy csomó naplójegyzetem . . . Mennyi panasz, mennyi világfájdalom van bennök. Óh Klára?! Hogy voltál képes ennyi badarságot összeírni. Hát ki vagy te, hogy olyan zokon veszed a sorstól azt, hogy éppen annyi bánatot és csalódást mért rád, mint tíz millió vagy húsz millió más asszonyra? De hát azt nem gondoltad meg, hogy a között a húsz millió asszony között egy sincs, aki boldogabb lehet, mint amilyen te leszel holnap vagy holnapután, amikor majd gyermekedet először szoríthatod karjaidba? . . . Gyáva kis naplólevelek, egy, kettő, így, így, így, csak égjetek, csak égjetek, csak lángoljatok, azért gyujtattam be a kandallóba, hogy gyorsan végezhessek veletek! . . . Különben sincs rátok szükségem, hiszen magányos óráimban egész művészetté fejlesztettem az álmok szövögetését. Se leírni, se elmondani nem tudnám, amit néha-néha végiggondolok, de nem is akarom, hogy valaki megejtse az én lelkem néma vergődéseit . . . De gondoljunk másra. Siessünk . . .

Ime egy rózsa, ezt is elégessem? . . . Ejh, hiába! Ennek is menni kell és ennek leghamarább . . . Minek beszélne hozzám ez a halottképü,

összetépett virág? Miért juttatná újra és újra eszembe, hogy akkor hulltak le a szirmok róla, amikor László keze remegő vállamra nehezedett... Irtózatos, megőrjítő emlék . . . Istenem. Szerelmem. Édes kis magzatom! Szabadítsatok meg tőle! . . .

És itt? . . . Ah, igen, ez az a borzasztó levél. És itt az ideje, hogy megsemmisítsem, mert ha?... Igen. Végre is nem lehet tudni. Olyan közel fogok járni a másvilághoz, hogy könnyen ott marasztalhatnak . . . és akkor, ha László meglelné? . . . Ég óvja! . . .

Tulajdonképpen, sokszor tünődtem már azon, hogy eddig is, miért tartogattam. De valahogy, jobbnak gondoltam így, mert attól a perctől, hogy megsemmisítem, mintha újra csupa buta kényszerből tűrnék. Míg így? Szegény jó Lászlóm, hányszor csodálkozott, amikor türelmetlen szavára szelíd mosolylyal feleltem.

De mintha László az utóbbi időben sokkal engedékenyebb, elnézőbb lett volna irántam. Vagy csupán képzelem? Nem, sőt néha (alig merem kimondani, olyan boldoggá tesz), néha úgy néz rám, vagy úgy szól hozzám, hogy hinni kezdek valamit, azt: hogy saját magamért is kezd már sze-

retni. Óh, ha ezt elérhetném! . . . Avagy csak teérted van ez így, te én kis Örömsugaram? Óh ha ez így lenne, hidd el, még csak jobban imádnálak . . . Hanem ezután, éppen mivel te itt lész velem tanácsadónak, élet-édesítőnek, nincs szükségem arra, hogy önfegyelemből (vagy tartalékban tartott bosszu eszközül?) ezt a gyilkos levelet tovább őrizzem. Ugy-e nincs? . . . Ilyen. Elégetlek. De, előbb, mégegyszer . . .

. . . Mire jó ez Klára? — Hát nem tudod-e minden betüjét könyvnélkül? Mégis . . . El fogom olvasni. Sok okom van erre. De megmondjam? Mindenek felett szeretnék . . . igen szeretnék benne ha csak egy szót is, ha csupán egy fölkiáltást is találni, ami Pelejdy Anna iránti gyűlöletemet valamennyire enyhítené. Óh, hogy vágyom erre . . . Istenem! Olyan nagy az az út, amely előtt állok... Aztán meg, ha Kalváriát nem szabad a bánatunknak építeni, hogyan engedhessük meg, hogy a lelkünkben pellengérek emelkedjenek? . . . Rémes. Én félek tőlük. Félek ma, — most, amikor olyan egyedül vándorlok a nagy ösmeretlenbe.

Elolvastam; és — megtaláltam, amit kerestem. Hogy nem is jöttem reá hamarább? Hogy nem értette meg velem az én végtelen örömem annak

a másik asszonynak a végtelen kétségbeesését? Oh Istenem, most már értem, hogy nincs jogom őt vádolni, hiszen mennyit szenvedhetett, mennyit vergődhetett és hány ezerszeresen levezekelhette a bűnét, akkor, amikor végzete arra kényszerítette, hogy élet helyett halált adjon imádott gyermekének . . .

— Kis Klárám? Micsoda írás az, amit maga olyan nagy gonddal rejteget előlem? — nevetett felém a László gyanutlan, kényeztető hangja.

De én csak egy hosszu öleléssel feleltem, majd, hirtelen elhatározással, egy borítékba s igy a kezébe tettem a levelet.

— László kérem! égesse el ezt, de most itt, rögtön én előttem . . .

— Nagyon szívesen! — felelt László jókedvűen. — Sőt ha parancsolja, akár én magam is utána ugrom magáért . . . S mig tekintete szerelemmel, odaadással az én fáradt vonásaimon pihent, keze gondtalanul hullatta Pelejdy Anna vallomását a tűzbe.

— Meg van elégedve? — kérdezte aztán mosolyogva.

— Több annál, — feleltem, — azokon a kis

fényesszélü alaktalan pernyéken feledve tekintetemet. — Több annál, olyan nagy nyugalmat érzek, mintha máris — odaát volnék.

— Csitt! . . . — maga kis törékeny drágaság, csitt! ilyet még gondolni sem szabad . . . — kiáltott László összeborzadva.

*

XIV.

Különös! Élek. De ezt csak én tudom. — A többiek László és Ilona — (aki nem emlékszem rá, hogy mikor ült ide mellém?) . . . még mindig suttogva beszélnek s lábujjhegyen járnak, mintha halott volna a szobában . . . Pedig nincs. Mert élek. Ugy-e bizonyos, hogy élek? . . . Vannak percek, talán órák is, amikor magam is kételkedem ebben . . . De ilyenkor elég, hogy onnan a bölcső felől csendes nyöszörgést halljak és újra tudom, hogy élek, mert nagyon boldog vagyok . . .

Hallga?! Lépteket hallok. László hajlik az ágyam felé. Hála Istennek, megnyugtathatom, mert ime, föl birtam nyitni a szememet. Óh mennyi szeretettel mosolyog rám vissza, s hogy át meg át

melegíti a szivemet az az édes hangja . . . Felelni meg éppen nem tudok, mozdulni is alig . . . De minő boldogság, hogy a gondolataim olyan nyugodtan jönnek-mennek az agyamban, mint máskor . . . Nem. Jobban. Pedig különös, semmire se emlékszem . . . Olykor meg úgy érzem, mintha egy kapu záródnék el köztem és a többiek között . . . de ők ezt nem sejtik . . . Hiszen nem tudom értésükre adni . . . Csak László ne beszélne olyan halkan. Milyen nehezen értem. De azért még igy is jól esik hallani. De most? . . . Igen . . . Értem már. Azt mondja: — Klárám, édes, édes szép kis Klárám, maradjon itt nálunk . . . ne menjen el tőlünk!

. . . Fáradt vagyok. Ujra kénytelen vagyok behunyni szememet: de ezt, úgy látszik másra magyarázzák. Mert lám, ijedt suttogás zsongása jut fülemhez . . . És most . . . érzem, László még közelebb hajlik hozzám . . . Ajka homlokomat érinti. Szól . . . De hogy van az mégis, hogy olyan messziről beszél hozzám? . . . Mennyire vágyom pedig hallani, azt, amit mond. Hallom már. Azt mondja: — »Klára, higyje el, sohase imádtam úgy senkit, érti? senkit úgy, mint ahogy magát imádom . . . Ha valaha mást mondtam, hazudtam,

esküszöm Klára, hazudtam . . . Megbocsát ezért kis Klárám? ugy-e meg? hiszen esküszöm . . . « Vajjon mit? Be jól esnék tudni . . . de nem hallok többet . . . Miért nem hallok többet? Istenem, ez már a halál lenne? Ugy-e nem? Csak aludni muszáj . . . De a halál? . . . az biztosan egészen más. Úgy-e egészen más? Hiszen lám, attól én mindig féltem . . . míg most? olyan jól érzem magamat . . . Egy kéz? A Lászlóé. És ez? . . . A kicsinyem! Igen, ő. Ide tették mellém. Milyen jól esik . . . Milyen boldogság tudni, hogy itt vannak mind körülöttem. Most pedig elalszom . . . s majd ha fölébredek . . .

✳

XV.

Dédesy Ilona báróné levele
Koltaházy Nándorine bárónéhoz Palermóba.

Dédes, 1901. március 20.

Kedves Nandy néni! Tegnap temettük el Klárát és azóta mindnyájan úgy érezzük, hogy minden öröm örökre elköltözött az életünkből. De ha már mi olyan vigasztalhatatlanok vagyunk, elképzelheti, mit szenved László, aki olyan nagyon boldog volt vele. Higgye el, valóságos kínszenvedés azt a rettenetes kétségbeesést még csak látni is. De értem szegényt. Hiszen olyan volt a mi szép kis Kláránk, mint egy napsugárban énekelő pacsirta. De persze ilyen volt az élete is. Meg vagyok győződve (és ez a véleménye egész környezetének),

hogy a rossz kedvet s bánatot még híréből sem ismerte. És ezt olyan jó tudni, már László miatt is, mert mennyivel könnyebben fog megvigasztalódni, nemde? ha azt érzi, hogy a drága halottal szemben semmit sem vétett.

. . . Eddig jutottam reggel a levelemmel, aztán a kis a babához hivtak. De most már örülök, hogy elkéstem a délelőtti postától, mert legalább tudathatom kedves Nandy nénivel, hogy a kislány keresztelője holnap lesz, természetesen minden ünnepség nélkül. Mégis leszünk vagy huszan déjeuner-nél. A legközelebbi rokonok mind itt maradtak a szertartásra, annál jobban fájlaljuk tehát, hogy kedves Nandy néni nem lehet velünk.

De most veszem észre, ezer fájó gondolatom között, csaknem elfelejtettem a kedves keresztmamával tudatni hogy leánykáját Annának fogják hívni. László határozottan kijelentette, hogy úgy kivánja. Szerinte, ha Klára élne, ő is csak azt akarná.

És ha László igy mondja, belé kell nyugodnunk, annál inkább, mert Klára holmija között hiába kutattunk: egyetlen sor irást sem találtunk fiókjaiban. Ugy látszik, elégette volt egész levele-

zését, följegyzéseket pedig talán sohasem is csinált, — de végre is, mivel tudjuk azt, hogy László minden gondolatát ösmerte, elhihetjük, hogy csak vágyai szerint cselekszünk, ha a kis babát Annának kereszteljük. Ugy-e kedves néni? . . .

*

ORSZ. SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

HIRDETÉSEK

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSA, BUDAPEST

SZIKRA KÖNYVEI

FÖLFELÉ ZÜLLŐK
regény füzve . . 4.— kor., kötve 6.— kor.

BETÖRŐK
regény füzve . . 3.— kor., kötve 4.— kor.

UGODY LILA
regény füzve . . 3.— kor., kötve 4.— kor.

A BEVÁNDORLÓK
regény füzve . . 3.20 kor., kötve 5.20 kor.

A NAGYON GAZDAG LEÁNY
monolog . . . . . 30 fillér.

SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSA, BUDAPEST

A FÖLD KÖRÜL

UTLEIRÁS HAT KÖTETBEN

Irta Dr. GÁSPÁR FERENC
volt csász. és kir. fregatt-orvos

Előszóval VÁMBÉRY ÁRMIN-tól.

Körülbelül 1200 képpel, sok színes és szinezetlen műmelléklettel, 4 térképpel

Ebben a munkában leirt földkörüli utazást különböző időszakokban és különböző hajókkal más és más irányban megtett utazásainak mozaikjából célszerüség szempontjából alakitotta át a szerző egy egységes, meg nem szakitott földkörüli utazássá a ténylegesen fennálló forgalmi viszonyok szigorú, szinte menetrendszerű betartásával. Leirás közben bővebben foglalkozik egyes tárgyak, tények és fogalmak ismertetésével. „Lehet, hogy e tekintetben itt-ott talán kissé túlhágtam a határt, — mondja a szerző — amely megfelel egy útleirás feladatának és keretének, de mert azon dolgok és tárgyak a saját érdeklődésemet is nagyobb mértékben vonták magukra, valószinünek tartom, hogy az olvasó is szivesen időz valamivel hosszabban egy-egy olyan tárgynál, például természettudományi, történelmi, föld- vagy néprajzi tárgynál, mely

iránt érdeklődik ugyan, de a szokásos olvasmányainkban csak ritkán van felőlük említés téve és ha van is, akkor csak felületesen és nagyon röviden." Egy földkörüli utazás keretében megismerkedünk a hat kötetben a különféle országoknak népeivel, szokásaival, földrajzi, természetrajzi, történelmi és gazdasági viszonyaival. **S amellett olyan ez a munka, mintha nem is útleirás volna, hanem egy érdekes és meglepő fordulatokban gazdag cselekményü regény. Feszült kiváncsisággal kisérjük az utazó minden lépését körül az egész földgömbön, szinte vele utazunk, tanulunk és szivjuk magunkba a rengeteg sok uj benyomást. A képek, térképek változatossága és gazdagsága nagyban elősegiti azt az illuziónkat, hogy mi is együtt utazunk a szerzővel.** Ugy a felnőtteknek, mint a serdültebb ifjuságnak egyaránt egyik legérdekesebb, legtanulságosabb olvasmánya lesz ez a munka.

A teljes mű ára fényes diszkötésben, hat kötetbe kötve . . . 96 korona.

Az első és második kötet folyó év tavaszán jelenik meg. A további négy kötet később megállapitandó sorrendben a következőképen fog megjelenni: még ez év őszén egy kötet, az 1907. év folyamán pedig a befejező három kötet. Nem egészen két esztendő alatt tehát minden megrendelő birtokában lesz a hat kötetnek.

A teljes mű bolti ára (96 kor.) **2 koronás havi részletekben is törleszthető.**

SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSA, BUDAPEST

VIDÁM KÖNYVEK

A MAI MAGYAR IRODALOM VIDÁMSÁGA 16 KÖTETBEN.

A magyar népélet vonzó derűje, mosolygó szive sugárzik ebben a tizenhat kötetben. Kiforrott erők érdekes egymás mellé sorakozása, vidám hősök diadalmas felvonulása, mókák riadalmával, ötletek csattanásával, a humor elevenségével és mélységes harmoniájával. Szine, java az új magyar irodalom termésének. Értékes nemcsak iróiért, hanem kedves derüs magyar világáért, a belőlük áramló jókedv friss levegőjéért. Egy kis oázis ez a vállalat a mai irodalom lélektani kérdésekkel bibelődő, szinekben nem igen gazdag világában.

A magyar irodalom legjobb neveivel találkozunk a Vidám Könyvek szerzői között. A humor, a mely a 16 kötet minden lapján megcsillan, speciálisan magyar humor. Izig-tövig eredeti és nemzeti. Mintha azt mondanák: szegények vagyunk, de jól élünk.

A tizenhat kötetben akad regény, novella, társadalmi rajz, könnyed filozófiai elmélkedés, de valamennyinek együttvéve és külön-külön az a törekvése, hogy vidámságot vigyen szerte és a hová eljut: igazi vidámság fakadjon nyomába.

Egy-egy kötet ára fűzve 3 korona 50 fillér, díszkötésben 5 korona.

A 16 kötetes gyüjtemény a következő:

Szomaházy I.: Előadások a Feleségképző Akadémián.
Lovik Károly: A leányvári boszorkány. Regény.
Szemere György: A madarasi király. Elbeszélések.
Zöldi Márton: Komédiák. Elbeszélések.
Várady Antal: Emlékeim.
Herczeg Ferenc: Böske, Erzsi, Erzsébet. Elbeszélések.
Szomaházy István: Költöző nimfák. Regény.
Heltai Jenő: Madmazel. Elbeszélések.
Tábori Róbert: Beszédes Kalára. Elbeszélések.
Sas Ede: Mai Tündérek. Elbeszélések.
Malonyai Dezső: Az ifijúr. Elbeszélések.
Nagy Endre: A Geödhyek. Regény.
Szőllősi Zsigmond: A híres Bodollay. Elbeszélések.
Mikszáth K.: Páva a varjuval. Három elbeszélés.
Bársony István: Tréfás történetek.
Tömörkény I.: Förgeteg János mint közerő és más elbeszélések.

A teljes gyüjtemény ára igen izléses kötésben 80 kor., mely összeg 3 kor. ∾ havi részletekben is törleszthető. ∾

Itt kérjük levágni s alanti cégnek beküldeni.

SINGER és WOLFNER könyvkiadóhivatalának

Budapest, Andrássy-ut 10.

Alulirott ezennel megrendelem a VIDÁM KÖNYVEK cimü gyüjteményt 16 kötetben, angol vászonkötésben, 80 koronáért, 3 korona havi részletfizetés mellett. A havi részletek minden hó 1-én a cég pénztáránál Budapesten fizetendők mindaddig, mig a teljes vételár kiegyenlitve nincs. A részletek be nem tartása esetén a részletfizetési kedvezmény megszünik és a teljes vételár esedékessé válik. A részletek elmulasztása esetén a folytatólagos köteteket a hátralék pótlásáig visszatartja a cég. Az első részlet az első szállitáskor utánvétetik.

Név: .....

Állás: .....

Lakhely: .....

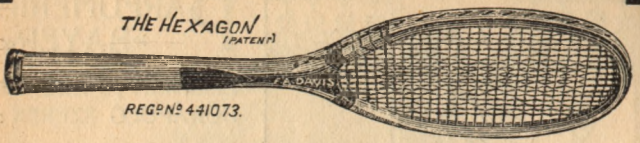

TENNISZ-RACKETEK,
LAWN-TENNISZ TELJES BERENDEZÉSEK,

KERTI ÉS SZOBA-SPORTCIKKEK NAGY RAKTÁRA. KIVÁLÓ ANGOL UTI-SZEREK, VIZHATLAN RUHÁZAT, GUMMI-ÁRUK, OROSZ ÉS AMERIKAI SÁRCIPŐK.

WESZELY ISTVÁN

ANGOL SPORT-, GUMMI- ÉS ACÉL-ÁRÚ CIKKEK RAKTÁRA BUDAPESTEN IV. VÁCI-UTCA 9. SZÁM

HENCKELS J. A. SOLINGENI ACÉLÁRUGYÁRÁNAK FŐRAKTÁRA.

KORCSOLYÁK LEGFINOMABB KIVITELBEN.

ROHONCZY COLUMBUS KORCSOLYÁK ÉS

ACHILLES BOKASZIJAK FŐRAKTÁRA. ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

PARFUMERIE »BAYER«

ELISMERT JÓ ARC- ÉS BŐRÁPOLÓ SZEREK:

OLGA

CRÉME 1 KORONA,
PUDER 5 SZINBEN, 1 KORONA.
SZAPPAN EGY KOR.

VÖRÖS KERESZT GYÓGYSZERTÁR
BUDAPEST, VI. KERÜLET, ANDRÁSSY-ÚT 84. SZÁM.

UJ IDŐK

SZÉPIRODALMI KÉPES HETILAP
SZERKESZTI HERCZEG FERENC
ÁRA NEGYEDÉVRE 4 KORONA

Divatos és jutányos

Női felöltök, toilettek

és kosztümök

beszerzésére ajánljuk

Holzer

cász. és királyi udvari szállító

áruházát Budapesten,

IV. kerület,

Kossuth Lajos-utca 9.

A női szépség! Az ideális szépség fentartására és elérésére a legtökéletesebb és a legmegbizhatóbb ez idő szerint a Szőllősy-féle **Blaha Lujza pipere-créme** **ártalmatlan és zsirmentes**, miért is **nappali használatra** — mint a toilette fő kiegészitő része — estélyre, szinházba, sétára menés előtt a **legalkalmasabb**. Ezen Blaha pipere-créme a bőrre kenve azonnal beszivódik és ezáltal a bőr gyengén kifeszülvén, az arc tiszta, sima, matt, halvány rózsásfehér, természetes üde zománcot kap és ezen zománc alatt az arcbőr összes tisztátalanságai teljesen mind eltünnek. Kiváló jóságát legjobban igazolja nagymérvü használata és az, hogy **báró Splényiné, Blaha Lujza ünnepelt nagy müvésznőnknek, valamint a főváros és vidék legelőkelőbb hölgyeinek is ez a kedvenc pipereszere.** 1 tégely **1 forint 20** krajcár, hozzá Blaha Lujza-arcpor (crém, fehér rózsaszinben) egy doboz **80** kr. és szappan egy darab **50** kr. Valódi minőségben kapható közvetlen a készitőnél **Dévai Szőllőssy István** **gyógyszerésznél, Budapest, I., Krisztina-körút 117—19,** a ki postán titoktartás mellett azonnal megküldi. Raktár: **Török J.** gyógytára, Király-utca 12, **„Opera"**-gyógytár, Andrássy-út 26, **„Nádor"**-gyógytár, Váci-körút. Debrecenben: **dr. Rotschnek** gyógytára. Számos kiváló hölgy hála- és elismerő-levele, köztük Párisból és Dél-Amerikából is, melyek eléggé igazolják ezen créme jóságát.

VALÓDI MAGYAR SZAKÁCSKÖNYV

IRTA ZILAHY ÁGNES

Ötödik teljesen átdolgozott, a házi cukrászattal és a befőttek készitéséről szóló részszel bővitett kiadás. Ára szép kötésben 3 kor. 60 fillér.

SZINES KÖNYVEK

Egy-egy kötet ára füzve 1 korona 50 fillér.
Kötve 2 korona 40 fillér. Kettős kötet ára kötve 4 kor.

A szines könyvek eddig megjelent kötetei:

1—2. köt. **Szikra.** *Ugody Lila.* Regény 2 kötet. Ára füzve 3 korona, kötve 4 kor.

A **Bevándorlók** nagytehetségü szerzője Ugody Lilában a vidéki életet rajzolja, markáns vonásokkal, csaknem plasztikailag kidomboritva alakjait, de olyan meseszövéssel, mely könnyed, eleven, szellemes és mindvégig érdekes.

3—4. köt. **Herczeg Fer.** *Arianna.* Elbeszélések két kötetben. Ara füzve 3 kor., kötve 4 kor.

Nem ismerünk irót, aki modernebb volna mint Herczeg Ferenc, a szó nemes értelmében. És ilyen az **Arianná**-ban is. Ez a tizenhat elbeszélés mind egy-egy remekmű, olyan remekmű, aminőket a francia irodalomban csak Maupassant irt. Ezek az elbeszélések a Maupassant mélységével, igazságával, jellemző erejével vannak irva, hozzáadva ehhez a Herczeg Ferenc kedvességét, ötletességét, varázsát.

5. köt. **Malonyay Dezső.** *Az a szamár Domokos meg a másik.* Regény. Ára füzve 1 korona 50 fillér, kötve 2 korona 40 fillér.

Ez a regény nemcsak szép, poetikus és érdekes, nemcsak a jellemzése élethü és tele éles megfigyeléssel, de első sorban magyar. Az alakjai mintha finom vésővel volnának cizellálva, az érzelmek, mintha tavaszi fuvalat csókolta volna ki azokat a magyar anyaföldből, az egyes leirások, mintha művészi ecsettel leheletszerüen volnának megfestve. Akik még nem olvasták, siessenek, hogy minél előbb megszerezhessék maguknak ezt a gyönyörüséget.

6—7. köt. **Bársony István.** *Ingovány.* Regény két kötet. Ára füzve 3 kor., kötve 4 korona.

Gazdag meséjü, szinekben és hangulatokban dus története egy romboló szenvedélynek, amely csaknem tönkreteszi egy jobb sorsra érdemes férfi életét. Az **„Ingovány"** maga ez a végzetes szerelem, amely egy kalandornő iránt támad fel a regény hősében és rombol mindaddig, amig a kiábrándulás be nem következik s a megváltás művét egy ártatlan fiatal leányka be nem fejezi.

8. kötet. **Gárdonyi Géza.** *Tizenkét novella.* Ára füzve 1 kor. 50 fill., kötve 2 kor. 40 fill.

Nem sebbel-lobbal papirra vetett, úgynevezett aktuális történetek, hanem az aprólékosságig menő gonddal megalkotott hűséges képei az igazi életnek. A Mari néni és Pista bácsi cimü két évvel ezelőtt egy francia lap közölte, még pedig nem a Gárdonyi neve alatt. Valamely irodalmi kalóz rátette a kezét és pályadijat nyert vele.

9. köt. **Lovik Károly.** *Leveles láda.* Elbeszélés. Ára füzve 1 kor. 50 fill., kötve 2 kor. 40 fill.

Az egész könyvet valami sokat érő üdeség és az éles látásnak nem közönséges kvalitása teszi előttem annyira ujjá, hogy egynémely részét azon melegében másodszor is szivesen elolvasom. Gyöngyei a kötetnek ezek: **„A tor“, „A kompnál“, „Nászhónap“ és „Az istentelenségről.“**

10—11. köt. **Ambrus Zoltán.** *Giroflé és Girofla.* Ára füzve 3 korona, kötve 4 korona.

Szebbet, bájosabbat, egyszerübbet és mégis igazabbat ritkán alkotott ujabban magyar iró. Maga az élet szól ki belőle, az ő különös fordulatával és megkapó részletezéseivel, de mily nemessé kovácsolta az iró az anyagot, mit neki az élet odakölcsönzött.

12—13. kötet. **Szikra.** *A betörők.* Elbeszélések. Ára füzve 3 korona, kötve 4 korona.

Tizenkét elbeszélést tartalmaz ez a kötet, melyek közül az első adja a kötet cimét is. A betörők nem közönséges rablók; dehogy, ezek finom, előkelő uriemberek, de akik talán rosszabbak a közönséges tolvajoknál, mert hideg számitással, ravasz ámitással a gazdag leánynak nemcsak a szivét lopják el, hanem az egész birtokát, minden pénzét. Mind a 12 elbeszélést elő kellene sorolnunk, mert mindegyikben az irónak valamely más-más kiváló tehetsége mutatkozik.

14—15. köt. **Pekár Gyula.** *Pasztellek.* Elbeszélések. Ára füzve 3 korona, kötve 4 korona.

Régi emlékek szép mesei szólalnak meg a könyvben, régi emlékekből fakadt virágok édes illata árad belőle. Különös helyzetek vannak benne, melyeket a meglepetés finom esztetikusa örvendezve konstruált meg. Tizenhat elbeszélésnek tizenhatféle a témája s a milieuje, de végig egységes a stilusa.

16. kötet. **Kabos Ede.** *Két halott regénye.* Ára füzve 1 kor. 50 fillér, kötve 2 kor. 40 fillér.

A szónak irodalmi értelmében őszinte könyv a Kabos Ede regénye, mert az irói tudás legnagyobbra becsült szerszámaival kovácsolta eggyé a mesét a problemával és a tanulsággal. Szép könyv, mert mindenütt érdekes, mindenütt illatosan virágzik benne a mese és elragad a leirás. Jó könyv, mert nemes és férfias morál folyik belőle.

17—18. köt. **Szemere György.** *Magyar virtus.* Elbeszélések. Ára füzve 3 kor., kötve 4 kor.

Szemere György munkáinak legjellemzőbb tulajdonsága az erős, mély, szinte rajongó fajszeretet, mellyel a magyar úri és népélet jeleneteit, jellemzetes alakjait rajzolja. Ép ez vezeti arra, hogy mélyebbre is hatoljon, oda, ahol a magyar lélek legbecsesebb kincsei rejlenek. Szereti az erős, őseredeti szenvedélyeket festeni, zamatos humora mély írói hatásának egyik értékes eszköze.

19—20. köt. **Malonyay Dezső.** *Katóka kegyelmes asszony.* 19 elbeszélés. Ára füzve 3 kor., kötve 4 korona.

Malonyay az író olyan, mint egy igazán szép áprilisi nap. A lelke csupa vidámság: tavaszi felhőknek enyelgő kergetőzése. Ahány bárányfelhő, annyi derüs szin felül, de mélyebben és zajtalan finomsággal megvan bennök az erős érzés, a lüktető szenvedély. Hirtelen egyet cikázik a villám és meglepődve látjuk, hogy csak ott kezdődik az igazi mélység, ahol azt hittük, hogy már feneket értünk. Nagy szingazdagság bujkál ottan: aranyércnek tompa fénye, ezüstnek csillogása, drágakőnek és gyöngynek szépséges ragyogása.

21—22. köt. **Szomaházy István.** *Két cigaretta közt.* Elbeszélések. Ára füzve 3 kor., diszkötésben 4 kor.

Szomaházyról rendesen azt mondják, hogy jókedvü és vidám. Ez a vélemény formai tekintetben igaz. Elbeszéléseinek hangjában van valami vidám könnyedség, amely a legtöbb olvasót hajlandó megtéveszteni. De ha a hangot elválasztjuk a tartalomtól, egész más képet kapunk. A nevető bolondos Szomaházy eltünik és egy szomoru ember áll előttünk, aki ismeri az élet baját és nyomoruságát, ismeri a sors szeszélyes játékát és ezekről irja meg csak látszólag vidám történeteit.

23—24. kötet. **Sebők Zsigmond.** *Pusztai élet.* Elbeszélések. Ára füzve 3 kor., diszkötésben 4 korona.

Sebők Zsigmond irásai ritkán jelennek meg, de finom izlés, magyaros szellem, választékos előadás jellemzi mindannyiát. A lassan érő, önmagába merült, kontemplativ lélek most egy marék virágot küldött asztalunkra, melynek illata, mint az akácé, a falu költészetét sugalmazza lelkünkbe, elbódit ifjui emlékekkel, valami erős mély hangulatot hoz szivünkbe, miközben — mint a szerzőben — gyermekkori képek bűbája leng körül.

25. kötet. **Benedek Elek.** *Szülőföldem.* Erdővidéki történetek. Ára füzve 1 kor. 50 fill., szép vászonkötésben 2 kor. 40 fill.

A kötetnek mind a 16 darabja egy-egy külön kis műremek. Ezek az emberek mind élnek, ez a levegő, igazi, hamisitatlan falusi levegő, érzik rajta a fenyőfák illata, a havas hegycsúcsokról áradó kristálytiszta lehelet. És a nyelve is tiszta és nemesen egyszerü, mint a zsoltárok nyelve, telve poézissel, ragyogó szinekkel. Melegen ajánljuk ezt a kiválóan értékes és tartalmas könyvet.

AZ ÉN UJSÁGOM

Képes gyermeklap.

Szerkeszti PÓSA LAJOS.

Előfizetési ára negyedévre 1 forint.

Mutatványszám kivánatra ingyen.

Kiadóhivatal Budapest, Andrássy-út 10.

GUTTENMAYER N. KÖNYVK. NYOMT. BUDAPEST.